

เรื่องน่ารู้

โดย หม่อมเจ้าเจริญมพูนพิพัฒน์ จุฬาลงกรณ์

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

เรื่องนารัฐ

โดย หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ทิศกุล

พิมพ์เป็นธรรมเนียมบรรณาการ

อุทิศส่วนกุศลให้บิดาผู้บังเกิดเกล้า

และสมเด็จพระคุณ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัด...

เรื่อง...

เรียน...

เลขที่ ๗๒

เลขที่ ๒๙๔.๓๐๘
น ๘๕๑๘

เรียน...

เรื่อง...

เรื่อง...

คำนำ

ข้าพเจ้าตั้งใจไว้ว่าจะทำบุญอะไรสักอย่าง เพื่ออุทิศส่วนกุศลแด่คุณพ่อที่ข้าพเจ้า
เคารพบูชาอย่างหาที่สุดมิได้ แม้ท่านจะตายจากข้าพเจ้าไปนานแล้วก็ตาม ความ
ระลึกถึงความอาลัยก็ยังคงมีอยู่ในจิตใจมิได้ขาด ได้ใคร่ครวญถึงวิธีการทำบุญ
ให้ท่านตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่ว่า สพทาน ธรรมทาน ฆิเนติ ข้าพ-
เจ้าจึงตกลงใจทำทานสร้างกุศลตามแนวทางแห่งพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ
การให้ธรรมทาน.

เมื่อได้ตกลงใจแล้ว ข้าพเจ้าก็เข้าเฝ้าหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล
ที่พระตำหนักในวังวรดิศ กราบทูลความประสงค์ให้ทรงทราบ ท่านหญิงฯ จึง
โปรดประทานเรื่องธรรมะ ซึ่งเป็นต้นฉบับที่เคยทรงบรรยายทางวิทยศึกษาม่าง
ทรงแสดงปาฐกถาบ้าง ซึ่งเป็นเรื่องทนายาศึกษาอย่างยิง ข้าพเจ้าจึงขอกราบ
ขอบพระทัยหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล ผู้ทรงมีพระเมตตาคุณแก่ข้าพเจ้า
ไว้ ณ ที่นี้ด้วยเป็นอย่างยิ่ง.

หวังว่าท่านผู้สนใจใฝ่ธรรม คงจะได้ประโยชน์จากเรื่องนารู้นบ้างตาม
สมควร ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลแห่งธรรมทานนี้ จงมีแด่คุณพ่อสุดเคารพ
สุดบูชาของลูกตวย เทอญ.

ชลอ เขษสุวรรณ

๒๓ มิถุนายน ๒๕๐๕

สารบัญ

เรื่อง ข้าพเจ้าได้รับผลอย่างใดบ้างจากพระพุทธศาสนา	หน้า ๑
เรื่อง ศาสนา	„ ๕
เรื่อง พระพุทธศาสนาในญี่ปุ่นและในยุโรป	„ ๘
เรื่อง การบวชพระ	„ ๑๓
เรื่อง งาน ๒๕ พุทธศตวรรษของกรุงเทพมหานคร	„ ๑๗
เรื่อง นิิกาย	„ ๒๓
เรื่อง พระไตรปิฎก	„ ๒๔
เรื่อง ศีลของเรา	„ ๒๗
เรื่อง สัตรมชอครงพุทธกาล	„ ๓๑
เรื่อง กาลามสูตร	„ ๓๔
เรื่อง พระปฐมเจดีย์	„ ๓๘
เรื่อง ทำไมเราจึงต้องเกิดอีก ?	„ ๔๒
เรื่อง อริยสัจสี่	„ ๔๕
เรื่อง มรรค ๘	„ ๕๐
เรื่อง พระพุทธศาสนา	„ ๕๕
เรื่อง พระโพธิสัตว์	„ ๖๓
เรื่อง พ. ศ. ๒๕๐๐	„ ๖๖
เรื่อง พระพุทธมหามณเฑียรตณปฏิมากรแก้วมรกต	„ ๖๘
เรื่อง มาฆบูชา	„ ๗๒
เรื่อง สัมโพชนงค ๗	„ ๗๖
เรื่อง บุคคลผู้กระทำกิจส่วนใหญ่นในพระพุทธศาสนาของประเทศไทย	„ ๘๐
เรื่อง พระไตรลักษณ	„ ๘๒

เรื่อง พรหมวิหาร
 เรื่อง สิ่งที่เราไม่เชื่อ
 เรื่อง ไม่มีโลกหน้า
 เรื่อง ตายแล้วสูญ
 เรื่อง พระนิพพาน

หน้า ๘๖

,, ๘๘

,, ๘๒

,, ๘๕

,, ๘๘

ข้าพเจ้าได้รับผลอย่างใดบ้างจากพระพุทธานุสาสนา

ตามหัวข้อข้างบนนี้กล่าวถึงผล จึงจำต้องกล่าวถึงเหตุก่อน ดังต่อไปนี้:-

เมื่อข้าพเจ้ามีอายุได้ ๘ ขวบ แม่ตายแล้วได้ ๓ ปี ได้เคยตามคุณย่าไปฟังเทศน์ที่โรงเรียนในวังสพานดำรงสถิตย์ เพราะท่านมีเทศน์ตลอดเวลาเข้าพรรษา พระองค์หนึ่งเทศน์ ๓ วัน แล้วคุณย่าก็ถวายของเป็นเครื่องกัณฑ์เทศน์ เรียกว่า ๓ วันยก ในเวลานั้นข้าพเจ้ามีความรู้สึกแต่จะทำอย่างนั้นจะได้บุญ และบุญนั้น ๆ จะช่วยให้เป็นสุขตามที่ผู้ใหญ่บอก และรู้สึกว่าตัวเองทำอะไรได้เหมือนพวกผู้ใหญ่ ๆ ที่ไม่เข้าใจอะไรจริงจังเลย ได้เคยลองรับศีล ๘ ครั้งหนึ่ง และรู้สึกหิวข้าวจนเกือบทนไม่ไหว ฟังเทศน์ก็เข้าใจหนเดียว เมื่อเจ้าคุณวัดมกุฏฯ (แจ่ม) ท่านมาเทศน์ว่า - “ยุบมาเกาะเพียงตัวเดียว ยังไม่ทนกดเรากยกมอชนตบเต็มแรง ด้วยความมุ่งหมายจะเอาชีวิต แต่แล้วยุบก็นอนไปได้กลายเป็นเราตัวเอง” ข้าพเจ้านึกในใจว่า “เออจริง ๆ นะ” เป็นครั้งแรกแล้วกลืนมาเสียช้านาน เพราะมันไปเล่าเรียนถึงศิลปศาสตร์ต่าง ๆ ในโลกคงเหลือแต่ความรู้สึกว่า ต้องไหว้พระท่านนั่นเอง.

จนมีอายุได้ ๑๕ ปี อันเป็นเวลาที่ยืนเก่งในวัยนี้ ก็ยอมจะเจอะกับสุขบ้าง ทุกข์บ้างเป็นธรรมดาทุกรูปนาม ข้าพเจ้าก็เป็นคนหนึ่งที่จะเจอกับทุกข์ ซึ่งข้าพเจ้าคิดในเวลานั้นว่ามันใหญ่หลวงจนโลกนี้เต็มไปด้วยความอยุติธรรม เพราะข้าพเจ้าถูกใส่ความเป็นเด็กชู้ ไม่ฟังให้คนดี ๆ คบค้าสมาคมด้วยได้ จิตใจก็เศร้าหมองจนผอมดำ เสด็จพ่อจึงตรัสปลอบโยนในทางโลกเท่าใดก็ไม่เข้าใจ จนวันหนึ่งท่านตรัสถามว่า - “เออ พรุ่งนี้จะมีการคริสต์มาสที่โบสถ์อัสสัมชัญ เขามีกะและร้องเพลงเพราะนัก อยากไปดูไหม? ถ้าอยากไปพ่อจะพาไป แต่ต้องสัญญาว่าจะไม่ไปทำกริยาชั่วเพราะกลัวเราตามชอบใจ เราจะขอเขาไปดู ฉะนั้นต้องรักษากิริยาผู้ดี ถ้าเห็นอะไรชั่วนหรืออยากกรูกลับมากลั่นทันทบ้านใด” พ่อได้ยืนยันว่าจะพาเรา

ขมนุมรื่องนารู

ไต่ก้อยากดูขนมมาทันที เราต่างคนต่างทูลว่าขอประทานไปดูหน่อย รุ่งชนกได้ไปและกลับมาทูลถามเสด็จพ่อหลายข้อแต่แล้วกล่มหมด ต่อมาท่านก็ตรัสถามอีกว่า ใครอยากไปดูกุฎไฟเระเคย์ Good Friday บ้าง เป็นวันเขาปลดพระเยซูลงจากไม้กางเขน และเห้ไปรอบโบสถ์ทุกฤดูจัน เราก้ไปกันอีกและกลับมาสนุกอยู่ ๒-๓ วัน แล้วกล่มไปใหม่ ครังที่ ๓ ท่านทรงพาไปดูเจ้าเซ็น แรกไปถึงก้งวง เพราะพบแต่คนแต่งดำนั่งร้องไห้กันเป็นหมู่ใหญ่ แต่พอจบแล้วเขาก้กองไฟทูปเป็นถ่านสุกกองยาว และมีหัวหน้าสวดติดกันอย่างโหยหวล และทูปอกเดินผ่านเข้าไปบนกองไฟนั้น ยิ่งดกเสียงทูปอกก้ยังต้งสนั่นชนทุกที พวกเราหายง่วงเป็นปลิดทิ้ง ลืมตาโพลงไปตามกัน ครันกลับมาแล้วข้าพเจ้าก้ทูลถามเสด็จพ่อว่า- “ในศาสนาพุทธของเราไม่มีอย่างนั้นไม่ใช่หรือ?” ท่านตรัสตอบว่า- “ไม่มี, ทำไมเรอถึงไมรูเรองของตัวเองเล่า, ไม่อายริ? หนังสือของพ่อมเป็นกอง, ทำไมไมอ่านไหริ” ข้าพเจ้าทูลว่า- อ่านแล้วไมเข้าใจ ยากจะตายไป, ท่านตรัสว่า “คราวนี้ไมเข้าใจก้มาถามพ่อ” นี่แหละค้อปะตุได้เปิดไห้ข้าพเจ้าเข้าสู่พระพุทธรธรรมเป็นต้นมา.

ข้าพเจ้าอ่านหนังสือพระธรรมต่าง ๆ ในคู้ของเสด็จพ่อเล่มแล้วเล่มเล่า จะหาเล่มไหนที่ไห้เข้าใจและเกิดความสุขได้- ไม่มี อ่านเล่มแรกเรองพระพุทธรประวัติก็ไมเห็นแปลก เพราะฟังผู้ใหญ่เล่าจันรูแล้ว แมถงตอนตรัสรู้ขงมี อริยสัจสี่ ก้แลไมเห็นกลับไปคิดเสียวารูแล้ววาทูกขเป็นอย่างไรจะบอกทำไมอีก? และทว่าทำดีได้ดก้เห็นว้าไมจริง. ประโยชน์จะอยู่ทีไหน. จิตใจข้าพเจ้าในเวลานั้นเกอบจะเห็นว่าความชั่ว ดีกว่า ความดีเป็นไหน ๆ แต่ยงละอายใจจึงเป็นแต่เพียงหมดศรัทธาในความดี ถ้าพระยามารเกรงจกเวลาจะต้งคนไปใช้แล้ว แกคงจะเอาข้าพเจ้าไปได้ในตนเอง แต่ยงมอกรแรงหนงทมดข้าพเจ้าไว้ไดค้อ- แรกรักพอ. เพราะข้าพเจ้าไมมีแม่จะรัก ความรักความคิดถงแม่จึงมารวมอยู่ท พ่อ องค์เดียว. ข้าพเจ้าจึงหันไปอ่านหนังสือธรรมะอีก อ่านทง ๆ ที่ไมรูเรองนัถ ค้ออ่านไป, ถียงไป, แทบจะทูกหัวชอกระทงค้วความ แม้จะได้ทูลถามเสด็จพ่อบ้างก้ยังไมถงใจ และหาเวลาว่าง

ข้าพเจ้าได้รับผลอย่างใดจากพระพุทธศาสนา

ของท่านไม่ค่อยได้ จึงจับหนังสืออยู่คนเดียว และจับวาง ๆ เสียโดยมาก.

กุศลชาติปางก่อนยังมี วันหนึ่งข้าพเจ้าจึงไปหยิบหนังสือเล่มหนึ่งคือ สัมโพชนมคัมภีร์ ซึ่งพระธรรมนิเทศ (อยู่) เปรียญ ๘ ประโยค วัดเทพศิรินทราวาส เทศน์ถวายสมเด็จพระพนพรรษาอัยกาเจ้า เมื่อยังเป็นพระอยู่ พออ่านจบรู้สึกเหมือนเห็นแสงสว่างรัว ๆ แล้วอ่านซ้ำอีก ยิ่งอ่านซ้ำเท่าไรก็ยิ่งทำให้สว่างขึ้นทุกที จนในที่สุดกลับหัวเราะได้และหยุดร้องไห้เกือบเด็ดขาด กลับนึกหัวเราะเยาะตัวเองว่า โง่ เชลาเบาปัญญา ไม่รู้จักความจริงของโลก แล้วก็ทูลเสด็จพ่อว่า - พร่อมที่จะเรียนเรื่องศาสนาได้แล้ว เพราะเข้าใจและเห็นจริงแล้ว แต่นั่นมาท่านก็ทรงคุยด้วยในเรื่องศาสนาต่าง ๆ ทั่วโลก และทรงพาไปวัดในเวลาการงาน ทรงอธิบายประทานเกือบทุกงานพิธี โดยเฉพาะเวลาบวชพระตรัสอธิบายโดยละเอียด ว่าทำไมพระจึงทำอย่างนั้น ๆ เวลาตามเสด็จไปหัวเมืองต่าง ๆ ก็พบกับพระสงฆ์และการขุดค้นโบราณวัตถุ ก็พบแต่เรื่องในทางพระพุทธศาสนาหรือศาสนาพราหมณ์โดยมาก ยิ่งได้พบเห็นสิ่งแตกต่างมากจนเท่าใด ได้ทูลถามเสด็จพ่อ ได้ฟังท่านทรงวินิจฉัยกับพวกนักปราชญ์อยู่เสมอ ๆ เท่าใด ก็ยิ่งทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้นเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัตินั้นได้บ้างไม่ได้บ้าง ถ้าเมื่อไรจะได้อธิบายให้ท่านฟังเมื่อไร เสด็จพ่อก็ตรัสว่า - “ไปส่งกระจากดูหน้าตัวเองซิ ว่ามันสวยรึ? ชีพจรกเด่นแรง! ลงท้ายก็ให้ความพอใจแก่ศัตรู ว่าเขาทำให้เราเป็นบ้าได้สำเร็จ” อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนาได้เปลี่ยนจิตใจข้าพเจ้า ให้เป็นคนเห็นเหตุผล และเชื่อในกรรมว่ามีจริง เพราะได้เห็นได้เรียนมาขึ้น อย่างน้อยก็ทำให้ข้าพเจ้าบรรเทาความรู้สึกอันรุนแรงลงได้ด้วยวิชา.

สรุปความว่า - พระพุทธศาสนาได้ทำให้ข้าพเจ้าเป็นคนรู้จักเหตุผล ทำให้ฉลาดขึ้น ทำให้เป็นคนรู้จักหาความสุขให้ตัวเองได้ ทำให้เป็นคนกล้าไม่กลัวอะไรนอกจากบาป และเป็นคนมีเสรีภาพไม่ผูกพันหลงใหลแก่สิ่งต่าง ๆ ซึ่งไม่มีสาระแก่นสาร เพราะเชื่อมั่นในพระไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ในที่สุดข้าพเจ้าก็แน่ใจว่า ถ้าข้าพเจ้าไม่ได้พบพระพุทธศาสนา ก็คงจะเสียคนไปเสียนานแล้ว

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

หรือมิฉะนั้นก็คงจะไม่มีชีวิตอยู่มาได้ถึงบัดนี้ พร้อมทั้งความสุขอันได้มาจากสันโดษ
โดยบริบูรณ์ ข้าพเจ้าขอส่งกุศลทุกประการนี้มาให้คุณผู้อ่าน ด้วยหวังว่าท่านจะได้เห็น
แสงพระพุทธรูปแล้วมีความสุขเช่นตัวข้าพเจ้าเอง.

คำสนา

ลงในหนังสือพุทธจักร สิงหาคม ๒๔๙๒

ทุกศาสนามีหลักอยู่ว่า— จะให้มนุษย์รักกันชอบกันและช่วยกันในทางที่ชอบ แต่คำสั่งสอนที่นำไปในทางที่แปลก ๆ กัน ก็เพราะมนุษย์มีการเป็นอยู่แปลก ๆ กันเป็นเหตุ เช่นมนุษย์หมู่หนึ่งมีการเป็นอยู่บนยอดเขา และไม่เคຍรู้เคยเห็นเรื่องทะเล ถ้าใครไปสอนเรื่องทะเล เขาก็จะเข้าใจไม่ได้เป็นธรรมดา และพวกที่รู้จักแต่เรื่องทะเล ก็ฟังเรื่องยอดเขาไม่เข้าใจได้เช่นเดียวกัน การที่มั่วสับสนต่าง ๆ กัน ก็เพื่อให้เหมาะแก่สมองของผู้ที่จะรับได้พอดีกับกำลังของเขา ฉะนั้นผู้ทรงคุณของศาสนาจริง ๆ แล้ว เขาจึงไม่เอาศาสนามาเป็นเครื่องมือเพื่อแข่งขันกัน ข้อสำคัญอยู่ที่ให้เป็นคนมีศาสนาและพยายามประพฤติตามจริง ๆ เราควรรังเกียจแต่ผู้ที่ไม่มีความศานาเท่านั้น.

ถ้าจะตั้งปัญหาว่า— ทำไมจะต้องมีศาสนา เพราะศาสนาก็เป็นลัทธิอันหนึ่งเท่านั้น ?

ข้าพเจ้าขอตอบว่า— ศาสนาไม่ใช่ลัทธิเลยทีเดียว ถ้าพูดตามความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ไม่ใช่พูดตามวิสัยทัศน์ ก็จะต้องเห็นได้ว่าลัทธิเป็นความคิดเห็นอย่างหนึ่ง ที่ไม่มีความเชื่อมั่นหรือจุดหมายปลายทางอยู่ในนั้น เหมือนที่มั่วอยู่ในศาสนา.

ตามธรรมดาเราเกิดมาเป็นเด็กหนุ่มสาว เป็นคนแก่ (ถ้าอายุยืน) แล้วก็ตาย เรามีทุกข มีสุข มีเจ็บ มีไข้ มีความรู้สึกทุกชนิด เช่นเดียวกับสัตว์อื่น ๆ ที่เรียกว่าเดรัจฉาน เราเห็นกันว่าสัตว์เดรัจฉานเป็นสัตว์ต่ำ และเราเป็นสัตว์ที่สูงกว่ามากมายนัก ถ้าเราไม่ดีกว่า, เราจะสูงกว่า ดีกว่าได้อย่างไร ? ฉะนั้นปัญหาคือไปจึงควรถามว่า— เราดีกว่าอย่างไร ? และเพราะอะไร ? คำตอบที่สั้นก็คือ เพราะเรามีศาสนานั่นเอง ศาสนาสอนให้เรารู้จักศีลธรรม ให้รู้จักว่าสิ่งใดควรอาย และไม่ควรราย ให้เรารู้จักบังคับจิตใจของเราให้อยู่แต่ในระดับสูงกว่าเดรัจฉาน จึงเรียกว่า มนุษย์.

ขุมนุมเรื่องน่ารู้

ไทยเรานับถือพุทธศาสนามาแต่ดึกดำบรรพ์ เราเชื่อในกรรมว่าทำดีจะต้องเกิดเป็นผลดี ถ้าทำชั่วจะต้องรับผลชั่ว ที่ไม่เห็นผลในทันทีทันใดเพราะผลของกรรมเกิดไม่จำกัดเวลา บางคราวก็เกิดช้า บางคราวก็เกิดเร็ว เราจึงเรียกว่า - กรรมเห็นทันตา หรือกรรมเก่า เพราะกะเวลาไม่ได้ พระพุทธศาสนาสอนให้เราฉลาดในเหตุผล ไตร่ตรองทบทวนเห็นจริงแล้วจึงเชื่อ ความเชื่อชนิดนี้จึงมั่นคง ทำให้เป็นคนมีหลัก (Principle) ในชีวิตไม่โคจรเครงเปลี่ยนง่ายเช่นคนเลียงโซก (Opportunist).

มนุษย์ทุกคนกำลังเดินไปสู่จุดหมายปลายทางเหมือนกันหมด เพราะทุกสิ่งต้องมตงตนและมตองจบด้วยกันทั้งนั้น ปัญหาจึงมีแต่ว่าอะไรเป็นจุดหมายปลายทางของเรา ? คำตอบเท่าที่เห็นกันอยู่ในโลกปัจจุบันคือ - ความตาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มนุษย์อยากรู้อีกว่า - ตายแล้วศูนย์หรือยังมีอะไรต่อไปอีก ? ปัญหานี้ได้มีผู้ถกเถียงกันมาแล้วดั่งพันปี และยังมีอยู่จนบัดนี้ ทั้งนี้เพราะความอยากรู้อยากเห็นของคนเรา และต่างคนก็ต่างคิดตอบปัญหานี้ไปตามความนึกคิดของตน ๆ มีแต่พระพุทธเจ้าของเราพระองค์เดียวที่ตรัสว่า - อย่าทุ่มเถียงกันในสิ่งที่ไม่มีความจริง เพราะจะเสียเวลาทำความดีเปล่า ๆ.

ข้าพเจ้าคิดเอาเองเหมือนกันว่า - ตายแล้วยังไม่ศูนย์ ถ้าศูนย์ต้องไปที่ ๆ เรียกว่า - นิพพาน เพราะในทันทีที่ไม่มีทุกข์แล้วจึงควรเรียกว่า - ศูนย์สำหรับโลกนี้ได้ แต่ถ้าผู้ใดยังมีกรรมอยู่จะศูนย์ไม่ได้ เพราะกรรมเป็นผลของผู้ประพฤติกกรรม ผู้ถูกกับผู้ทำย่อมจะแยกกันไม่ออก ฉะนั้นผู้ที่มีกรรมจะต้องกลับมาใช้กรรมนั้นอีก จนกว่าจะหมดไปอย่างบริสุทธิ จึงจะถึง - นิพพาน - ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางอันยากที่จะถึง อย่างไรก็ตาม, ผู้ที่มุ่งทางเดินไปสู่จุดหมาย, เป็นผู้ทศควรนับถือ. เพราะเราเห็นว่าเขามีทางที่จะไปไม่ใช่คนที่เรียกว่า - จรจัด.

พระพุทธศาสนาของเราเป็นยาประเสริฐสำหรับแก้ทุกข์ใจ และคนในโลกนี้ก็ไม่มีใครที่ไม่รู้จักกับทุกข์ใจ จะผิดกันก็แต่ทุกข์คนละชนิดและคนละเวลา เด็กก็ทุกข์ในเวลาที่ถูกเอ็ด ถูกตี สอนไล่ไม่ได้ หนุ่มสาวทุกข์ในเวลาที่ไม่สมประสงค์

ผู้ใหญ่ทุกข์ในเวลาที่ไม่มีการลงจะเลี้ยงดูครอบครัว และยังรู้จักสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้มาก
 ขึ้นเท่าใด ทุกข์ก็ตามเพิ่มจำนวนขึ้นเป็นลำดับ แม้จะไม่มีทุกข์ใจเกิดขึ้น ทุกคนก็มี
 ทุกข์กาย คือการเจ็บไข้ได้ทุกข์เวทนาต่าง ๆ โดยมีได้วันตัว สมจริงดังพระราชนิพนธ์
 คำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ที่ตรัสไว้ว่า “ความทุกข์เป็นพิน
 ความสุขเป็นดอกเป็นดวงนาน ๆ จะพบสักดอกหนึ่งแล้วก็ผ่านไป ฉะนั้นเราอย่าไป
 อาลัยจนหมกมุ่นกับมันเลย” เมื่อเราตรองตรองจนเห็นแน่ชัด แล้วว่าศาสนาเป็นยา
 วิเศษโอสถ ถ้าดื่มแล้วไม่หายทุกข์ ก็เป็นเพราะเราหยาบช้าติดกับโรคไม่ใช่เพราะยา
 ไม่ดี และเมื่อเห็นแล้วว่าทุกคนต้องมีทั้งทุกข์กายทุกข์ใจมิได้วันตัว และวันวัยว่าแก่
 หรือเด็กหรือหนุ่มสาวแล้ว เราควรจะฉลาดพอที่จะรักษา - วิเศษโอสถของเราไว้
 เพื่อความสุขของเราเองทุกวันไป ไม่มีเหตุจำเป็นจะต้องรู้จักกับศาสนาแต่ในเวลาแก่
 ก่อนจะตาย เพราะไม่ตายเฉพาะแต่คนแก่เท่านั้น ไม่มีเหตุจะต้องเกรงกลัวว่าเราจะ
 ไปตกนรก ถ้าเราไม่ทำบาปแล้ว ก็เป็นประกันอยู่ในตัวแล้วว่าไม่มีทางจะไปนรก.

ขอเราทั้งหลายผู้เป็นพุทธศาสนิกชน จงช่วยกันรู้จักและเดินตาม - ดวงแก้วอัน
 ประเสริฐที่เราเคยมีอยู่แล้วนั่นเอง.

พระพุทธศาสนาในญี่ปุ่นและในยุโรป

สวัสดิ์ท่านผู้ฟัง

พระพุทธศาสนาในเมืองญี่ปุ่นนั้น ถ้านับรวมทั้งคณะปลุกยอยกมถึง ๑๖๘ นิกาย
ที่มีมากถึงเพียงนี้ เพราะญี่ปุ่นเป็นเกาะและอยู่ใกล้กับจีนและเกาหลี พอเมืองทอยูก
เข้าไปจากริมฝั่งทะเล โดยมากเป็นเจ้าของที่ดินและนับถือศาสนาชินโตอยู่ ศาสนา
ชินโตนั้นนับถือเทพเจ้าและบรรพบุรุษ ส่วนพวกที่อยู่ตามริมทะเลทำการค้าขาย ติด
ต่อกับเมืองจีนและเกาหลี ก็ได้รับลัทธิต่าง ๆ มากมาย เต๋า และพระพุทธศาสนา
นิกายมหายาน ซึ่งกลายมาจากจีนและเกาหลีต่าง ๆ กัน ซ้ำมาปนกับชินโตซึ่งเป็น
ความเชื่ออยู่ในพื้นเมืองด้วยแล้ว ก็เลยทำให้มีนิกายต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นตามความ
เชื่อดั้งเดิมของประชาชนเป็นลำดับ.

ทางการบ้านเมืองก็มีพวกโซกุนอยู่หลายพวกด้วยกัน พวกใดมีอำนาจวาสนา
ชนกษัตริย์ของศาสนาที่คนเชื่อถืออยู่ ชนเป็นศาสนาประจำชาติ ด้วยเหตุผลทั้งหลาย
พวกเช่นนั้น ศาสนาชินโตและศาสนาพุทธนิกายมหายาน จึงผลักดันเป็นใหญ่มาเป็น
ยุค ๆ และมีผู้แก้ไขให้ ๒ ศาสนานี้เข้ากันได้ อันเป็นเหตุให้เพิ่มนิกายมากขึ้น
อีก พูดสั้น ๆ ก็คือว่า - พระพุทธศาสนาในญี่ปุ่นนั้น ได้รับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้
เหมาะสมแก่เหตุการณ์ของเขาเรื่อย ๆ จนบัดนี้ธรรมนูญใหม่ว่าผู้ใดจะนับถือศาสนา
ใดก็ได้ตามใจศรัทธา ราษฎรญี่ปุ่นซึ่งเป็นพุทธอยู่ ๖๐% นั้น จึงรวมกันเป็นสมาคมใหญ่
เรียกว่า Japanese Buddhist Federation แล้วกำลังพยายามเล่าเรียนเรื่องพระ
พุทธศาสนาในโลกทั่วไป เพื่อจะได้ตั้งชนใหม่ให้เหมาะสมแก่เรื่องของเขาส่งเขาเรียกว่า -
พระพุทธศาสนาของญี่ปุ่น Japanese Buddhism.

ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่เรายังไม่เข้าใจเขาคือ คือนิกายที่มีลูกเมียได้ นิกายนี้มีความ

เห็นว่า การสอนคนเฉพาะในวัดเท่านั้นไม่เพียงพอเพราะเป็นส่วนน้อย จะต้องให้ทุกคนรอบรู้เป็นพุทธะมาตังแต่เกิด จึงทวงต้อออกไปสร้างครอบครัวขึ้น ข้าพเจ้าได้ไปยังวัดหนึ่งซึ่งมีเจ้าอาวาสแต่งตั้งเป็นพระ อยู่ที่เขาในตำบลคามากูระ Kamakura มีพระพุทธรูปแกะด้วยไม้เก่าแก่งดงาม และมีทั้งโบสถ์ วิหาร และหอสวดมนต์ ท่านพระเกบกุญแจเอง และรักษาความสะอาดเอง ได้ถามท่านว่าท่านทำกิจพระศาสนาอย่างไรบ้างสำหรับในวันหนึ่ง ๆ ท่านตอบว่า จะต้องจุดธูปไหว้พระสวดมนต์ทั้งเช้าเย็นในทุกสถานทีเหล่านั้น ตัวท่านเองถือศีล ๓๐ และจะต้องอ่านเรอนพระคัมภีร์เป็นประจำ นอกจากนั้นก็เป็นงานวันพิเศษ ๆ ซึ่งจะมีคนภายนอกมาร่วมงานมโหฬารด้วยกัน สักครู่ก็มีหญิงยกถวายนางารอน ๆ มาให้ และนั่งลงคำนับทำท้าวาเป็นแม่บ้าน แต่ไม่มีใครแนะนำว่าเป็นเมีย ท่านพระแนะนำแต่เดี๋ยวกว่าเป็นลูก ทำให้เรารู้สึกว่าดูคล้าย ๆ พวกพราหมณ์.

อีกข้อหนึ่งนั้น ข้าพเจ้าได้ถามพวกมหาวิทยาลัยที่มาประจำอยู่กับเราว่า พระกับคนสามัญนั้น มีอะไรผิดแปลกจากกันบ้าง เขาหัวเราะตอบว่า - ตอบยาก เพราะผู้ใดทำการศาสนานั่นก็เป็นพระจะถือศีลเท่าไรก็ได้ ไม่ถือเลยก็ได้ ถ้าทำการทางฝ่ายศาสนกิจแล้วก็เป็นพระ คำตอบนี้ทำให้เราหายสงสัยไปหลายข้อ อย่างไรก็ตามสังเกตเห็นว่าพวกญี่ปุ่นนับถือพระของเราไม่ใช่น้อย ๆ เพราะสมเด็จพระเจ้าทั้ง ๒ องค์ท่านรักษาพระวินัยเคร่งครัด ท่านพระนากายามายูซังเป็นคนสำคัญคนหนึ่ง ขอรวมสมาคมพุทธ เมื่อวันท่านมาส่งเราวันกลับ ท่านคุกเข่าพนมมือพูดกับสมเด็จพระเจ้าข้าพเจ้าแนใจว่า - วันหนึ่งข้างหน้าญี่ปุ่นคงจะมีพระพุทธศาสนาอย่างเหมาะสมแก่ตัวเองในไม่ช้า ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าดูเป็นอย่างยิ่ง.

พระพุทธศาสนาในต่างประเทศนั้น ไม่เฉพาะแต่ในประเทศญี่ปุ่นแห่งเดียวที่กำลังเจริญ แม้ในทางตะวันตกประเทศที่กำลังเกิดขึ้นเป็นอันมาก ดังมีปรากฏอยู่ในหนังสือของนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ โฆษกของ บี. บี. ซี. เมืองอังกฤษดังนี้

๑. ในเมืองอังกฤษมี ๖ สมาคม คือ :-

๑. สมาคมบาลีปกรณ์ ศาสตราจารย์ ริคส์ เดวิส ดงชนเมอ พ.ศ. ๒๔๒๔

ชุมนุมเรื่องน้ำรู้

มิลท์ ไอ บี ฮอนเนอร์ เป็นผู้จัดการในปัจจุบัน จัดพิมพ์พระไตรปิฎก
ในภาษาบาลี

๒. พุทธสมาคมอังกฤษ นายคริสตมาส ฮัมเฟรย์ . เป็นผู้ตั้งขึ้นเมื่อ
พ.ศ. ๒๔๖๗ ออกหนังสือประจำปี ๔ ฉบับ ปาฐกถา สอนธรรมะ
มีห้องสมุดและห้องพระ วารสารทมิฬชื่อ ทางสายกลาง

๓. พุทธวิหาร - เป็นของลังกาจัดพระสงฆ์ไปอยู่ตั้งสอนพระพุทธศาสนาในกรุง
ลอนดอน

๔. สำนักสงฆ์ - พระภิกษุที่มาจากเมืองไทย กลับไปตั้งขึ้นเมื่อ
เร็ว ๆ นี้

๕. สมาคมพุทธศึกษา - นายเอเลน จัดขึ้นเพื่อการศึกษา

๖. สังฆสมาคมโลกตะวันตก - นายอดดิสเป็นผู้จัดการ ตามลทธิ-
นิกายเซน

๒. ในเมืองฝรั่งเศสมี - สมาคมสหายพระพุทธศาสนา นางสาว คอนสตัน เลาส์-
เบอร์เป็นนายก เผยแผ่พุทธธรรมด้วยพิมพ์หนังสือทมิฬชื่อว่า - พุทธวิจารณ์

๓. ในเมืองเยอรมันมี สมาคมพุทธที่รู้จักกันมากในเวลาอัน คือ :-

๑. ที่เมืองแฮมเบิร์ก กำลังเจริญมาก

๒. ที่เมืองมุนิค

๓. ที่เมืองเบอร์เมน

๔. ที่เมืองไลพ์ซิก

๕. ที่เมืองสตุดทการ์ต

สมาคมใหญ่ในทางศาสนามีองค์การใหญ่อยู่ ๒ แห่ง ๆ หนึ่ง ชื่อ อารยะมณฑล
เมตไตรย อยู่ในกรุงเบอร์ลิน เป็นแบบธิเบต อีกแห่งหนึ่งอยู่ที่เมืองฮุดดิง กำลัง
สร้างวิหารขึ้นเป็นแห่งแรกเรียกว่า - ศูนย์กลางพุทธนิคม พิมพ์หนังสือเรียกว่า -
ยานะทั้งภาษาเยอรมันและอังกฤษ

พระพุทธศาสนาในญี่ปุ่นและในยุโรป

๔. ในเมืองฮอสเตริย มีสมาคมพุทธอยู่ที่กรุงเวียนนา ๑ สมาคม ออกหนังสือวารสาร และมีการประชุม ปรากฏว่ามีคนสำคัญ ๆ ไปร่วมประชุมด้วยคราวละไม่น้อย นับว่ากำลังตั้งต้นในกิจการของพุทธสมาคม
๕. ในเมืองสวิตเซอร์แลนด์ ที่เมืองโลซานน์ มีคนอังกฤษชื่อ ฮาร์ด ถอนิกายเซน เป็นผู้จัดการอยู่อย่างสมาคมเล็ก ๆ สมาคมใหญ่อยู่ที่เมืองซูริก พวกมหาวิทยาลัย เป็นผู้สนับสนุนอยู่
๖. ในเมืองเบลเยียม มีพุทธสมาคมแล้ว ๒ แห่ง คือ :-
 ๑. ที่เมืองบรัสเซล
 ๒. ที่เมืองแอนต์เวิร์ป

เลขานุการเป็นเคาน์เตส กรรมการส่วนมากเป็นอาจารย์ชั้นสูง

๗. ในเมืองฮอสเตริย กำลังจะเริ่มตั้งอยู่ในกรุงเฮก
๘. ในเมืองสวีเดนและนอร์เวย์ ชาวเยอรมันผู้หนึ่งเป็นผู้นำพระพุทธศาสนาไปตั้งสมาคมขึ้นแล้วทั้ง ๒ ประเทศ
๙. ในเมืองอิตาลี ยังไม่มีสมาคม แต่ศาสตราจารย์ผู้หนึ่งเป็นพุทธ ได้พิมพ์ตำราพระพุทธธรรมเป็นภาษาอิตาเลียน และมีพวกศาสตราจารย์ช่วยเขียนให้หลายคน
๑๐. ในเมืองฮังการี มีองค์การพุทธอยู่แห่งหนึ่งในเมืองบูดาเปสต์ ทางการไม่ห้าม เพราะเห็นว่าเป็นปรัชญา

ท่านทั้งหลายท่านได้ทราบแล้วว่า โลกกำลังเอาใจใส่ในเรื่องพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง ท่านนึกหรือเปล่าว่าเราผู้เป็นพุทธศาสนิกชนมาตั้งแต่บิดาตายาย ๖๐๐-๗๐๐ ปีมาแล้วนั้น มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาถูกต้องหรือยัง ? ท่านจะสามารถอธิบายให้โลกทั่วไปเขาเข้าใจว่า ท่านนับถือพระพุทธศาสนาอย่างไร ได้หรือยัง ? ทุกวันนี้โลกติดต่อกันง่ายราวกับว่าอยู่บ้านเดียวกัน ที่จะไม่ให้พบผู้อื่นเป็นของยาก แม้จะอยู่แต่ในบ้านเขาก็จะตามไปหาท่านที่บ้านจนได้ ถ้าผู้อื่นเขาอยากเรียนรู้อะไร ๆ ฉะนั้นเมื่อเราหันไม่พ้นแล้วก็จงมาช่วยกันเตรียมตัวที่จะได้ตอบกับ

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

ผู้ใดถามให้เขาเข้าใจ อย่างน้อยก็ให้เขาเข้าใจและเห็นว่าคนไทยนั้นมีศาสนาที่ดีที่สุด
จึงเป็นผู้มีความสุขอยู่เสมอ หวังว่าท่านจะเห็นด้วยกับข้าพเจ้าดังที่เสนอมาน.

สวัสดิ์.

บทความวิทยุศึกษา

การบวชพระ

โดยหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย กิตติกุล

เดือนกรกฎาคมเป็นเดือนเข้าพรรษาคือฤดูฝน อันเป็นเวลาที่เหมาะท่าน
หยุดพัก อยู่รวมกันเป็นเวลา ๓ เดือน จึงเป็นโอกาสที่พวกเราจะทำการกุศลและ
ตอบแทนพระคุณท่าน การพิธีในระยณะนี้การบวชพระเป็นสำคัญ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึง
คัดจากหนังสือเรื่องประเพณีไทยของข้าพเจ้า มาเล่าให้ท่านฟังดังนี้:-

เมื่อผู้ชายอายุครบ ๒๐ ปีเต็ม นับเป็นวัยตามภาษากฎหมายว่าลุนิติภาวะ
ตามกฎหมายตกพันเขตเด็กแล้วโดยสิ้นเชิง และเป็นวัยที่เขาเขตผู้ใหญ่ที่จะต้องมีความ
รับผิดชอบในชีวิตของตนให้เป็นหลักฐานได้ดีโดยลำพังตนเอง ฉะนั้น จึงจำต้องมี
ความรู้เท่าถึงความจริงในโลกสุมาคม อันเต็มไปด้วยอารมณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะเกิดขึ้นจาก
ความสุขทุกข์รายดี ที่ประจำอยู่ในชีวิตมนุษย์ทุกคนโดยมิได้เว้นตัว พระพุทธศาสนา
เป็นหลักแห่งความจริงในโลก ด้วยสอนให้มนุษย์รู้เหตุแห่งทุกข์และสุขอย่างแจ่มชัด
เป็นยาวิเศษที่รักษาอารมณ์ให้ถึงพร้อมทั้งสติและปัญญา อันจะนำมนุษย์ไปสู่แต่ทาง
ที่ดีและชอบ มนุษย์เกิดมาหนีความเจ็บไข้ไม่พ้นนั้นใด ก็หนีความสุขทุกข์อันมี
อยู่รอบตัวทุก ๆ วัน มิได้เช่นเดียวกัน เมื่อมนุษย์ต้องมียาเพื่อรักษาไข้เจ็บ มนุษย์
ก็จำต้องมีสติและปัญญาเป็นยารักษาอารมณ์ ให้ครองชีวิตไปสู่สวัสดิภาพด้วย การ
บวชพระเท่ากับการเข้ามหาวิทยาลัยชั้นสูงสุดของโลก. เพื่อต่อสู้กับโลกที่มนุษย์จะหนี
ไม่พ้นได้นั่นเอง เวลาที่จะอยู่เล่าเรียนก็มีได้มีเขตจำกัดว่าจะต้องเกิน ๓ เดือน คือ
พรรษา ๑ เมื่อพ้นเข้าฤดูกาลเข้าพรรษาแล้ว จะสมัครใจอยู่ต่อไปหรือจะลาสิกขาออก
จากพระในเวลาใด ๆ ก็ได้ตามชอบใจ จึงไม่มีเหตุอันใดที่มนุษย์ผู้ปรารถนาดี จะพึง

ชุมนุมเรื่องน้ำรู้

หลักเลียงการบวชพระนั้เสียได้.

เมื่อมีการตกลงกันว่าจะบวชพระแล้ว ผู้ใหญ่มีบิดามารดาเป็นต้น ก็จัดการให้บุวชนำดอกไม้รูปเทียนแพใส่พาน ไปเทียบบอกกล่าวผู้ทนต์ถอและวงศาคณาญาติเรียกกันเป็นภาษาสามัญว่า ลาบวช เป็นการบอกกล่าวการเปลี่ยนแปลงฐานะแห่งตนแล้วจัดการสมโภช เรียกว่าทำขวัญนาค ก่อนวันบวช ๓ วัน (คำวานาค หรือเจ้านาคเป็นคำแทนชื่อผู้ที่จะบวช ตามที่พระกรรมวาจาจารย์ท่านสมมติไว้ในแบบแผนของท่านแต่เดิมมา เมื่อไม่มีผู้เอาใจใส่ในความรู้จริง ก็กลายมาเป็นเรื่องนิทานเกิดขึ้นในภายหลัง).

ในวันทำขวัญนาคผู้ที่จะบวชโกนหัว โกนคิ้ว โกนหนวด ตัดเล็บให้สะอาด

แล้วแต่งกายด้วยเครื่องนุ่งห่มไหม้ดงาม มีแก้วแหวนเงินทองต่าง ๆ อันเป็นสิ่งที่แสดงความฟุ้งเฟ้อในทางโลกแล้วไปนั่งยังหน้าโต๊ะบายศรีตามพิธีพราหมณ์ ผู้เฒ่าคนหนึ่งก็ดงตนอ่านคำทำขวัญนาคขนตามท่านอง มีเนื้อความอธิบายถึงชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เริ่มเป็นตัวและพ่อแม่ได้บารุงเลี้ยงมาด้วยความยาก จนถึงเข้าเขตผู้ใหญ่กับความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะไต่เห็นลูกเป็นคนดี บัดนี้ก็เป็นทีที่สมประสงค์ที่เจ้านาคจะเข้าอุปสมบทในพระพุทธศาสนา นับว่าเป็นความด้อนสูงที่สุดของชีวิตมนุษย์แล้ว จึงเป็นการสมควรยิ่งที่เจ้านาคจะพึงรักษาความด้อนเป็นมงคลนไว้แก่ตนต่อไป ชั่วอวสานแห่งชีวิต.

เมื่ออ่านคำอธิบายนจบแล้ว พราหมณ์ก็ดงตนทำพิธีสมโภชด้วยให้นาสังข์และจุณเจิมด้วยแป้งกระแจะแล้วเวียนเทียน ประโคมด้วยดุริยดนตรีตามคติ เป็นที่พรักพร้อมในระหว่างวงศาคณาญาติและเพื่อนฝูงก่อนวันหนึ่ง รุ่งขึ้นถึงเวลาบวช เจ้านาคก็แต่งตัวอย่างวันวาน บางคนขนมาตามอย่างพระพุทธเจ้าเสด็จออกบรรพชา มีขบวนแห่พร้อมด้วย ไตร บาตร บริกขาร ๘ และดอกไม้รูปเทียนที่จะใช้ในพิธี บางคนก็ไปด้วยรถยนต์พร้อมด้วยวงศัญชาติเจียบ ๆ ตามกำหนดเวลาที่ทางวัดนัดมา เมื่อถึงวัดบิดาของเจ้านาคหรือผู้แทนกรับแขนลูกชายจูงเข้าโบสถ์เป็นการแสดงความชื่นชมยินดี

หมื่นลูกชายดี แล้วส่งไตรครองให้เจ้านาค ๆ จึงเข้าไปขอบรรพชา คือบวชเณรต่อพระ
อุปัชฌาย์ เพราะผู้จะบวชเป็นสงฆ์นั้น ต้องเป็นเณรมาก่อน ด้วยจะไตรและคันทะ
กับคัตติของวัดมาแล้ว จะได้ไม่เกียติงยากในภายหลังได้ เมื่อพระอุปัชฌาย์สั่งสอนและ
ให้ไตรแล้ว พระกรรมวาจาจารย์ให้ศีล ๑๐ เป็นเณร แล้วพระอุปัชฌาย์ก็สวมบาตร
ให้ออกไปยืนอยู่นอกที่ประชุมสงฆ์ พระกรรมวาจาจารย์และพระอนุสาวนาจารย์ก็
ประกาศแก่สงฆ์ว่า บดินธุมนชนน ๆ ได้เข้ามาขออุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธ-
ศาสนา ด้วยท่านทั้ง ๒ จะออกไปชักใช้ไล่เลียงและสั่งสอนให้เรียบร้อยก่อน แล้ว
ท่านก็ออกไปยังเจ้านาค สั่งสอนให้ตอบตั้งความจริงขึ้นมา อย่าให้สะทกสะท้าน แล้วก็
ตั้งคำถามเป็นข้อ ๆ ว่า

๑. ท่านมีโรคภัยไข้เจ็บ (อันจะติดต่อดี) เช่นโรคชเรณ กุฏฐัง กลาก
เกลื่อนต่าง ๆ หรือเปล่า ?
๒. ท่านเป็นมนุษย์ (คือพูดจาเข้าใจกัน) หรือ ?
๓. ท่านเป็นบุรุษ (คือไม่แปลกปลอมมา) หรือ ?
๔. ท่านเป็นอิสระแก่ตัวหรือ ?
๕. ท่านไม่มีหนี้สินหรือ ?
๖. ท่านไม่ได้หนีราชการมาหรือ ?
๗. ท่านได้รับอนุญาตจากบิดามารดาแล้วหรือ ?
๘. ท่านมีอายุ ๒๐ ปีแล้วหรือ ?
๙. ท่านมีบาตรจวรครบแล้วหรือ ?
๑๐. ท่านชื่ออะไร ?
๑๑. อุปัชฌาย์ของท่านชื่ออะไร ?

เมื่อได้ตอบคำถามที่ภาษาสามัญเรียกว่า ชานนาคเรียบร้อยแล้ว พระคู่สวด
ก็กลับไปยังที่ประชุมแล้วเรียกให้เจ้านาคตามเข้าไป ถามต่อหน้าที่ประชุมสงฆ์ออก
ครึ่งหนึ่งดังที่แลมาแล้ว แล้วท่านก็สวดญัตติประกาศต่อคณะสงฆ์ว่า บรูณณชนน

ชุมนุมเรื่องน้ำรู้

เป็นผู้บริสุทธิ์ มีบาตรจวรครบถ้วน เขามาขออุปสมบทแก่คณะสงฆ์ ด้วยจะถือเอา
ท่านผู้นั้น ๆ เป็นอุปัชฌายาจารย์ ถ้าพระสงฆ์รูปใดมิได้เห็นด้วย ก็จงได้ทักท้วงชน
ถ้ายอมรับแล้วก็ขอให้ผู้นั้นอยู่ ว่าเป็นการยินยอม ท่านลวดเช่นนั้น ๓ ครั้ง เพื่อให้
แน่นอนว่าไม่มีใครค้านแล้ว ผู้บวชนั้นก็เป็นสงฆ์ต่อไป พระภิกษุที่บวชใหม่ก็ถวาย
ของพระสงฆ์ที่มาประชุมกันทั่วถึงกันทุกองค์ แล้วพวกไปช่วยงานจึงถวายของแก่พระบวช
ใหม่อีกทีหนึ่ง จึงเป็นอันเสร็จงาน.

ตามที่ใดเล่ามานั้นจะเห็นได้ว่า พริ้งในพระพุทธศาสนานั้นก็คือน้ำมีไหล
กันอยู่เป็นปกติ แม้การทอดกฐินซึ่งมีผู้นำผ้าไปถวายสงฆ์ พระสงฆ์ทุกองค์ในที่แห่งนั้น
ก็ต้องลงมาไหวตักกันว่าผ้าผืนนั้นควรจะได้แก่พระองค์ไหน ต่อมามีผู้เป็นใหญ่ นำผ้าไป
ถวายเอง พระอุปัชฌาย์ไม่สามารถจะทำพิธีได้ จึงต้องมอบให้ท่านเจ้าวัดเป็นประธาน
ในการนั้น ถ้าพระผู้ใหญ่นั้นท่านเคร่ง ๆ ท่านก็ให้ผ้าผืนนั้นแก่พระที่จนที่สุดในหมู่ของ
ท่านเมื่อทำพิธีเสร็จแล้ว ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า พระพุทธศาสนานั้น เป็นประชาธิปไตย
เต็ม ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ บัดนี้เราก็คือเป็นประชาธิปไตยแล้ว จะไม่สมควรที่เราจะเอาใจใส่
เข้าใจในพระพุทธศาสนาให้ถูกต้องดอกหรือ ถ้าท่านเข้าใจโดยถูกต้องแล้ว ความสุข
ทั้งหลายก็จะเป็นของท่านเอง.

งาน ๒๕ พุทธศตวรรษของกรุงกัมพูชา

วิทยุศึกษา

สวัสดีท่านผู้ฟัง

พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ให้ข้าพเจ้าไปเป็น
ผู้แทนสมาคมในงาน ๒๕ พุทธศตวรรษที่กรุงกัมพูชา เมื่อวันที่ ๑๒ ที่แล้วมานี้ เราไป
ถึงเมืองจันทอนเช้าเสร็จไปแล้ว จึงได้ไปร่วมงานกับผู้แทนประเทศอื่น ๆ ซึ่งมี
ทั้งหมด ๑๖ ประเทศด้วยกัน ในเวลาตอนบ่ายตามโปรแกรม เริ่มแต่ไปดูพิพิธภัณฑ์-
สถานและโรงพยาบาลสงฆ์แล้วกลับมาพัก เวลา ๒๒ น. ไปดูละครที่โรงพระราช-
พิธี ซึ่งปลูกขึ้นเป็นพิเศษตรงหน้าสถานีรถไฟ มีพระเจดีย์ทำเป็นรูปบนพระปรางค์เพื่อ
บรรจุพระบรมธาตุเป็นสิ่งถาวรอยู่ตรงกลางลานนั้น ต่อมาเมื่อเวลา ๒๒.๓๐ น. ด้านจุดเรื่อง
พระพุทธรูปประวัติ ถึงตรงพลับพลาที่ประทับพระเจ้าแผ่นดินอยู่ข้างหนึ่ง และเป็น
พระสงฆ์ทั้งหมดนั่งอยู่ตรงข้าม ในระหว่างพลับพลา ๒ หลังนี้ ตั้งบุษบกบนยก
พื้น ๒ ชั้นประดิษฐานพระบรมธาตุไว้ในพระโกษทอง มีกำแพงแก้วล้อมรอบและ
ทหารยืนยาม ๔ ทิศ ต่อจากพลับพลา มีราชรถเล็กจอดอยู่กับเครื่องขยายเสียง เพื่อ
ให้ผู้ที่จะอ่านสาส์นต่าง ๆ ขึ้นไปยืนอ่านบนนั้น หลังราชรถออกไปเป็นศาลาใหญ่
สำหรับพระราชพิธี มีสวดมนต์ เทศน์และทรงบาตรเป็นต้น มีศาลาของ คณะ
มหานิกายศาลาหนึ่ง ตกแต่งด้วยของที่ทำในเมืองเขมรทั้งต้นเป็นรูปพระพุทธรูปประวัติ
อีกศาลาหนึ่งเป็นของคณะธรรมยุต มีพระพุทธรูปที่หล่อใหม่ในงานนี้ด้วยผสมแร่
เงิน ทองคำ ทองแดง อย่างละส่วน หน้าตักขนาด ๓ ศอก สีสรรงามพอใช้ มีศาลา
สำหรับต่างเมืองจัดมาแสดงเป็นห้อง ๆ ตลอดทั้งสองข้างสนามพอหมดสถานที่ทางประจำ
แล้วก็ถึงเพิงหลังคาเป็นแถวไปจนหมดเขต เพื่อใช้เป็นที่ราษฎรได้บาตรทั้ง ๒ ข้าง

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

ละครที่เราไปดูในคืนที่ ๑๒ นั้น เล่นเรื่องพระสิทธิดกุมาร จนถึงตรัสรู้ แล้วมี
ระบำเทวดานางฟ้าออกมารำไปรอบข้าวตอกดอกไม้มาก่อนแล้วจบ.

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม เช้า ๗.๕๐ น. พระยุพราชเสด็จแทนพระองค์ ทรง
บูชาพระบรมธาตุแล้วเริ่มอ่านสูตรพจนตามลำดับเมืองที่ไปถึงก่อนหลัง กำหนดคนละ
๕ นาที จบแล้วทรงบาตรพระสงฆ์ราว ๕๐๐ รูป นอกจากนั้นส่งไปเลี้ยงทั่ววัด เพราะ
เกรงจะไม่ทันเพล ตอนบ่าย ๑๖. น. ต้องกลับไปอ่านสาส์นกันต่อไปอีกจนจบทุกเมือง
แล้วกลับมาพัก ค่าเวลา ๑๘.๕๐ น. พระเจ้าแผ่นดิน พระมเหสี พระยุพราช เสด็จ
ยังโรงพระราชพิธี มีหญิงสาวแต่งเป็นนางสุชาดา นำเทียนถวายทรงจบแล้วนำชน
บูชาพระบรมธาตุ แล้วเดินกระบวนแห่ไฟมีรถแต่งเป็นรูปต่าง ๆ ราว ๒๐ คัน และ
มีคนถือโคมสีต่าง ๆ เป็นหมู่ ๆ หมุดกระบวนแห่แล้วเสด็จลงเดินเทียน ๓ รอบ
พระบรมธาตุ พร้อมด้วยพระราชวงศ์ ข้าราชการ คณะทูตและคณะผู้แทนต่าง
ประเทศ พระสงฆ์สวดพระปริตตลอดเวลาพร้อมทั้งประโคมเครื่องดุริยดนตรีอย่าง
แซ่ซ้อง.

วันที่ ๑๔ พฤษภาคม เสด็จลงยังพระราชพิธีแต่เวลา ๔.๒๐ น. เพราะถือว่า
เป็นเวลาตรัสรู้ เสด็จขึ้นทรงบูชาพระบรมธาตุแล้ว ก็จุดดอกไม้ไฟเป็นรูปต่าง ๆ
มีรูปพระพุทธเจ้าและพระสาวก ๒ ข้างเป็นต้น เสด็จขึ้นราว ๕.๓๐ น.

วันที่ ๑๔-๑๕ พฤษภาคม ผู้แทนต่างประเทศไปดูนครวัด ๒ วัน.

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม กลับจากนครวัดเช้า เวลาบ่าย ๑๔ น. มีแห่รถยนต์
แต่งเป็นรูปต่าง ๆ อีกครั้งหนึ่ง ค่าเวลา ๒๐.๓๐ น. พระราชทานเลี้ยงหัวหน้าคณะ
ผู้แทนทุกประเทศที่พระที่นั่งเขมรินทร์ในพระราชวัง แล้วดูละครหลวงเรื่อง พระเวส-
สันดร จบราว ๒๔ น.

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม วันนมพระราชพิธีแรกนาขวัญที่ท้องสนามหลวงข้างวัง
จัดตกแต่งสวยงามดี ตอนบ่ายไปดูวัดพระแก้วในพระราชวังและดูพระเศวตรั-
เทพกัญชร ของพระเจ้าล้านนุ สีสรรเผือกแท้แต่กำลังดกมัน เห็นคนไปดูมาก ๆ ชัก

โกรธเองวงฟาดเสียดังบี๊บบ้าง ค่าเวลา ๒๐.๓๐ น. พระยุพราชประธานเตียงดินเนอร์
ที่ศาลารัฐบาล นั่งโต๊ะทั้งหมด ๖๐ คนกว่า ทูลลากลับมาราว ๒๒ น.

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม เวลาบ่าย ๔๐ นาที ไปยังพิธีมณฑล เสด็จลง
พร้อมกันทั้ง ๓ พระองค์แล้วทรงนมัสการพระบรมธาตุ ส้มเด็จพระสังฆราชขึ้นไปเชิญ
พระโกษาทองเหนือพานทอง ๒ ชั้นนั้นส่งถวายพระเจ้าแผ่นดิน ฯ ทรงรับเชิญไปด้วย
พระองค์เองตามทางลาดพระบาท ไปยังพระเจดีย์ทิบรจจุ แล้วพระยุพราชเชิญ
ขึ้นบันไดท้าวพิเศษขึ้นไปวางบนชั้นยอด แล้วทรงพระดำเนินปทักษิณ ๓ รอบ
พระเจดีย์นั้น พร้อมด้วยพระราชวงศ์ ข้าราชการ คณะทูต คณะผู้แทน แล้วกลับ
มาทรงบาตรถวายของพระที่พลับพลาเวลา ๕ น. เสด็จขึ้น.

บ่าย ๑๕.๒๐ น. เสด็จลงปฏิบัติงาน พระเทศน์ปุจฉาวิสัชนา ๒ ธรรมาสัน
จบแล้ว พระยุพราชเสด็จขึ้นตรัสขอใจผู้ช่วยงานและประธานพร แล้วพระเจ้าแผ่นดิน
ตรัสปฏิบัติงานและประธานพร เป็นจบพิธี ต่อจากนั้นเสด็จทรงพระดำเนินทอดพระเนตร
ร้านต่าง ๆ ที่พวกหัวเมืองแต่งกันคนละห้อง มีพระพุทธรูปปั้นบ้าง แกะสลักบ้าง
และเครื่องใช้ต่าง ๆ ในพระพุทธรูปศาสนา พวกจีนตักแต่งตามทางมหายานอีก ๓ หลัง
ของถวายพระทมิฬผู้ส่งมาช่วยงานทั้งของใช้และไตรจีวร ได้ถวายพระสงฆ์ไปแล้ว
๖๐๐๐ องค์ แต่ยังเหลือกองอีกมากมาย เจ้าหน้าทบอกว่าจะต้องแบ่งไปตามวัดต่าง ๆ
อีกจนกว่าจะหมด.

รู้สึกว่าเขาเลื่อมใสในบุญกุศลกันอย่างยิ่ง โดยเฉพาะชนชั้นสูงและชน
สามัญชน เขารับศีล ๘ ศีล ๓๐ นุ่งขาวห่มขาวไปอยู่วัดกันทั้ง ๗ วัน คนชนกลาง ๆ
ที่เฉย ๆ หรือที่ไปตุงานเพื่อสนุกก็แต่เป็นพวกสมัยใหม่ที่ไม่ได้เรียนอะไรจริงจังเท่านั้น.

วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ส้มเด็จพระชินษฐาประธานเตียงน้ำชาแก่พวกผู้แทน
ไทยที่วังของพระองค์ท่าน แล้วเรากลับมาเก็บของ.

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม รถไฟออกจากพนมเปญเวลาบ่ายครึ่ง ส้มเด็จพระ
พระชินษฐาทรงพระกรุณาเสด็จมาส่งด้วย และมีพวกทูลลากันมาส่งอีกหลายคน

ขุนนุมนำรู้

รถเข้าไปราว ๒ ชั่วโมง เพราะรถไฟตกรางเมื่อคืนก่อน เราจึงมาถึงอรัญประเทศ
เวลาห้าค่ำ ไปพักยังโรงแรมรถไฟซึ่งสะดวกสบาย.

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม รถไฟออกจากอรัญประเทศเวลา ๘.๕๕ น. ถึงสถานี
หัวลำโพงจบการเดินทางเพียงเท่านั้น.

ในเวลาที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ข้าพเจ้ามีความสุขเหมือนอยู่ในสมัยรัชกาลที่ ๕
ของเรา เพราะทุกคนคงแต่พระเจ้าแผ่นดิน พระมเหสี และเจ้านายและข้าราชการ
ตลอดจนพวกราชบุตร น้องสาวต่าง ๆ ตามวัน ไฉไลสน ห่มแพรสพักบำ เครื่องเพชร
เครื่องทองยังมีครบบริบูรณ์ ผู้หญิงสาว ๆ ก็นุ่งผ้าคาดเข็มขัดหัวเพชรสายทอง ผูกข้อมือ
ข้อเท้าถูกต้องตามแบบแผน เลือกลูกกลิ้งกลางดัดเย็บให้แบบหนึ่งเดียว มอญดูเขา
แล้วมอญดูตัวขงมแต่ผาชนอยู่คนเดียว ทบอกว่า-ไทย แล้วใจหาย-นึกว่าต่อไป
ภายหน้าเราคิดถึงบูยาตายาย เห็นจะต้องมาเที่ยวเมืองเขมรดอกกระมัง เพราะเขามิ
ทุกอย่างที่เราเคยมีแม่แต่ข้างเผือก เวลานานข้างแยะข้างลึกของเขมรทำไต่ถึงขีด
ทีเดียว ชายงูจกคิดแบบลวดลายมาจากนครวัดของเขาเสียอีกด้วย ข้าพเจ้าคิดว่าใน
๕๐ ปี ข้างหน้าวัฒนธรรมของเขมรจะไปได้ไกลกว่าที่คนคิดนึกออกมา ถ้าเขาไม่คิด
ให้ผิดทางไป อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าคิดว่าถ้าใครมีเวลาว่างพอจะไปเที่ยวเมืองเขมรได้
ก็ควรไปดูอย่างยิ่ง เพราะท่านจะได้ความรู้ทั้งเก่าใหม่ไม่น้อยเลย.

นิกาย

ทรงเสกข ญวิทยศึกษ

สวัสดีท่านผู้ฟัง

เมื่อเดือนก่อนข้าพเจ้าได้พูดถึงเรื่อง - กงพุทธกาลแล้ว วันนัจจะพูดถึงเรื่อง
นิกายที่คิดว่าคนรุ่นใหม่โดยมากยังไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง ดังจะได้เล่าต่อไปน.

ศาสนาทุกศาสนามี นิกาย คือความเห็นที่ก่อให้เกิดเป็นความเชื่อต่างกันไป
ก็แยกกันไปตามความเชื่อนั้น ๆ ความเชื่อมั่นเป็นหลักใจที่ทำให้เกิดความศรัทธา
ชนิดหนึ่ง ฉะนั้นจึงไม่มีใคร ไม่มีสิ่งไร ที่จะมาแก้ไขให้เป็นอย่างอื่นไปได้ จะเห็น
ตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้ มา เช่นพระเจ้าปรกกรมพาหุของลังกาได้ทรงรวมนิกาย
พระสงฆ์ให้เป็นนิกายมหาวิหาร ซึ่งสืบตรงลงมาแต่พระมหินทรมหาเถระ พระโอรส
ของพระเจ้าอโศกมหาราช ให้ลังกามีแต่นิกายเดียวใน พ.ศ. ๑๗๐๗ ก็ดี การก็เป็น
อยู่ได้เพียงชั่วสมัยหนึ่ง แล้วก็กลับแตกแยกกันไปใหม่อีก ถึงสมัยพระเจ้าธรรมเจดีย์
ของมอญก็ได้อพยพรวมนิกายให้เป็นนิกายเดียวกันใน พ.ศ. ๒๐๒๒ ถึงให้สึกและบวชใหม่
อีกทั้งเมือง แต่การก็เป็นไปได้เฉพาะในรัชสมัยของพระองค์เท่านั้น แล้วส่งสมณทูต
ก็แยกกันไป อีกเช่นเคย ทำให้เห็นแน่ชัดว่าไม่มีอะไรจะห้ามความเชื่อถือ Taith
ของคนได้.

ในพระพุทธศาสนานั้น มีนิกายจริง ๒ นิกายเท่านั้น คือ ๑. นิกายเถรวาท
อันสืบเนื่องมาแต่พระเจ้าอโศกมหาราชราว พ.ศ. ๓๐๐ เศษ ๒. นิกายมหายานอัน
สืบเนื่องมาแต่พระเจ้านิษกะราว พ.ศ. ๖๐๐ เศษ เหตุที่จะแยกนิกายนั้น มีเรื่อง
ตามตำนานว่า-

เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้วประมาณ ๑๐๐ ปี
พระอรหันตชนาสพต่างก็หมดไปตามอายุขัย คงเหลือแต่พวกลูกศิษย์ของลูกศิษย์

ชุมนุมเรณู

พระศกัณฐะเจ้า จึงเกิดความเห็นแตกต่างกันขึ้น ด้วยมีพระภิกษุพวกหนึ่งเรียกตัวเอง
ว่า-วัชชีบุตร อยู่ในเมืองเวสาลี ถือเอาข้อความในมหาปริณิพพานสูตรที่กล่าวว่า-
พระพุทธองค์ได้โปรดประทานพุทธานุญาตไว้ว่า ถ้ามีข้อประพฤติกเล็ดน้อย ข้อใด
ที่ทรงบัญญัติไว้ จะทำตามไม่ได้สะดวก ก็ให้ประชุมสงฆ์แก้ไขกันนั้นได้ วัชชีบุตร
จึงเสนอให้สงฆ์แก้ไขพระวินัย ๑๐ ข้อ ซึ่งใน ๑๐ ข้อนั้นมี ๑. ให้กินอาหารนอกเพลได้
๒. ให้รับเงินทองทรัพย์สินได้ และอื่น ๆ พระยศเถระไม่เห็นชอบด้วย จึงนิมนต์
สงฆ์มาประชุมกันวินิจฉัย ที่ประชุมไม่เห็นด้วย เพราะอ้างว่าพระอรหันตชีนาสัพพ
พระกัลลสัปป พระอานนท์ พระอุบาลี ท่านได้ทำสังคายนาครั้งที่ ๑ ไว้แล้วว่า
จะไม่เปลี่ยนแปลงอะไรให้ผิดไปจากพระบรมพุทโธวาท เพราะถ้าเปลี่ยนแปลงครั้งหนึ่ง
แล้ว ก็จะมีผู้ขอเปลี่ยนไปจนไม่รู้มูลเหตุ พวกวัชชีบุตรก็ไม่เห็นด้วย ส่วนมากทาง
พระยศก็ไม่วินิจฉัย ต่างฝ่ายต่างก็แยกกันไปจนเกิดเป็น ๒ นิกายมาแต่นั้น พวก
วัชชีบุตรไปอยู่ทางเหนือ คือเมืองบรูซบุรี Peshwa บัดนี้ และไปปนเปื้อนกับฮินดู
เข้าบ้าง เมื่อพระเจ้ากนิษกะลงมาเป็นใหญ่ ทรงพบพระพุทธศาสนาของพวกวัชชีบุตร
และทรงอุปถัมภ์เผยแผ่พระธรรมไปเช่นเดียวกับพระเจ้าอโศกมหาราช จึงเรียกว่า-
นิกายมหายานแล้วแผ่ไพศาลไปยัง ธิเบต จีน เกาหลี และญี่ปุ่น ส่วนทางพระยศ-
เถระคงรักษาแนวทางของอาจารย์ไว้ตามที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงอุปถัมภ์ จึงเรียก
ว่า-เถรวาท ส่วนคำว่า-หินยานนั้น พวกมหายานเรียกด้วยการติเตียนว่าใจแคบแข็ง
เหมือนหิน เป็นอันแยกนิกายกันเด็ดขาด พวกเราได้รับพระพุทธศาสนามาจากลังกา
ซึ่งพระมหินทรเถระ พระราชโอรสของพระเจ้าอโศกมหาราช เป็นผู้นำไปทรงสั่งสอน
เราจึงเป็นพวกนิกายเถรวาทด้วยกันกับ ลังกา พม่า ไทย ลาว และเขมร จนบัดนี้.

ส่วนในพื้นเมืองนั้น มีแต่นิกายเดียว คือ-เถรวาท-เท่านั้น ที่เราเข้าใจ
ผิดว่ามี ๒ นิกายคือ มหานิกาย และธรรมยุตินิกายเพราะคำว่า นิกายต่อมา
เท่านั้นเอง ที่จริงเป็นคณะ ไม่ใช่ นิกาย ทั้งนั้นเพราะเหตุที่พระมหานิกายบางองค์
ประพฤติกเล็ดพระวินัย จึงเกิดมีคณะธรรมยุตขึ้น และพระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงอำนาจเต็มที่

ในสมัยนั้น ก็มีใครสักคนให้เลิกล้มคณะหนึ่งคณะใด ยังคงได้รับความยกย่องในทาง
ราชการอยู่ทั้ง ๒ คณะจนบัดนี้ ส่วนทางฝ่ายบุคคลก็แล้วแต่ศรัทธา ผู้ใดมีศรัทธาอย่างไร
ก็นับถืออย่างนั้น อันเป็นเครื่องยืนยันว่าพระพุทธศาสนานั้น มีเสรีภาพโดยสมบูรณ์
เราผู้เป็นพุทธศาสนิกชนจึงควรเข้าใจตามความจริงว่า-

พระสงฆ์ท่านมีพระวินัยเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าท่านเป็นสงฆ์ ซึ่งสืบเนื่องมาแต่
พระพุทธเจ้า เป็นผู้รักษาศรีพระพุทธศาสนาไว้ให้เราค่อย ๆ ไป เราจะไปหยิบเอา
ท่านมาใช้เป็นเครื่องมือในทางทำบาปหาได้ไม่ จริงอยู่ ชนหมู่ใดมีมากด้วยกัน
ก็ย่อมจะมีดีบ้าง เลวบ้าง ประปนกันอยู่ และผู้ที่เลวนั้นแหละเป็นผู้ทำให้พวกดี ๆ
เดือดร้อนไปด้วย เราจึงควรจะเรียนพระวินัยไว้ให้รู้บ้าง อย่างน้อยก็ให้พอที่จะตัดสินได้
ถูกต้องว่าองค์ใดเป็นสงฆ์และมีใช้สงฆ์จะได้ทำให้ศรัทธาเกิด และอุดหนุนท่านในทางที่ถูก
ไม่ดูถูกพระทั่ว ๆ ไปเช่นทุกวันนี้ เพราะจะเป็นบาปแก่ตัวเองเปล่า ๆ.

ศาสนาอื่นโดยเฉพาะคริสต์เดียนนิก Christianity เขาก็มีหลายคณะจาก
๒ นิกายของเขา คือแคทอลิก และโปรเตสแตนต์ Catholic & Protestant แต่เขาก็
มิได้เถียงทะเลาะกันเลย ต่างคนก็ต่างไปวัดตามศรัทธาของตน ๆ เพราะผู้รู้จริงประพฤติก
จริงแล้ว เขาจะปล่อยวาง ก็เลวไม่ทุ่มเถียงกันเลย บัดนี้โลกกำลังเฟื่องเฟื่องมาทาง
พระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้น ขอให้พวกเราช่วยกันแสดงให้โลกเห็นว่า-พระพุทธศาสนา
นั้น อย่างน้อย ๆ ก็ไม่เลวกว่าศาสนาอื่น ๆ.

สวัสดิ์.

พระไตรปิฎก

วิทยศึกษา

สวัสดิ์ท่านผู้ฟัง

คำว่าพระไตรปิฎกนี้ เราได้ยินได้ฟังอยู่เสมอ แต่คนชั้นสมัยใหม่คงจะรู้แต่
ว่าเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งอยู่ในตู้มากมายก่ายกอง เป็นจำนวนถึง ๘๔,๐๐๐
พระธรรมขันธ์ แล้วหาเวลาที่จะอ่านเรียนไม่ไหว เป็นอันหมดกิจเพียงเท่านั้น
ข้าพเจ้าคิดว่าถึงเวลาที่เราจะต้องเข้าใจยิ่งกว่ารู้เฉย ๆ แล้ว จึงยกมาเป็นหัวข้อที่จะพูด
กันวันนี้.

พระธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เมื่อเสด็จปรินิพพาน
แล้วได้ ๔ เดือน พระสงฆ์พุทธสาวกก็เริ่มทำสังคายนา คือประชุมกันซ้อมความจำ
ให้ถูกต้องตามพระพุทธดำรัส มีพระมหากัสสปเถระเป็นประธานในที่ประชุม พระ
อานนที่ผู้อยู่ใกล้ชิดพระองค์พระพุทธเจ้า เป็นผู้บอกเรื่องพระธรรมที่ทรงสั่งสอนพร้อม
ทั้งพระสูตร คือเรื่องที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น พระอุบาลีบอกทางพระวินัย คือข้อห้าม
ต่าง ๆ ของคณะสงฆ์ ซึ่งท่านเป็นผู้ชำนาญและจดจำได้แม่นยำ เมื่อประชุมกันถูกต้อง
ทุกฝ่ายแล้ว ก็ช่วยกันท่องด้วยความจำเก็บไว้เหมือน ๆ กัน การประชุมครั้งนี้ทำที่
เมืองราชคฤห์ Rajgir เรียกว่า - ปฐม - สังคายนา เป็นการสอบซ้อมให้ถูกต้อง
เหมือน ๆ กันแล้วเก็บไว้ด้วยความจำ ยังไม่ขีดเขียนลงเป็นอักษร.

ร้อยปีต่อมาพระสงฆ์สาวกซึ่งทันได้เป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าได้ล่วงลับดับ
สังขารไปหมดแล้ว คงเหลือแต่ลูกศิษย์ของลูกศิษย์ ซึ่งต่างครูต่างอาจารย์กัน ก็เกิด
แตกความเห็นขึ้นเป็น ๒ คณะ คือมีพระภิกษุพวกวัชชีบุตรพวกหนึ่ง ยกเอาคำที่
พระพุทธเจ้าโปรดประทานอนุญาตไว้ว่า ถ้ามีอะไรขัดข้องในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้ว
ก็ให้สงฆ์ประชุมกันยกเลิกละได้เช่นเสนอกที่ประชุมสงฆ์ให้ยกเลิกพระวินัยเสีย ๑๐ ข้อ มี
เลิกกินอาหารแต่ในเพลและให้รับทรัพย์สินเงินทองได้เป็นต้น พระภิกษุองค์ที่มิ้นามว่า

พระยศเถระและพวกพ้องไม่เห็นด้วย จึงต้องมีประชุมสงฆ์ทั่วไปเพื่อวินิจฉัยข้อเสนอนั้น คณะสงฆ์ส่วนมากไม่เห็นชอบกับพวกที่จะแก้ไข เพราะเห็นว่าถ้าเปลี่ยนแปลงใดครั้งหนึ่งแล้ว ก็จะมีต่อไปอีกไม่จบสิ้น ลงท้ายก็จะได้ของจริงแท้ไว้ในโลกนี้ พวกวัชชีบุตรจึงเป็นอันแพ้ไป และแยกไปอยู่ทางเมืองบุรุษบุรี คือเมือง Peshwa บัติน แล้วประพฤติตามใจตน เมื่อพระวินัยแยกออกเป็น ๒ ฝ่ายฉนั้นแล้ว ก็เกิดมินิกายเป็น ๒ นิกายขึ้น คือ มหายานหรือนิกายเหนือ เป็นพวกแก้ไขได้ พวกเถรวาทหรือนิกายใต้ (คือพวกเรา) ไม่ยอมแก้ไขเพราะจะรักษาของเดิมไว้ไม่ให้สูญ พระยศจึงพร้อมกันกับพระสงฆ์ในที่ประชุมใหญ่นั้น ทำสังคายนาอีกครั้งหนึ่งที่เมืองเวสาลี นับเป็นครั้งที่ ๒ ตั้งแต่พระพุทธเจ้าเสด็จเข้าปรินิพพานไปแล้ว ต่อมาอีก ๓๐๐ ปีเศษถึงสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชผู้ครองเมืองมคธราช ทรงรับพระพุทธศาสนานิกายใต้เป็นศาสนาประจำประเทศแล้ว โปรดให้พระโมคคัลลบุตรเถระเป็นประธานทำสังคายนาเป็นครั้งที่ ๓ ที่เมืองปาตลีบุตร (Patna) ราชธานีอีกครั้งหนึ่ง.

การสังคายนาทั้ง ๓ ครั้งนับเป็นหลักสำคัญโดยเฉพาะในทางนิกายใต้ และเป็นการทอ้งสวดไว้ด้วยความจำทั้ง ๓ ครั้ง จนถึง พ.ศ. ๔๓๓ คณะสงฆ์ชาวลังกาจึงได้จารึกลงบนใบลานเป็นตัวอักษรเป็นครั้งแรก พระไตรปิฎกมี ๓ องค์ คือ :-

๑. พระสูตร เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในพุทธกาล ตรงกับประวัติศาสตร์
๒. พระวินัย คือกฎที่พระสงฆ์จะต้องรักษา ตรงกับพระธรรมศาสตร์
๓. พระปรมาถัมภ์ คือเรื่องความจริงของชีวิต ตรงกับวิทยาศาสตร์

ทั้ง ๓ ขอนี้ถ้าเรียนให้ถูกต้อง จะได้ประโยชน์อย่างไม่มีอะไรเปรียบ ถ้าท่านใดเรียนโดยละเอียดแล้ว จะเห็นได้ว่าในเรื่องพระสูตรนั้นท่านจะได้รู้เหตุการณ์ในสมัยพุทธกาลอย่างถ่องแท้ และแลเห็นชัดว่าพระพุทธเจ้าของเราทรงพระปรีชาสามารถในการโต้ตอบกับพราหมณ์ซึ่งเป็นผู้มาอาศัยอยู่ในเวลานั้นเพียงไร ทรงชนะน้ำใจคนได้ด้วยเหตุและผลอย่างไร ส่วนพระวินัยซึ่งเป็นศีลของพระสงฆ์สาวกนั้น ท่านก็จะเห็นได้ชัดอีกว่า พระพุทธเจ้าของเราทรงรอบคอบและหนักแน่นเพียงไร ทรงปกครองสงฆ์ตาม

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

ระบอบประชาธิปไตยและทำให้มีระเบียบแบบแผนเป็นที่เลื่อมใสควรแก่การไหว้กราบ
ได้ทุกประการ ไม่ว่าพระสงฆ์เหล่านั้นจะมาจากสารทิศใดก็มีกิริยามารยาทเหมือนกัน
หมด ส่วนพระปรมัตถหรือพระอภิธรรมนั้น เป็นเรื่องความจริงของชีวิตซึ่งแม้
วิทยาศาสตร์จะไม่มีโอกาสได้ถึง ถ้าท่านได้เรียนอย่างถูกต้องแล้ว จะทำให้ท่าน
ฉลาดยิ่งขึ้น รวมความว่าถ้าท่านรู้และเข้าใจในพระไตรปิฎกทั้ง ๓ องค์ให้ถูกต้องแล้ว
ท่านจะต้องเกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนายิ่งขึ้นเป็นอันมาก และท่านก็จะได้
อุดหนุนและช่วยกันรักษาพระพุทธศาสนาไว้ได้มั่นคง ไม่ยอมให้มีโจรมาปล้นศาสนา
ของเราได้ จริงอยู่การเรียนรู้จากหนังสือนี้เป็นของเข้าใจยาก ทั้งนี้เพราะหนังสือกติก
อยู่ในกฎของอนิจจัง คือ Impermanent Law เหมือนกัน คือมีเกิดแล้วก็มีตาย
เกิดขึ้นในสมัยหนึ่งตามความนิยมในวิธีเขียนอย่างนั้น ๆ ครั้นมาถึงบัดนี้ความนิยม
หรือภาษาเช่นนั้นไม่มีใครสามารถจะเข้าใจได้ ก็เป็นอันว่าภาษาในสมัยนั้นได้ตายไป,
แต่ไม่ใช่เรื่องของสมัยนั้นได้ตายไปด้วย. เราจึงจำจะต้องอ่านด้วยความพากเพียรเก็บ
เอาเนื้อแท้มาพิจารณาจึงจะได้ประโยชน์ แต่ถ้าท่านผู้ใดหมดหวังในการที่จะอ่าน
หนังสือเก่าเข้าใจได้ ก็ยังมีโอกาสอีกอย่างหนึ่งคือพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย อยู่
ตรงข้ามกับวัดบวรนิเวศได้เปิดการสอนพระอภิธรรมทุกเวลาเช้าวันอาทิตย์ เวลา ๙ น.
มีอาจารย์หลายคนที่มาสอนให้เปล่า ๆ ทั้งนี้ ท่านจะตั้งใจสงสัยข้อใดก็ได้ถาม
อาจารย์ได้ตามปรารถนา และบัดนี้พุทธสมาคมก็จะได้เริ่มเปิดสอนทางพระสูตรชั้นอก
แผนกหนึ่งในตอนบ่าย ๔ น. ไปแล้ว เพราะอาจารย์ติดงานประจำวันจึงต้องเลื่อนไป
ตอนเย็น ฉะนั้นถ้าท่านผู้ใดปรารถนาจะอยู่ในโลกนี้ด้วยความผาสุกแล้ว ก็ขอเชิญท่าน
ไปทดลองทางพระอภิธรรมพระวินัยและพระสูตรดู ซึ่งท่านจะไม่ต้องเสียอะไรเลย
นอกจากไปหาความสุขจริง ๆ ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าท่านจะไม่เสียใจเลย และอย่างน้อย
ก็จะได้เห็นว่ามีนักเรียนนั้นมีคนทุกวัยล้วนแต่หน้าตาเบิกบานและฉลาด จำนวนก็เพิ่มขึ้น
ทุกทีจนเกือบจะไม่มีที่พออยู่แล้ว ขอเชิญท่านทดลองดูสัก ๒-๓ อาทิตย์ก็จะเห็นจริง.

สวัสดิ์.

ศัตรูของเรา

ปาฐกถาที่สามกมจีน

ท่านทั้งหลาย

ข้าพเจ้ายินดีเป็นอันมากที่ได้มาเยี่ยมท่านผู้เป็นชาวพุทธด้วยกัน เพราะเราเป็นผู้เชื่อในเหตุผลและความจริงตามพระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน เราเห็นว่าในโลกนี้มีทั้งบุญและบาปปะปนกันอยู่เป็นธรรมดา แต่ถ้าเราไม่ระวังมองดูให้รู้แน่ๆ ว่าจะอะไรเป็นบุญ อะไรเป็นบาป เราจะต้องคิดหรือทำอะไรผิดไปจนเป็นเหตุให้เกิดเสียใจภายหลังได้ ฉะนั้นเราจึงควรเรียนเรื่องบุญบาปไว้เสมอ เพื่อให้เราหลีกเลี่ยงได้จากบาปอันจะนำมาซึ่งความทุกข์ ทุกคนอยากมีสุข แต่ไม่รู้ว่าจะสุขคืออะไร โดยมากคิดเสียว่า - ความพอใจในชั่วขณะหนึ่งนั้นเป็นความสุขที่แท้จริง ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าเป็นความสุขที่แท้จริง แล้วคงจะอยู่เสมอไป เราจะยินดีกับสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วครู่ยามอย่างไรได้ ฉะนั้นถ้าจะคิดกลับอีกทีว่าความสุขนั้นคือการที่ไม่มีทุกข์ ก็ควรจะถามต่อไปว่า - อะไรเล่าที่ทำให้เราต้องทุกข์ พระท่านอธิบายว่า - โลภะ โทสะ และโมหะ ๓ ตัวนี้แหละที่เป็นเหตุให้เราต้องตกทุกข์ ฉะนั้นจึงจะนำมาพิจารณากันดูในวันนี้.

ศัตรูตัวที่ ๑ คือ - โลภะนั้น ทำจิตใจให้อยากได้ไม่รู้จักจบสิ้น อยากได้เงินทอง ยศศักดิ์ ลาภสักการะต่าง ๆ อยากเป็นเช่นนั้น เช่นนั้น รวมทั้งไม่อยากจะเป็นอย่างนั้น เช่นนั้นด้วย ถ้าความอยากต่าง ๆ นั้นรู้จักพอก็ไม่สู้เป็นอะไรนัก แต่โดยมากพอหรือ? แทบทุกคนที่ได้สัมปรารภมาแล้ว ก็อยากได้อีกต่อไปอีก ไม่มีที่สิ้นสุด ความอยากได้ไม่จบ ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นจนเป็นโลภหรือโลภะ เมื่อถึงคนนั้นแล้วก็จะไม่เลือกว่าอะไรเป็นของใคร สักแต่เอาให้ได้มาเป็นประมาณ บาปก็มักจะติดตามมาด้วย ถ้ายังไม่สมประสงค์ก็จะกลายเป็นความทุกข์หนักแก่ตัวเองยิ่งขึ้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสสอนให้รู้จัก - สันโดษ คือความรู้จักเพียงพอ และดำเนินชีวิตไปตามสายกลาง คือรู้จักความพอดีไม่มากเกินไปน้อยไป เพราะชีวิตเรานั้นอยู่ได้อย่างมากก็เพียง ๑๐๐ ปี

ชุมนุมเรื่องนารี

แม่ลูกหลานจะอยู่ข้างหลัง ถ้าเขาไม่รู้จักรักษาก็จะอยู่ยงยืนไปไม่ได้.

ศัตรูตวิท ๒ คือ - โทสะ ๆ นกคือไฟเราเอง เราโดยมากคลุกคลีอยู่กับไฟ
ทุกวันโดยไม่รู้ตัว ยิ่งเป็นแม่บ้านด้วยแล้วยิ่งมีเรื่องที่จะโกรธอยู่เป็นนิตย์ เพราะเรื่อง
ยุ่งใจมีมากตั้งแต่เช้าจนเย็น เมื่อข้าพเจ้ายังสาวอยู่ก็โกรธเก่งเหมือนกัน ใครว่าสักนิต
ก็โกรธ แต่พ่อข้าพเจ้าบอกว่า - ไปส่องกระจกดูหน้าสิว่าสวยหรือไม่ แล้วจับชีพจรดู
ด้วยว่ามันปรกติดีอยู่หรือ ? ท่านว่า - ข้าพเจ้าเป็นคนโง่ที่ทำให้คนที่เขาว่าสมประสงค์
เพราะในเวลาที่เราอารมณ์เป็นไฟอยู่ในตัวเราเองนั้น ศัตรูเราก็ก่สลายดีและพอใจ
ที่ได้เห็นว่าเราเดือดร้อนด้วย ฉะนั้นอย่าโง่เผลอตัวเอง.

ศัตรูตวิท ๓ คือ - โมหะ ตวนคอนข้างจะเข้าใจยากสักหน่อย โมหะ แปล
ว่าหลง ความไม่รู้ทำให้เราหลงอยู่เสมอ ฉะนั้นเราจึงจำต้องเรียนให้รู้เพื่อจะได้ไม่หลง
เราจะเรียนอะไรจึงจะรู้จริงถึงไม่หลง วิชาต่าง ๆ มีมากในโลกนี้ แต่โดยมากก็เป็น
เรื่องสำหรับช่วยหากิน หาเงิน หาที่อยู่ รวมเรียกว่าหาความสุข ซึ่งโดยมากเรา
คิดว่ามาจากเงินเท่านั้น ถ้าเป็นจริงเช่นนั้นคนมีเงินก็คงเป็นสุข แต่... เขาสุขกันจริง ๆ
หรือ ? หรือเป็นเพราะว่าเราอดข้าวเราหิว เราก็กเลยหลงไปว่าคนที่ทนกินข้าวอมอยู่นั้น
มีความสุข เราไม่รู้เราไม่เห็นความทุกข์ของผู้อื่น แล้วเราก็กเลยหลงว่าทุกคนเขามีสុ
खแล้วแต่เรา ไม่มีความร้อนที่จะไม่ทำให้เราหลง นอกจากรูปธรรมของพระพุทธเจ้า
เท่านั้นที่เรียกว่า - รูจิง. ข้าพเจ้าเชื่อในกรรม ฉะนั้นจึงเชื่อว่าคนในโลกนี้มีทั้งทุกข์
และสุขทุกคน จึงต้องมาเกิดอีกเพื่อไขว่คว้าทำไม่ได้ไว้ ถ้าเขาหมดเวรเมื่อไร เขาก็ไป
นิพพานเอง โดยไม่ต้องมาเกิดอีก เมื่อเรารู้จริงเสียเช่นนั้นแล้ว เราก็กจะไม่รู้สึก
เดือดร้อนในเมื่อสิ่งทั้งหลายไม่เป็นไปตามความปรารถนาของเรา และไม่หลงไป
จนกลับเป็นเหตุให้เกิดทุกข์.

โลภะ โทสะ และโมหะ ๓ ตวนแหละที่ตัดทอนความสุขของเราเป็นอนน
ประการ ผู้ใดยกตัวให้อยู่เสียเหนือ ๓ สิ่งนี้ได้ ก็จะเป็นผู้มีบุญมีอำนาจ ไม่มีผู้ใด
สามารถทำร้ายได้ ช่างมีโลกหน้าเป็นที่หวังได้ต่อไปด้วย ผู้ที่เห็นว่าโลกหน้าไม่มี

นน เป็นผู้มีความรู้ได้แต่เพียงนัยนตา ไม่รู้จักใช้หัวใจ ถ้าคิดตามความจริงต่าง ๆ แล้ว ก็จะเห็นได้ว่าตามธรรมดาโลกนั้น มีวานน วนน และพรุณ เมื่อก่อนเราก็ตายแล้ว ๆ แต่ยังมีลมหายใจอยู่ก็เรียกว่า — นอนหลับ เชนเราตอนชนกเทากับเราเกิดใหม่ เพื่อยู่ในวนน อยู่ทำไม? ก็อยู่เพื่อยวนพรุณนนั้นเอง เมื่อมีวานน วนนพรุณแล้ว ทำไมจะไม่มียุคก่อน โลกนี้ และโลกหน้าเล่า อีกประการหนึ่งเด็กเล็ก ๆ ขนาด ๕-๖ ขวบ ยังเล่าถึงโลกก่อนของตนได้ถูกต้องยังมีอยู่หลายแห่งทั้งในเมืองพม่าและอินเดีย และแม้ในเมืองไทยนี้เอง เมื่อข้าพเจ้าอยู่ในบึงประมาณ ๑๒-๑๓ ปีมานี้ พระยารัษฎาฯ (คออยู่จ่าย) เล่าให้ข้าพเจ้าฟังเองว่า เพื่อนพม่าของท่านคนหนึ่ง พาลูกสาวอายุ ๖ ขวบมาจากพม่า ว่าเด็กคนนั้นเป็นแม่ของเขากลับมาเกิด เพราะพออายุได้ ๖ ขวบ คอรู้ความกชทนอนตายและเล่าว่าในวันที่ตายนั้นใครนั่งตรงไหน ใครร้องไห้บ้าง และยกศพไปฝังไว้ที่ไหน ก็ชดถูกหมด วันหนึ่งบอกว่าได้อาณาเขตหน้าหมวดเงินซ่อนไว้บนขอหลังคาเรือน คนชนไปดูก็มีอยู่จริง ๆ ที่ไปบึงนั้นก็เพราะจะไปหาเพื่อนซึ่งแก่แล้ว ในเมืองไทยนี้ก็มีพระภิกษุถึง ๒ องค์ที่เล่าเรื่องโลกเก่าของท่านได้ พระ ๒ องค์นี้เป็นพระที่ดี มีศีลธรรมบริบูรณ์ทั้งกายวาจาใจ พวกที่เชื่อว่าโลกหนามากเพราะเหตุผลเหล่านี้ แต่พวกที่ไม่เชื่อว่ามันมีอะไรเป็นหลักฐานนอกจากคิดเอาเอง เพราะไม่เคยได้พบได้เจออะไรที่ทำให้คิดหาเหตุผล.

เมื่อเร็ว ๆ นี้ข้าพเจ้าได้ฟังมหาบัณฑิตปาฐกถาเรื่องความสุขเสรี ด้วยอธิบายว่า ความสุขนั้นมีหลายอย่าง แต่เป็นสุขที่ไม่ยั่งยืน เพราะเกิดชนชั่วครู่แล้วดับไป สุขเช่นนี้ย่อมมีทุกข์เจือปน ไม่เรียกว่า — สุขเสรี สุขเสรีนั้นอยู่ที่ใจเราเอง อย่าไปหาทอน จงรักษาระดับใจไว้ให้ได้ ความสุขจะเป็นของท่านเอง เจ้าคุณพระพรหมมุนีท่านเทศน์ว่า — วาจาอันแผ่รอนการวาวนนั้นเป็นของไม่ดีเปรียบประดุจของเหม็นโสโครก ถ้าเราได้ยินแล้วจงลืมเสีย อย่าทำให้เกิดเป็นจำนวน ๒ คนชน ส้มแดงพระส้มมาสัมพุทธเจ้าตรัสตอบพราหมณ์คนหนึ่งที่มาทูลถามว่า เมื่อมีผู้มาด่าว่าหยาบคายแก่พระองค์ ทำไมจึงทรงระงับความโกรธด้วยไม่โกรธตอบได้ ทรงตรัส

ถามว่า -

“พราหมณ์ การที่คนเขานำของมาให้ท่านนั้น เขาทำอะไร?”

พราหมณ์ทูลว่า - “เขาก่อเขามาด้วยมือ พระเจ้าข้า”

ตรัสถามว่า - “ถ้าเราไม่รับของนั้นจะอยู่ที่ไหน?”

พราหมณ์ทูลว่า - “ก็อยู่ในมือของเขาเอง พระเจ้าข้า”

แล้วพราหมณ์ผู้นั้นก็เข้าใจในรสพระธรรมได้ และได้พบสุขอันเป็นเสรีแท้
ของท่านทั้งหลายผู้เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันกับข้าพเจ้า จึงมี
ความสุขเสรี รักษาระดับจิตใจพ้นจากศัตรู คือ โลภะ โทสะ และโมหะ นี้ให้ได้
แล้วท่านก็จะพ้นจากภัยทั้งปวง และมีอายุยืนนานด้วยปราศจากความร้อนทุกประการ.

สวัสดิ์.

๘๘๘ ๕ ลัทธิขงจื๊อ

๑. พระนางปชาบดี พระแม่น้า ทรงรับกรรม ๘ ประการคือ — ๑. ยอม
อ่อนน้อมต่อพระภิกษุแม้บวชภายหลัง ๒. จะต้องอยู่ในทมิฬครุบาอาจารย์ ๓. จะ
ต้องฟังธรรมทุกอุโบสถ และฟังคำสอนจากอาจารย์ทุกครั้งเดือน ๔. ต้องยอมให้
ภิกษุและภิกษุณีว่ากล่าวตักเตือนได้ทั้ง ๒ ฝ่าย ๕. เมื่ออยู่กรรมแล้วจะต้องให้สิ่ง
ทั้ง ๒ ฝ่ายอนุโมทนา ๖. ผู้ที่จะบวชนั้นต้องถือศีล ๖ (เต็ม — วิกาลโภชนาเวร ฯ อีก ๑)
ก่อน ๒ ปี ๗. ภิกษุณีจะด่าว่าเฆี่ยนตีภิกษุไม่ได้ ๘. ตีเตียนภิกษุไม่ได้ แต่ภิกษุจะ
ตักเตือนได้.

๒. พระนางเซมา พระมเหสีพระเจ้าพิมพิสาร มีพระรูปงามจนเพลิดในรูปไม่
ยอมไปเฝ้าพระพุทธองค์ พระสามีต้องบังคับให้เสด็จไป ได้รับรสพระธรรมในเรื่องรูป
กายสิ้นแปรไปตามสภาพ จนหมดพยศกลับเข้าสู่กาสาวพัสตร์.

๓. พระอุบลวันณา ลูกเศรษฐีในเมืองสาวัตถี มีสีกายดังดอกอุบลเขียว
มีพระราชชายาพระองค์ต้องพระประสงค์ไปเป็นมเหสี บิดาไม่เต็มใจจึงแนะนำให้บวช
นางก็เต็มใจและเจริญญาณได้สำเร็จพระอรหัตต์.

๔. พระปฏาจารา เป็นธิดาเศรษฐีในเมืองสาวัตถีคนหนึ่งเหมือนกัน ได้
ลักลอบได้เสียดกับคนใช้แล้วพากันหนีไป เกิดลูก ๒ คน ๆ ๑ นกอินทรียัดเขี้ยวเอาไป
โดยนึกว่าเป็นก้อนเนื้อ อีกคน ๑ จมน้ำตายด้วยนึกว่าแม่ร้องเรียก ผู้ที่ถูกงูกัดตาย
พ่อแม่ถูกพายุเรือนพังทลาย นางจึงกลายเป็นคนบ้าด้วยความเสียใจไม่มีที่พึ่งพา
อาศัย เดินโซเซไปจนได้เฝ้าพระพุทธเจ้า เมื่อได้ฟังพระธรรมแล้วก็กลับได้สติ ขอ
ประทานบวชในพระพุทธศาสนา และสำเร็จเป็นพระอรหัตต์ในทางพระวินัย.

๕. พระธัมมทินนา เป็นภรรยาของวิสาขเศรษฐี ออกบวชตามสามี และ
สำเร็จเป็นพระอรหัตต์ในทางธรรมดล.

๖. พระนางรูปันธา พระธิดาของพระมหาปชาบดี พระแม่น้า เสด็จออก

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

ผนวชด้วยพระมารดา และได้สำเร็จพระอรหัตต์ในทางเพ่งมาน.

๗. พระโสณา เป็นผู้มทรพย์ ได้ความทุกข์เพราะบุตรไม่ดีจึงออกบวช มีความพยายามจนเห็นธรรม จึงได้สำเร็จเป็นพระอรหัตต์ในทางความเพียร.

๘. พระสังกุกาหรือสกุลา เป็นชาวพระนครลำวตถิ ได้ฟังพระธรรมเทศนาจากองค์พระศาสดา จึงศรัทธาออกบวชและสำเร็จเป็นพระอรหัตต์ในทางทิพพจักขุญาณ (โดยเจริญวิปัสสนากัมมฐาน).

๙. พระภิกษุทากุณทลเกลดี เมื่ออายุ ๑๖ ปี เศรษฐีผู้บิดาให้อยู่บนเรือนชั้น ๗ วันหนึ่งนางเยยมหน้าตาดูเห็นเขาจะเอนักโทษไปประหารชีวิต เกิดรักใคร่ในนักโทษนั้น จึงวอนขอให้บิดาช่วยมิฉะนั้นจะตายตาม บิดาจึงเอาเงินไปซื้อนักโทษนั้นมาให้ สัมประสงค์ และเอนักโทษอื่นไปฆ่าแทน อยู่กันมาได้ ๒-๓ วัน ผู้โจรนั้นก็เกิดอยากได้สมบัติของเมีย ออกอุบายบอกเมียว่า - ทศวรรตชีวิตมาได้นี้ เพราะบนเทวดาบนเขาโน้นไว้ ฉะนั้นขอให้เราแต่งตัวกันให้สะอาดเรียบร้อยแล้วพากันไปแก้บนด้วยกัน นางก็ตกลงไปด้วย ครั้นพอถึงปากเหวก็บอกให้ภรรยาปลดเปลื้องเครื่องเพชรนิลจินดาเพื่อจะได้ทำพิธี นางก็รู้ทัน ๆ ทักตอบว่า - ก่อนที่จะทำเช่นนั้นขอให้ตัวได้แสดงความเคารพรักต่อสามีก่อน จึงจะควรถอดเครื่องประดับทั้งปวง เจ้าใจไม่รู้ทันก็หัวเราะ นางก็เข้ากอดรัดรอบตัวพอถึงหลังก็ผลักใจตกลงไปในเหว เป็นอันรอดพ้นภัยมาได้ จนถึงเทวดาชมว่าผู้หญิงก็ฉลาดได้เท่าถึงผู้ชาย ส่วนนางนั้นเมื่อผัวตายก็นึกอาลัยที่จะกลับไปสู่บ้าน จึงเลยเข้าไปบวชในคณาจารย์ต่าง ๆ จนมาพบพระสารบุตรเข้า จึงได้เฝ้าพระศาสดาแล้วได้บรรลุมรรคผลเป็นพระอรหัตต์ในทางตรัสรู้ธรรมได้โดยฉับพลัน.

๑๐. พระภิกษุทากปิลาณี เป็นภรรยาพระมหากัสสปเมื่ออยู่ในฆราวาส ไม่มีบุตรธิดา เกิดเบื่อหน่ายในสังฆารธรรม จึงออกบวชด้วยกันทั้งคู่ ได้สำเร็จในทางระลึกปุพเพนิวาสานุสสติญาณ.

๑๑. พระนางภิกษุทากัจจนา คือพระนางพิมพานั่นเอง ได้ทรงสำเร็จเป็น

พระอรหันต์ในทางวิปัสสนากรรมฐาน ถึงได้ทรงรับความยกย่องว่าเป็นเอกทัศคะ
เสมอด้วยพระภิกษุสงฆ์อันมีนามว่า — พระพากุละ อีกองค์เดียว.

๑๒. พระกิสสาโคตมีย์ เป็นภรรยาเศรษฐีคนหนึ่งในเมืองสาวัตถี มีลูกชาย
คนเดียวและตาย ทำให้นางเศร้าโศกอาดูร เทียวอุ้มบุตรนั้นไปหาพยาบาล จนได้เฝ้า
พระศาสดา ได้ฟังรสพระธรรม หายความเศร้าโศกแล้วทูลขออุปสมบทเป็นภิกษุณี
ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในทางเป็นผู้น้อย.

๑๓. พระสังคามมาตา เป็นธิดาเศรษฐีในกรุงราชคฤห์ ได้ทำการสมรสกับ
สกุลหนึ่งตามประเพณี วันหนึ่งได้ฟังธรรมิกถาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เกิดความเลื่อมใสศรัทธา ทูลขออุปสมบทเป็นภิกษุณี แล้วได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์
ในทางศรัทธาวิมุตติ.

จบประวัติพระเถรี ๑๓ องค์

อุปาสิกา ๑๐ คน คือ :—

๑. นางสุชาดา	ผู้ถวายข้าวมธุปายาสในวันตรัสรู้
๒. นางวิสาขา	ผู้ถวายมหาปัจจัย
๓. นางชุชชุตรา	ผู้ฟังธรรมมาก
๔. นางสาวาวดี	ผู้แผ่เมตตา
๕. นางอุตตรา	ผู้เจริญญาณ
๖. นางสุปปวาสา	ผู้ถวายของอันมีรส
๗. นางสุปปียา	ผู้บำรุงภิกษุป่วยไข้
๘. นางกาติยานี	ผู้มั่นคงในศรัทธา
๙. นางนังกุลมาตา	คฤหปตานี เลื่อมใสในพระพุทธองค์
๑๐. นางกาฬ	ผู้เข้าใจในพระธรรม.

อุปาสิกาทั้ง ๑๐ คนนี้ ได้บรรลุโสดาบันนี้ คือชนแรกของพระอรหันต์.

กาลามสูตร

เมื่อเร็ว ๆ นี้ข้าพเจ้าได้อ่านนิตยสาร— World Buddhism ซึ่งเขาส่งมาให้
ข้าพเจ้าจากเกาะลังกาสมอ นิตยสารนี้ลงข่าวเรื่องพระพุทธศาสนาทั่วโลกอยู่เป็น
ประจำ เล่มหลังที่ข้าพเจ้าได้รับ จึงมีเรื่องทำลายศาสนาพุทธในธิเบตอยู่ไม่น้อย
ข้าพเจ้าเกรงว่าคนที่ไม่รู้เรื่องจะเชื่อตามไปได้ เพราะเขาพูดได้อย่างฉลาด ดังที่
ข้าพเจ้าจะอ่านให้ฟังตอนหนึ่งดังต่อไปนี้—

ความเห็นเรื่องพระพุทธศาสนาของจีนเก็ง

“พุทธศาสนานี้ เจ้าแผ่นดินคงชนเมอพายแพแก่พวกชนก และเพื่อจะ
กลับมาปกครองเจ้าแผ่นดินใหม่” โบปติวเหล่านี้นอกจากจะพิมพ์แจกจ่ายในประเทศ
ธิเบตแล้ว ยังมีในรายงานของผู้พิพากษาระหว่างประเทศในธิเบตด้วย และกล่าว
ต่อไปว่า “การเชื่อในศาสนานี้ไม่มีประโยชน์อะไร ศาสนาเป็นแต่เครื่องมือของ
พวกเจ้าบ้านผ่านเมือง และไม่มีคุณแก่ราษฎรเลย เพื่อจะพิสูจน์เรื่องนี้ เราจะต้องกล่าว
ถึงต้นเหตุของศาสนาพุทธ ซึ่งศากยมนุญเป็นโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะในอินเดีย
อาณาจักรเป็นผู้รุกรานแก่ประเทศเล็กประเทศน้อยในอินเดียในสมัยนั้น และยกเข้า
ตีเมืองเล็ก ๆ อยู่เสมอ ในเวลาศากยมนุญเสวยราชย์อยู่นั้น ราษฎรเป็นชนกต่อพระองค์
และในไม่ช้าเมืองอื่นก็ยกทัพมารบในเวลาเดียวกัน เมื่อศากยมนุญยอมแพ้แล้ว จึงหนี
ไปในระหว่างศักราช และเมื่อไม่รู้จะทำอย่างไรแล้ว ก็เที่ยวชุกซ่อนไปในป่า แล้วคิด
พุทธศาสนาขึ้นให้เห็นแต่ทุกข์และความขมขื่น เพื่อจะให้จิตใจคนอ่อนแอ จะได้กลับ
มาปกครองใหม่ได้ เรื่องจริงนี้ได้มีอยู่ในประวัติศาสตร์อย่างแจ่มชัดแล้ว”

มิตเตอร์ราชโกปาลาจารย์ ได้พูดในที่ประชุมสันติแห่งโลกในเมืองมาดราสว่า
 “เป็นคำกล่าวที่บาทที่สุดและเป็นเรื่องที่ไม่นับถือพระ และซ้ำเป็นการดูถูกนิสัยอัน—
 เกลี้ยวฉลาดของใจเองด้วย”

จบคำกล่าวหาในนิตยสาร World Buddhism เล่ม ๘ นัมเบอร์ ๒ ประจำ
 เดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๕๕ หน้า ๓๐ เท่านั้น.

พระพุทธศาสนาสอนว่า—โลก โกรธ หลง เป็นศัตรูของเรา เพราะทำให้เสีย
 สติทั้ง ๆ ที่อยู่เช่นนั้น ข้าพเจ้าอ่านข่าวข้างบนแล้ว อยากร้องกริดว่า—ปดอย่างบัดซบ !
 ที่ข้าพเจ้าว่าบัดซบ ก็เพราะประวัติศาสตร์ไม่มีหลักฐานนั้น จะเถียงที่เขามหาฐาน
 ได้อย่างไร ? ที่จริง, เราไม่น่าจะหย่อนลงไปถกเถียงกับคนเลวทรามต่ำช้าถึงเพียงนั้น
 แต่การปดเป็นเรื่องราวนั้น มักจะเป็นอาหารมรตของพวกไม่มีมันสมอง ยิ่งปดมาก
 ยิ่งเชอมากสนุกมาก ปัญหาจึงมีว่า—คนมีมันสมองกับไม่มีมันสมองใครจะมากกว่ากัน
 การโต้แย้งให้คิดเป็นไวกัง จะดีกว่าปล่อยไปจนคิดกันว่าจริง จึงไม่มีใครแย้งได้
 ข้าพเจ้าขอแย้งดังต่อไปนี้—

๑. ข้อหาว่า—พุทธศาสนาไม่มีประโยชน์ทั่วไปนั้น.

ขอถามตอบว่า—ถ้าไม่มีศาสนาแล้ว จะมีอะไรที่ทำให้มนุษย์กับสัตว์เดรัจฉาน
 ผิดกัน ?

๒. ข้อหาว่าเมืองกบิลพัสดุ์ของพระพุทธเจ้าชอบไปตีบ้านเล็กเมืองน้อยอยู่เสมอ
 เทยวรุกรานทั่วไป.

ตอบว่า—เมืองกบิลพัสดุ์เองเป็นเมืองเล็กอยู่เชิงเขาหิมาลัย จะเทยวไปรุกราน
 ใครได้อย่างไร และไม่มีในประวัติศาสตร์ของเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น ว่าเคยไปรบกวณผู้ใด
 ในเมืองใด.

๓. ข้อหาว่า—เวลาพระพุทธเจ้าเสวยราชย์อยู่นั้น มีชนบทและศึกภายนอก
 จึงทรงหนีไป.

ขุมนมรื่องนำรู้

ตอบว่า — พระพุทธเจ้ายังไม่เคยเสวยราชย์เป็นพระเจ้าแผ่นดินเลย และเมือง
กบิลพัสดุ์ก็ไม่เคยมีรบถ สัตว์จออกบรรพชาเพราะทรงเห็นทุกข์ของมนุษย์อยู่อย่างซ้ำซาก
แต่ไม่มีใครยอมให้เสด็จ จึงต้องเสด็จไปกับนายฉันทน์ตามลำพัง.

๔. ข้อหาว่า — คติศาสนาให้เห็นแต่ทุกข์และอ่อนแอขี้เกียจ จะได้กลับมา
ปกครองใหม่.

ตอบว่า — ในพระพุทธศาสนาไม่มีสักแห่งเดียว ที่สรรเสริญความเกียจคร้าน
อ่อนแอ มีแต่ทรงสอนให้เห็นเหตุผลและความจริง จนจิตใจแน่วแน่นด้วยความมานะ
หมั่นเพียร เพื่อก่อการกระทำให้เกิดผลดีแก่ตนและผู้อื่น พระพุทธเจ้าทรงชี้ให้เห็นและ
ให้รู้จักทุกข์ จะได้เดินให้พ้นความทุกข์ ไม่ได้ทรงสอนให้เป็นทุกข์ ส่วนการที่ว่าต้อง
พระประสงค์จะกลับมาครองเมืองใหม่นั้น พระพุทธเจ้าได้เสด็จกลับมาทรงแสดงพระ
ธรรมแก่พระญาติวงศ์และประชาชนของพระองค์แล้ว ก็มีได้ทรงติดตามสุขอันจะพึง
ได้อยู่ในเมืองของพระองค์โดยเฉพาะ กลับเสด็จออกเที่ยวสั่งสอนคนทั่วไป โดยมีได้
เลือก ชาติ ชน และวรรณะ ด้วยมีผาติตพระองค์เพียง ๓ ผืน ทรงพระดำเนินโดย
พระบาทอยู่ถึง ๔๕ ปี.

ความจริงดังได้กล่าวมานี้ ถ้าใครจะปฏิเสธว่าไม่จริง ก็จะต้องปฏิเสธประวัติ-
ศาสตร์ของทุก ๆ เมือง ทุกกล่าวถึงพระพุทธศาสนาอย่างเดียวกันมาแต่โบราณกาล
โดยไม่มีทางจะคัดค้านได้ในเวลานั้น ฉะนั้น จะเป็นไปได้อย่างไร ? การที่ผู้แต่ง
เรื่องขึ้นใหม่ ทำให้เห็นชัดว่าพวกเขานั้น ปลดได้อย่างไม่มีมายาย เราจึงควรจะนึก
ถึงพระธรรมในกาลามสูตรที่มีอยู่ว่า —

ครั้งหนึ่งพระพุทธเจ้า ได้เสด็จไปประพาสที่หมู่บ้านกาลามะ พราหมณ์
ผู้หนึ่งกราบทูลถามว่า — อาจารย์ได้ผ่านมากี่แห่งว่า ธรรมของตนถูกต้องต่าง ๆ กัน
เราผู้ฟังจะเชื่อผู้ใดดีเล่า ? สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงตรัสตอบว่า —

๑. ท่านอย่าฟังเชื่อถือ เพราะเหตุได้ฟังตามกันมา.

๒. ท่านอย่าฟังเชื่อถือ เพราะเคยเป็นเช่นนั้นต่อ ๆ กันมา.

๓. ท่านอย่าฟังเชื่อถ้อย โดยชาวเล้าลือ.
๔. ท่านอย่าเชื่อถ้อย โดยอ้างคำรา.
๕. ท่านอย่าเชื่อถ้อย โดยนึกเตาเอาเอง.
๖. ท่านอย่าเชื่อถ้อย โดยคาดคะเนเอาเอง.
๗. ท่านอย่าเชื่อถ้อย โดยการตรกตรองเอาตามอาการ.
๘. ท่านอย่าเชื่อถ้อย เพราะชอบใจว่าต้องกับลัทธิของตน.
๙. ท่านอย่าเชื่อถ้อย เพราะเห็นว่าผู้พูดสมควรจะเชื่อถ้อย.
๑๐. ท่านอย่าเชื่อถ้อย เพราะเห็นว่าสมณะผู้เป็นครูเรา.

แม่พระองค์ท่านเองที่มาสอนให้ยกอย่าเชื่อ จงเอาเรื่องที่ได้นับได้ฟังกลับไป
ตรกตรองดูด้วยเหตุและผล จนเกิดความเห็นชัดว่าสิ่งใดถูกและผิดแล้วจึงค่อยเชื่อ การ
เชื่อดูด้วยความคิดเห็นผิดและชอบด้วยตัวเองเช่นนั้น จงจะเรียกว่าเชื่อถูก ฉะนั้น การฟังใดๆ
โดยเฉพาะในสมัยสงครามเย็นเช่นนั้น เราทุกคนจึงควรจะตรกตรองด้วยเหตุผลให้รอบ-
คอบแล้วจึงเชื่อ ไม่ปล่อยตนให้อยู่ในอำนาจผู้ใด จังจะนับว่าเราพ้นภัยได้จริงสมดังผู้
ที่เป็นพุทธะจะพึงปฏิบัติ.

สวัสดี.

พระปฐมเจดีย์

วิทยุศึกษา

ท่านผู้ฟังทั้งหลาย

เนื่องแต่เดือนนี้เป็นเดือนที่พระพุทธศาสนาได้ดำรงคงอยู่คู่โลกมาครบ ๒๕๐๐ ปี
บริบูรณ์ เราจึงควรจะทำให้เกิดเป็นความเข้าใจในเรื่องพระพุทธศาสนาของเรา
ขึ้นจนไม่มวนลมเลื่อน เรื่องพระปฐมเจดีย์นี้ มีอยู่ในหนังสือมากมายหลายเล่มแล้ว
แต่เต็มไปด้วยเรื่องพญากงพญาพาน ซึ่งเป็นนิทานอินเดียและยกเอามาเปรียบเทียบกับ
ในเวลาเผยแพร่พระพุทธธรรมในสมัยนั้น แต่ที่จะยกมาแล้ววันนี้ ก็เฉพาะแต่ที่ ได้ฟัง
มาจากผู้ใหญ่ และเก็บเอาแต่เนื้อความพอให้เรื่องติดต่อ เพื่อความเข้าใจง่ายขึ้น—

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จเข้าปริณิพพานไปแล้วได้ประมาณ ๓๐๐ ปีเศษ เรานั้น
ครบปีเป็น ๑ ปี จึงไม่ตรงกับเมืองอันที่นับแต่เริ่มปีใหม่ พระเจ้าอโศกมหาราชผู้ครอง
นครปาฏลิบุตร (คือ Patna เดียวนี้) ได้โปรดให้พระมหาเถระเชิญพระพุทธศาสนา
ไปเที่ยวสั่งสอนในที่ต่าง ๆ ๘ แห่ง แห่งหนึ่งคือ—ให้พระโสณะและพระอุตระเถระ
๒ องค์มาสั่งสอนยัง—สุวรรณภูมิ คำว่า—สุวรรณภูมิ—นี้ทางพม่าเข้าใจว่าเป็น—เมือง
สะเทิม ที่อยู่ทางทิศใต้ของเมืองมอญ แต่ที่เมืองสะเทิมไม่มีโบราณสถานหรือวัตถุอันใด
ปรากฏอยู่เป็นสำคัญ เมื่อได้ถามเจ้าของท้องถิ่น เขาตอบว่าพึ่งลงน้ำไปเสียหมดแล้ว
แต่ที่เมืองนครปฐมของเรานั้น ได้ขุดพบทั้งโบราณสถานอันกว้างใหญ่และวัตถุโบราณ
มากมาย สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงแล้วว่า—เมื่อทำทางรถไฟสายใต้ขึ้น
ยังไม่ได้สำรวจโบราณสถานและวัตถุใด ๆ เจ้าพนักงานจึงรื้อเอาอิฐหักพังตามทางที่พบ
ขึ้นถมเป็นทางรถไฟ ตั้งแต่สถานนี้ศาลาถ้ำนครปฐม บดินกยงเห็นอยู่ตรงวัดพระงาม
ได้รื้อเข้าไปเสียเกือบครึ่งวัด และเมื่อสมเด็จพระยาพระองค์นั้น ได้ทรงจัดให้ทดลอง

ใช้แรงนักโทษเปิดถนนรอบองค์พระชนน ได้ทรงพบวัตถุโบราณมากมายหลายชิ้น
 ดังจะไดเห็นที่ในพิพิธภัณฑ บันตงทององค์พระปฐมและในกรุงเทพ ฯ มีรูปหัวราชสีห์
 ชนกันและเงินตราสังข์เป็นต้น ที่ได้ทรงส่งไปถามยังพิพิธภัณฑที่อื่นทีเดียวว่าเป็นของ
 & ตัว หลังสมัยไหน ? เขาได้ตอบมาว่า เป็นของสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ทั้งยังมี
 เมืองสุวรรณภูมิอยู่ทางลุ่มน้ำด้วย สมเด็จพระยาตากษานุกาฬทรงลงความ
 เห็นว่า สุวรรณภูมิที่พระมหาเถระ ๒ องค์มาประกาศพระพุทธศาสนานั่น คือที่พระปฐม
 นี้เอง ไม่ใช่เมืองสะเทิม หลักฐานยังมีอีกมากมายหลายข้อ แม้เช่นนั้นนักปราชญ์
 ของโลกทั่ว ๆ ไปก็ยังเพียงยอมรับว่าถูกต้องในไม่ช้าเอง.

นครปฐมได้เป็นประเทศที่เจริญรุ่งเรืองอย่างไพศาลมาแต่ พ.ศ. ๓๐๐ เศษ ถึง
 มีในจดหมายเหตุของจีนเรียกว่า-อาณาจักรทวารวดี จนถึงเมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๐๐๐
 ปีแล้ว ตามทางพงษาวดารว่าพระเจ้าอนิรุของเมืองพุกาม ยกทัพมาตีเมืองนครปฐม
 ได้ในราว พ.ศ. ๑๖๐๐ นครปฐมถูกขอมกับพม่ารบกันเพื่อแย่งความเป็นใหญ่ จน
 หมดกำลังไปด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย นครปฐมก็ถูกทิ้งขว้างทรุดโทรมมาแต่นั้น จนไทย
 เราลงมาตั้งตัวเป็นใหญ่ได้ในราว พ.ศ. ๑๘๐๐ แล้ว ไทยยังไม่มีการปกครอง
 เมืองใหญ่ ๆ ชนรक्षाได้ จึงเพียงแต่ตั้งเมืองนครไชยศรีขึ้นเป็นกำลังรักษาเขตแดน
 นครปฐมจึงตกอยู่ในสภาพป่าปดคลุมเป็นเมืองร้างตลอดมา จนถึงรัชกาลที่ ๔ แห่ง
 กรุงรัตนโกสินทรน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงผนวชเป็นพระภิกษุ
 เสด็จเที่ยวธุดงค์ไปในที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย จึงทรงพบองค์พระปฐมเจดีย์ว่าเป็นสถาน
 ที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา ยังมีที่ซึ่งทรงกางกลดธุดงค์ประทับอยู่ในบริเวณองค์
 พระทางทิศเหนือเป็นสำคัญ พระองค์ได้เสด็จกลับมากราบทูลพระบาทสมเด็จพระนั่ง
 เกล่าเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานให้กลับมาบูรณรักษาสถานที่นั้น แต่พระบาทสมเด็จพระ
 นั่งเกล้า ฯ ตรัสว่า-ไก่อนักไม่มีกำลังจะไปรักษาให้ถาวรได้ การจึงร้างมาจนพระบาท
 สมเด็จพระจอมเกล้า ฯ เสด็จขึ้นเสวยราชย์แล้ว จึงได้โปรด ฯ ให้สมเด็จพระยา
 องค์ใหญ่เป็นแม่กองทำการก่อสร้างพระเจดีย์ใหญ่องค์ปัจจุบัน ครอบพระเจดีย์องค์เดิม

ชุมนุมเรื่อนำรู้

ซึ่งมีจำลองแบบไว้นบนลานองค์พระแล้วเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๖ เป็นเวลา ๑๐๔ ปี ในบั้น
การก่อสร้างนี้จำต้องใช้คนเป็นจำนวนมาก และการคมนาคมก็ยังเป็นป่าดง ฉะนั้น
จึงต้องตั้งสถานพักคนและสิ่งของเป็นระยะ ๆ มีศาลาเป็นที่พักแรมรักษาไข้เจ็บของ
พวกคนงาน ศาลาทำศพก็อยู่รักษาไม่หายแล้วทำศพให้ในทันที แล้วขุดคลอง
มหาสวัสดิ์และคลองเจดีย์บูชาให้ต่อกัน ก่อนที่คลองทั้ง ๒ นี้จะเสร็จ การเสด็จพระ-
ราชดำเนินใน พ.ศ. ๒๔๐๑ ในรัชกาลที่ ๔ นั้น ยังต้องเสด็จทางเรือจากกรุงเทพ ฯ
ไปเสด็จขึ้นทางบกที่วัดไชยพุทธชะมาลาแล้วทรงม้า หรือพระราชนายไปประทับพักแรม
ที่พลับพลาทำหอ ๑ คับ เข้าใจว่าที่เรียกว่า - วัดท่าด่านกับต้น รุ่งขึ้นเสด็จโดย
กระบวนเรือไปขึ้นที่ปากคลองเจดีย์บูชา แล้วเสด็จทางสถลมารคไปประทับที่พลับพลา
ค่ายหลวง ซึ่งยังมีพระที่นั่งดกเหลืออยู่หลังเดียว คือเทศบาลนครปฐมบัดนี้ ข้าพเจ้า
หวังว่าผู้ที่รู้จักคุณค่าของพงษาวดาร คงจะช่วยกันรักษาเป็นเครื่องพิสูจน์ต่อไป.

คราวนี้ยังมีเรื่อนำรู้เรื่องหนึ่ง คือเรื่อง - ปาฏิหาริย์ขององค์พระเจดีย์ เพราะ
มีอยู่ในพระราชพงษาวดารรัชกาลที่ ๔ และพระราชหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้า-
อยู่หัวรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ ถึง ๓ รัชกาลว่าได้ทอดพระเนตรเห็นปาฏิหาริย์
ขององค์พระปฐมทั้ง ๓ พระองค์ พระยาเพชรอินทรา คอมีสเตอร์วามิง ชาวเดนมาร์ก
ผู้เป็นครูนักเรียนนายร้อยตำรวจอยู่ที่นครปฐม ได้บอกแก่ข้าพเจ้าเองว่า - “เกล้า
กระหม่อมเป็นฝรั่ง แต่เชื่อในเรื่องปาฏิหาริย์แล้ว เพราะได้เห็นด้วยตาตัวเอง”
ทางฝ่ายวิทยาศาสตร์ว่า - เป็นเพราะดินที่ทำอุรุมีธาตุฟอสเฟอรัสอยู่ในนั้น จึงมีแสง
สว่างปรากฏออกมาเช่นนั้น แต่เรากลับเห็นว่าถ้าเป็นเพราะธาตุฟอสเฟอรัสแล้ว เหตุใด
จึงไม่เป็นแสงสว่างอย่างเดียวกัน และสว่างออกมาตรงที่แห่งเดียวกันทุกครั้งไป แต่ที่
ได้เห็นกันมาแล้วนั้น บางครั้งก็สว่างเป็นแสงดาว บางครั้งก็เป็นสีขาวอย่างวิเศษมิดาว
และบางครั้งก็สว่างทวองค์พระเจดีย์ บางครั้งก็เฉพาะแต่ยอดแล้วค่อย ๆ จางหายไป
บัดนี้ ไม่มีใครได้เห็นอีกเลย พวกวิทยาศาสตร์ว่าเป็นเพราะระดับกระเบื้องเคลือบ
เสียแล้ว ฟอสเฟอรัสก็เดินผ่านเครื่องเคลือบไม่ได้ แต่เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้า-

อยู่หวัรชกาลที่ ๖ ทอดพระเนตรเห็นนั้น องค์พระเจดีย์ก็ประดับกระเบื้องเคลือบแล้ว
ยังไม่แล้วเสร็จแต่เพียงตอนล่างเล็กน้อยเท่านั้น ข้าพเจ้าจึงอยากสงสัยว่า หรือเป็น
เพราะพวกเราไม่มีศีลธรรมเพียงพอ จนจะได้เห็นเป็นบุญตาออกกรรมัง.

สรุปรวมความว่า— องค์พระปฐมเจดีย์นั้น เป็นแห่งแรกที่พระพุทธศาสนาได้
มาประดิษฐานอยู่ในพื้นแผ่นดินที่เป็นของเราในบัดนี้ และพระพุทธศาสนานั้นได้มา
จากพระเจ้าอโศกมหาราช ผู้ฟื้นฟูพระพุทธศาสนาและประกาศพระพุทธธรรมไปทั่ว
สารทิศ เราจึงควรภาคภูมิใจว่าเราได้มาจากมหาราชองค์หนึ่งของโลก ที่ใกล้สมัยพุทธ-
กาลมากกว่าผู้อื่น ๆ และถ้าพระพุทธศาสนาไม่ดำรงแล้วก็จะอยู่ยงยืนมาจนถึง
๒๕๐๐ ปี นี้ไม่ได้เลย เราจึงช่วยกันปฏิบัติบูชาพระผู้ทรงพระมหากรุณาธิคุณอันเลิศ
ด้วยกาย วาจา ใจ ของเราทั่วกันเถิด.

สวัสดิ.

ทำไมเราจึงต้องเกิดอีก ?

วิทยุศึกษา

สวัสดีท่านผู้ฟัง

วานนี้เป็นวันสำคัญของผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้าจึงเชื่อว่าท่านคงจะได้ไปทำบุญตามวัดและระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เมื่อท่านได้ถวายสักการะด้วยกายแล้ว ก็ควรจะมาทำความเข้าใจในพระธรรมคือ คำสั่งสอนของพระองค์ด้วย เพื่อเป็นการถวายสักการะทางใจ อันจะเกิดผลคือความสุขใจแก่ท่านเอง แม้ชวาระยะเวลาหนึ่งกึ่งวัน

มีธรรมข้อหนึ่งที่ฝรั่งชอบถามว่า - ทำไมเราจึงเกิดอีก ? เพราะทางศาสนาของเขาตายแล้วก็ไปอยู่กับพระเป็นเจ้าเลย ไม่ต้องกลับมาอีก ส่วนของเรานั้น เราเชื่อในกรรมว่ากรรมที่เราทำไว้นำเราไปเกิดอีก เพื่อใช้กรรมเหล่านั้นให้สิ้นไป แต่เราก็มิได้มายังโลกนี้แต่เฉพาะจะใช้กรรมเก่าเท่านั้น เรามักจะเพิ่มกรรมหรือหนี้ใหม่ให้มากขึ้นเสมอ เราจึงต้องกลับมาอีก เป็นเหตุให้เกิดมีสังสารวัฏฏชน คือชีวิตเป็นวงกลมตายแล้วเกิด ๆ แล้วเกิดตายไม่รู้จบสิ้น ถ้าจะให้จบสิ้นกัมมที่ไปแห่งเดียว คือพระนิพพาน ที่ซึ่งไม่มีทุกข์ แต่ผู้ที่จะไปนิพพานไม่มาเกิดอีกนั้น จะต้องเป็นผู้ที่ดับกิเลสของตัวเองได้หมดจด จนรู้ตัวและแน่ใจแล้วว่ากิเลสไม่สามารถจะมารบกวนได้อีกต่อไป จึงจะเรียกว่าดับจริง ทุกวันนี้ โดยมากแม้จะดับกันได้ก็ชั่วคราวช่วยยาม จึงยังไม่ถึงนิพพานกันได้ง่าย ๆ

หลักความจริงที่ทำให้เกิดทุกข์และเกิดอีกมีอยู่ในธรรมะ ที่เรียกว่าปฏิจจสมุปบาท คือ -

ทำไมเราจึงต้องเกิดอีก ?

อวิชชา-ความไม่รู้	ทำให้เกิดมี	สังขาร	คือ	เครื่องปรุงแต่งชน
สังขาร-ปรุงแต่งชน	„	วิญญาณ	คือ	ธาตุรู้
วิญญาณ-ธาตุรู้	„	นามรูป	คือ	รูปกาย
นามรูป-รูปกาย	„	อายตนะ ๖	คือ	ตาหูจมูกกลิ่นกายใจ
อายตนะ ๖-ตาหูจมูกกลิ่นกายใจ	„	ผัสสะ	คือ	การถูกต้อง
ผัสสะ-การถูกต้อง	„	เวทนา	คือ	ยินดียินร้าย
เวทนา-ยินดียินร้าย	„	ตัณหา	คือ	อยากได้
ตัณหา-อยากได้	„	อุปาทาน	คือ	ยึดมั่นไว้
อุปาทาน-ยึดมั่นไว้	„	ภพ	คือ	โลกภาวะ
ภพ-โลกภาวะ	„	ชาติ	คือ	เกิด

รวมความว่า เมื่อมีเกิดแล้ว ความเจ็บ ความแก่ ความตาย ความเศร้าโศก โศกาลัยก็มีตาม ๆ กันมาเป็นธรรมดา ไม่มีทางหนีได้ ดังเราเห็นกันอยู่เสมอว่า ไม่มีใครสักคนเดียวที่หมดแต่สุข หรือหมดแต่ทุกข์ ทั้งทุกข์ทั้งสุขย่อมเปลี่ยนกันไปตาม เวลาและเหตุผลมากบ้างน้อยบ้างเรื่อยไป จึงเรียกว่า อนิจจัง คือ ความไม่คงที่ แต่ ความรู้สึกก็มีแต่เกิดดับ ๆ อยู่เสมอไป เมื่อรู้ความจริงเสียเช่นนั้นแล้ว ก็ไม่ต้องทุกข์ ร้อนให้เสียเวลาเปล่า ๆ ช่วยกันทำความดีเพื่อหวังผลแห่งกรรมดี จะดีกว่าที่ปล่อยวัน เวลาให้ล่วงไปโดยปราศจากประโยชน์ เรามาเชื่อในกรรมดังเห็นตัวอย่างอยู่เสมอ ๆ แล้วกันเถิด สมเด็จพระสังฆราช (สา) ท่านทรงเทศน์ไว้ว่า-กรรมให้ผลดังนี้-

๑. ขี้สัดว์	ทำให้	อายุสั้น
๒. ทรมานสัดว์	„	ชโรคร
๓. โกรธง่าย	„	ชเหลือ ไม่สว
๔. อิจฉา	„	มีอำนาจน้อย
๕. ขี้เหนียว	„	จน
๖. จอหง	„	เกิดในที่ต่ำ

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

๗. ไม่เรียน ทำให้ โง่

พูดตามเหตุผลก็น่าจะจริงยิ่งกว่าไม่จริง กรรมนั้นมันอยู่เสมอ เป็นแต่เราไม่ได้สังเกต
จึงไม่เห็น ถ้าไม่ใช่ด้วยกรรมแล้ว เหตุใดลูกพ่อเดียวกันแม่เดียวกันจึงไม่เหมือนกัน
ได้ทั้งรูปร่างหน้าตาและจิตใจ กรรมเท่านั้นที่ส่งเรามาให้เป็นอยู่ต่าง ๆ กัน เมื่อเรา
ได้เรียนรู้จนเห็นจริงเช่นนั้นแล้ว ก็ควรจะช่วยกันทำแต่กรรมดี เพื่อให้ได้ผลดีแก่ตัวเรา
เองในที่สุด.

ขอความสุขสวัสดิ์ จงมีแก่ผู้ประพฤติดีทุกท่าน เทอญ.

สวัสดิ์.

อริยสัจสี่

พุทธศาสนาแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
ขอนอบน้อมถวายอภิवाาทพระรัตนตรัยเป็นทิพย์ที่ระลึก

สวัสดีท่านผู้ฟัง

วันนตรกับวันที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทรงชนะกิเลสมาร คือ ความเห็นแก่ตัวและความไม่ยอมเสียสละ ทรงตั้งพระทัยแน่วแน่ที่จะประทับอยู่ในที่นั้น จนทรงได้ความรู้จริงอันเป็นอมตะ เราเรียกกันว่า-วันวิสาขะ คือวันที่พระพุทธเจ้าได้ ทรงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แต่ยังมีอีกหลายคนที่มีได้เคยเอาใจใส่ จึงไม่เข้าใจว่าตรัสรู้ อะไร และทำไมจึงเรียกว่า-วันวิสาขะ.

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นพระยุพราชของกษัตริย์เมืองกบิลพัสดุ์ ไม่ เคยต้องทรงเดือดร้อนในการครองพระชนม์ชีพของพระองค์เอง แต่ทรงสามารถเห็น ความทุกข์จากผู้อื่น ๆ ได้ จนเกิดพระมหากรุณาแก่คนทั่วไปที่หลงใหลวนเวียนอยู่ใน การเกิดแล้วตาย ๆ แล้วเกิดไม่รู้จบสิ้น จึงทรงสละความสุขของพระองค์เอง ออกแสวง หาความจริงเพื่อจะแก้ทุกข์ต่าง ๆ ที่เกิดแก่คนทั้งปวงนั้น ทรงค้นหาด้วยการเล่าเรียน วิชาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสมัยนั้นก็ ไม่พบความจริงที่จะแก้ทุกข์ได้ จนถึง ๖ ปีต่อมาในคืน ที่พระจันทร์เต็มเส้าฤกษ์ดาวช่อ-วิสาขะ (คือในระยะขอบเขต ๘ ดวงจันทร์) พระองค์ จึงทรงคิดได้เองว่า-ทุกข์เป็นอย่างไร เหตุแห่งทุกข์คืออะไร การดับทุกข์ทำอย่างไร ใช้ชีวิตในทางมรรค ๘ คือ-เห็นชอบ ดำริชอบ เจรจาชอบ การงานชอบ เลี้ยงชีวิต- ชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ตั้งใจชอบ จึงจะพ้นทุกข์ได้ นี่แหละคือที่เรียกว่า อริยสัจสี่ ที่พระพุทธเจ้าของเราทรงตรัสรู้.

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

คราวนี้เรามาลองคิดดูให้ละเอียดอีกสักที คือ ๑. ความทุกข์นั้นเป็นอย่างไร
ชีวิตเรานเต็มไปด้วยทุกข์จริงหรือไม่ ถ้าเรากล้าดูความจริงไม่มีชีวิตอยู่อย่างผืนเราเอง
แล้ว เราจะเห็นว่าความทุกข์นั้นมียุ่เอนกอนันต์หลายอย่างต่างชนิด แต่คนเราชอบ
ชอบคิดถึงแต่เรื่องทศวเองพอใจ เช่นตนเขาชนกล้างหน้าทาเครื่องหอมหัวผมผัดหน้า
ต้องกระจกว่าส่วยว่างาม แล้วก็เพลินไปแต่เรื่องส่วย ๆ งาม ๆ ไม่ได้รู้ความจริงว่า
ที่จริงมันส่วยชนเพราะเรากอยช่วยปฏิบัติวัตรฐากมันอยู่ต่างหากเล่า ถ้าลองปล่อยมัน
ไปตามธรรมชาติอย่าแตะต้องล้างถูแล้ว แม้เพียงวันเดียวก็จะมีใครเข้าใกล้ เพราะ
จะเต็มไปด้วยสิ่งโสโครกที่ไม่มีอะไรน่าดูเลย เมื่อตกแต่งตัวแล้วก็ยังมทุกข์ด้วยหัวอก
ต้องตะเกียกตะกายหาอะไรกินให้ดับทุกข์หิว ทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นทุกข์ประจำ
ชีวิตทุกคนเพราะหนีไม่พ้น ยังมีทุกข์พิเศษเช่น เกิดภัยอันตรายต่าง ๆ รถชน น้ำท่วม
ไฟไหม้ เหล่านี้มาช่วยเพิ่มเติมทุกข์ได้อีก การรู้จักทุกข์กับการเข้าใจทุกข์นั้นผิดกัน
ถ้าเรารู้จักทางของทุกข์เสียให้หมดแล้วจะเป็นทางนำไปดูเหตุแห่งทุกข์นั้นให้เห็นได้ แล้ว
พยายามใช้ชีวิตให้พ้นทางที่จะไปสู่ทุกข์นั้นคือ อริยสัจองค์ที่ ๑.

องค์ที่ ๒ คือ เหตุแห่งทุกข์ - ถ้าเราดูตามสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ให้ถูกทาง
โดยไม่ต้องขัดโน้นขัดนี้แล้ว เราก็จะพบเหตุว่าเกิดจากความอยากเป็นปฐมเหตุ ยิ่ง
อยากมากเท่าใดความเดือดร้อนกระวนกระวายก็ยิ่งมากจนตามเหตุเท่านั้น ความอยากนี้
ท่านไม่ได้หมายความว่าให้เลิกอยากทำดื้อนเป็นกุศลด้วย ท่านหมายความว่าความอยากที่ทำให้
เกิดกิเลสเรียกว่าตัณหา นั่น เป็นตัวนำทุกข์มา มีอยู่ ๓ อย่าง คืออยากได้ อยากเป็น
อยากไม่เป็น ทั้ง ๓ อย่างนี้ถ้าปล่อยใจให้อยากมากเท่าใด ทุกข์ก็ตามมาเท่านั้น
เพราะความอยากนั้นไม่มีที่สุดแม้จะได้สมประสงค์แล้ว ครู่เดียวก็จืดจกเบื่อแล้วก็อยากได้
อันต่อไปใหม่ ถ้าไม่ได้สมประสงค์ก็จะยิ่งร้ายใหญ่ ดังเราจะเห็นได้จากหนังสือพิมพ์
ประจำวันอยู่เสมอแล้ว ว่าเหตุที่ทำให้วิวาทกัน ตักกัน ชกกัน นั้นล้วนแต่อยากได้
แล้วไม่ได้ดังใจทั้งนั้น ฉะนั้นท่านจึงสอนให้รู้จักหาความสุขให้ตัวเองได้ โดยรู้ทางที่จะ
แก้อยากได้ดัง-

อริยสัจองค์ที่ ๓ คือ การดับทุกข์ ดับกคหะยุดเสียนั่นเอง แต่จะต้องรู้ก่อนว่า
 ดับอะไร ดับทุกข์ชนิดไหน จะต้องใช้อะไรดับ เช่นเดียวกับการเจ็บไข้ ต้องรู้โรคว่า
 เป็นอะไรแล้วจึงจะใช้ยารักษาได้ถูกต้อง เช่นถ้าเรากำลังอยากมีรถยนต์เหมือนกันแต่ไม่มี
 เราก็คงเอาสันโดษ คือ ความรู้จักพอเข้าดับด้วยความพอใจในความเป็นอยู่ของตัวเอง
 ไม่ตนรจนจนเกิดทุกข์ อันเป็นกิเลสที่เรียกว่า ออยากได้ จนไม่รู้ประมาณตน ถ้าเรา
 ออยากเป็น คนสวย แต่รูปทรงเราไม่สวยก็ไม่จำเป็นจะต้องไปทำขึ้นให้เสียตังค์ เรา
 จะดับความอยากอันนี้ ได้ด้วยหาความสุขทางใจทางแต่งกาย ทางกิริยามารยาท จะ
 น่ารักกว่าเป็นอันมาก ถ้าเรามีทุกข์เพราะผู้ที่รักใคร่ตายจากไป เราก็คับด้วยความจริง
 ว่างความตายนั้นมีอยู่ทุกคนรวมทั้งเราด้วย ผิดกันแต่ใครจะไปก่อนไปที่หลังเท่านั้น ทุกข์
 อันนี้จึงอยู่ในคำว่า ไม่อยากให้เป็น อย่างไรก็ตามท่านไม่ได้ห้ามว่าอยากทำดีไม่ได้
 ท่านไม่ให้อยากในสิ่งที่เบ็นกิเลสอันทำให้เกิดทุกข์เท่านั้น แต่สิ่งที่ทำให้พ้นทุกข์ได้
 จริงนั้น จะต้องเดินตามทางมรรค ๘ คือ

อริยสัจองค์ที่ ๔ การใช้ชีวิตในทาง ๘ นั้น คือ

๑. เห็นชอบ คือเห็นความจริงของทุกสิ่งว่าอะไรเป็นเหตุ
๒. ดำริชอบ คือคิดตัดจากกิเลสที่มีไม่ผูกพยาบาทและเบียดเบียนเป็นต้น
๓. เจรจาชอบ ไม่พูดปด ยุยง ล้อเลียด เพื่อใจ หยาบคาย
๔. การงานชอบ ไม่ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ฯ เป็นต้น
๕. เลี้ยงชีวิตชอบ คือหากินโดยสุจริตไม่มีบาปเจือปน
๖. เพียรชอบ คือเมื่อทำดีแล้วจงเพียรรักษาจิตไว้ในทางดี
๗. ระลึกชอบ คิดให้เห็นความจริงอยู่เสมอ ไม่ยินดียินร้ายจนเกินไป
๘. ตั้งใจชอบ มีความสุขในความสงบ ไม่ทุกข์จนทรมานทรมายและไม่สุข
 จนเหยิง มีสติรู้ความจริงอยู่เสมอ.

ทาง ๘ ทางนี้แหละจะพาเราไปให้พ้นทุกข์ และถ้าทำให้กิเลสดับได้สนิทจริง
 ก็คือได้นิพพาน แต่คำว่าดับสนิทนั้นยังมีคนเข้าใจผิดเรียกอาการสะกดจิตว่าดับหมด ที่จริง

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

ดับเช่นนั้นไม่มีความรู้ ลึกตัวเป็นด้วยอำนาจผู้ อธิษฐานต่างหา ถ้าเป็นทางนิพพานใน
พระพุทธศาสนาจริงแล้ว ผู้นั้นจะต้องมีความรู้สึกเองว่าตนดับแล้วอย่างสนิท แม้จะ
มีกิเลสมายั่วเย้าก็ไม่กลับมา จะคงเหลือแต่ความสุขอันปราศจากกิเลสเครื่องเศร้า
หมอง มีแต่ความกรุณาสัตว์โลกและอยู่พ้นทุกข์ทั้งปวงโดยเด็ดขาด นี่แหละ พระ-
นิพพาน คือที่ ๆ ไม่มีทุกข์.

จริงอยู่ฟังแล้วง่าย แต่ทำยาก แต่ถ้าเราไม่พยายามทำแล้วจะได้ความสุขจริง
มาจากไหน สุขของโลกเรานั้นมีแต่คนที่ไม่รู้จักเข็ดหลาบเท่านั้น จะนิยมชมชอบแต่คน
ที่พบทุกข์ทรมานเข้าครึ่ง ๒ ครึ่งก็เข็ดแล้ว ก็มีทางเดียวแต่ไม่คิดกลับมาอีก พระพุทธ-
เจ้ามิได้ทรงบังคับข่มขืนให้เราต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ พระองค์ทรงพระกรุณาชี้ทางให้
เราเลือกเอาเองว่า ทางหนึ่งจะพาเราไปนรก ทางหนึ่งจะพาเราไปสู่สวรรค์ อีกทางหนึ่ง
กลับมาโลกมนุษย์ และทางที่สุดคือพระนิพพาน เพราะไม่ต้องกลับไปกลับมาอีก
ท่านจะไปทางไหนก็ต้องทำเอาเอง ไม่มีใครช่วยได้นอกจากการกระทำของตนเอง
ฉะนั้นขอเชิญท่านเลือกทางเดินในทางที่จะนำสุขมาให้ทั่วกันเถิด.

อนึ่ง ในเดือนพฤศจิกายนปีนี้ จะมีการประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกใน
กรุงเทพ ฯ พุทธศักราชแห่งประเทศไทยจะต้องรับหน้าที่เป็นเจ้าของงาน โดยได้รับ
ความกรุณาอุดหนุนจากรัฐบาล เพราะได้ไปประชุมในประเทศอื่นมาแล้วถึง ๔ ครั้ง
ท่านทั้งหลายจะได้มีโอกาสเห็นด้วยตาเองว่า พุทธศาสนิกชนต่าง ๆ เมืองนั้นมีความ
เป็นอยู่อย่างไร และโดยนัยเดียวกันนี้ พุทธศาสนิกชนต่างประเทศก็จะได้มีโอกาสมา
เห็นพระพุทธศาสนาของประเทศไทยเหมือนกันว่าเป็นอยู่อย่างไร ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอวิง-
วอนท่านทั้งหลายให้ช่วยกันประกาศพระพุทธศาสนาทั้งในความรู้และการปฏิบัติ ให้ชาว
ต่างประเทศเห็นเป็นแน่ชัดว่าเราไทยเป็นผู้รู้จริง และทำจริงสมกับที่ได้มีพระเจ้าแผ่นดิน
ทรงเป็นศาสนูปถัมภกมาแต่ครั้งสมเด็จพระร่วงเจ้าเป็นต้นมา.

ในนามของพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์พร้อมทั้งคณะ
กรรมการและสมาชิก ข้าพเจ้าขอตั้งจิตอธิษฐานด้วยความเลื่อมใสศรัทธาอันกล้าแข็ง

อริยสัจสี่

ในพระรัตนตรัยอันเป็นทพงพระล็กอยู่ทุกเวลา และด้วยเดชแห่งพระปัญญาคุณ
พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาคุณ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมโพธิญาณ จง
ได้บันดาลให้พสกนิกรและสยามราชสีมาอาณาจักรได้พ้นภัยพิบัติทุกประการ ขอให้พบ
แต่สิ่งที่เป็นความสุขสำราญสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลจงทั่วกันทุกท่าน เทอญ.

สวัสดี.

จบ

๔ ๓๒๒ ๒๒๖๗

๒๙๔.๓๐๘

พ ๒๕๑๕

มรรค ๔

พุทธศัมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขอนอบน้อมถวายอภิवाท
พระรัตนตรัยเป็นทพงพระลกดลลคกาล.

๖๓๑ ๖๔
สวัสดิทานุญพวง

วันวิสาขะเป็นวันสำคัญอย่างไร เราผู้เป็นพุทธศาสนิกชนย่อมรู้อยู่แล้ว แต่ปัญหาของคนที่ไม่รู้อย่างน้อยก็ถามว่า - พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้อะไร? ถ้าเราตอบว่า - ทรงตรัสรู้อริยสัจสี่ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรคแล้ว โดยมากก็ยังไม่สงสัยว่า ทุกข์คือเรื่องทุกข์ สมุทัย คือเหตุที่ทำให้ทุกข์ นิโรธ คือรู้ทางที่จะดับทุกข์ แต่มรรคอันมีอยู่ ๘ ทางนั้น คืออย่างไรแน่? เพราะตามธรรมดาเราพูดกันแต่เพียงว่า

สั้มมาทัญฐิ	คือ	ความเห็นชอบ
สั้มมาสังกัปปิ	„	ความดำริชอบ
สั้มมาวาจา	„	เจรจาชอบ
สั้มมากัมมันโต	„	ทำการงานชอบ
สั้มมาอาชีโว	„	เลี้ยงชีพชอบ
สั้มมาวายาโม	„	พยายามชอบ
สั้มมาสติ	„	ระลึกรู้ชอบ
สั้มมาสมาธิ	„	ตั้งใจชอบ

เมื่อพูดกันจบเพียงนั้นแล้วก็เลิกกันไป ไม่ค่อยจะนึกกันต่อไปว่า คำว่า ชอบนั้นคือ
แปลว่าถูกทางที่จะพ้นทุกข์ได้ ฉะนั้นในวันอันประเสริฐนี้เราจึงควรจะมาสนทนากันเพื่อ
ความเข้าใจให้แจ่มแจ้งตามทางโลก แล้วจะได้ดำเนินในพระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่ยิ่ง
ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราด้วยกัน.

มรรค ๘ องค์ซึ่งเป็นทางจะนำเราให้พ้นทุกข์นั้น ไต่แก้ - มรรคองค์ที่ ๑ คือ

ความเห็นชอบ ทุกคนจะต้องถามว่าเห็นอย่างไรจึงเรียกว่าชอบหรือถูกต้อง ตามทาง
พระท่านว่า - เห็นตามอริยสัจสี่นั้นว่าเป็นความจริง คือทุกชั้นให้ความเดือดร้อนทรมาน-
ทรมายไม่มีสุขทั้งกายและใจ และเหตุที่ทำให้ทุกข์เกิดก็เพราะตัณหา คือความอยากได้
ต่าง ๆ เป็นต้นเหตุ ยิ่งอยากได้อะไรมากเท่าไร ก็ยิ่งมีทุกข์มากเท่านั้น การจะดับเสีย
ซึ่งทุกข์นั้น ๆ ได้ก็คือ หยุดอยากได้จนเกินการนั้นเสีย ทุกข์ก็จะไม่เกิดขึ้น แล้วนำ
ชีวิตของตัวไปในทาง ๘ ทางนี้.

มรรคองค์ที่ ๒ คือ - ความดำริชอบ หมายความว่าคิดแต่ในเรื่องที่จะหลุดพ้น
ไม่เอาใจไปผูกพันกับสิ่งไรจนเกินกว่าเหตุ ไม่หลงใหลในความสุขทั้งปวงอันมีชนเกิดขึ้น
ชั่วคราวช่วยยามเท่านั้น ไม่คิดผูกพยาบาทจองเวรกับผู้ใดและไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เขา
เดือดร้อน ทั้งนี้เพราะเราเชื่อในกรรมว่าทำอย่างไรจะได้เช่นนั้น.

มรรคองค์ที่ ๓ คือ - การเจรจาชอบ หมายความว่าไม่พูดปด เพราะเป็นการ
หลอกลวง ไม่พูดส่อเสียด ทำให้เขาแตกกัน วิวาทกัน ไม่พูดหยาบคาย เพราะ
แสดงว่าตัวมาจากที่ต่ำ ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหล เพราะแสดงว่าไม่มีสติ ไม่มีตัว
เป็นของตัวเอง.

มรรคองค์ที่ ๔ คือ - การทำกรณงานชอบ หมายความว่าไม่ฆ่าสัตว์ เพราะสัตว์
ทุกชนิดก็รักชีวิตของตนด้วยกันทั้งนั้น ทางกรรมเราเชื่อว่า คนฆ่าสัตว์อย่างน้อยจะ
อายุสั้น คนรังแกสัตว์จะต้องเป็นคนชั่วโรคไม่มีอนามยดี ไม่ลักทรัพย์ เพราะ
ของ ๆ ใคร ๆ ก็รัก ต้องเห็นใจผู้อื่น และทำตัวให้เป็นທີ່เชื่อถือแก่ผู้อื่นได้ ไม่เกี้ยว
ข้องแก่การโลภภัยในเรื่องผัวเมีย เพราะเป็นการนำไปสู่การเกิดซึ่งนำการตายมาให้เป็น
ทุกข์ในตอนปลาย เมื่อเราไม่ต้องการเวียนว่ายตายเกิด เราก็ไม่ควรจะประพฤติดังที่
จะก่อเหตุนั้น ๆ.

มรรคองค์ที่ ๕ คือ - การเลี้ยงชีพชอบ หมายความว่าหากินในทางที่ไม่มีบาป
ไม่คดโกงใครไม่เอาเปรียบใคร ทำเพื่อเลี้ยงชีพโดยสุจริตจริง ๆ.

มรรคองค์ที่ ๖ คือ - ความเพียรชอบ หมายความว่าเพียรที่จะไม่ให้มีบาป

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

เกิดขึ้นในใจ เพียรล้างบาปที่มีอยู่แล้วให้หมดไป เพียรทำบุญกุศลให้มีขึ้น และเพียรทำกุศลนั้นให้คงอยู่และเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นด้วยจิตใจอันมั่นคง.

มรรคองค์ที่ ๗ คือ - ความระลึกชอบ หมายความว่าคิดให้เห็นความจริงอยู่เสมอว่า ไม่มีอะไรเที่ยง โลกย่อมหมุนไปเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา ทางกายก็มีเกิดแก่เจ็บตาย ทางใจก็มีสุขมีทุกข์เปลี่ยนกันอยู่เป็นประจำ ฉะนั้นเราไม่หลงใหลในความสุขและไม่ทรุดโทรมเพราะความทุกข์จนรู้อยู่แล้วว่า จะต้องเปลี่ยนไปเป็นครั้งคราว . เราจะต้องมีสติรู้เท่าความจริงของโลกอยู่เสมอ และไม่ทำบาปเพื่อแก้ทุกข์เป็นอันขาด.

มรรคองค์ที่ ๘ คือ - ความตั้งใจชอบ หมายความว่าเมื่อเห็นความจริงได้ดังกล่าวนมาแล้ว ก็จะต้องตั้งใจรักษาจิตอันได้ฝึกฝนด้วยดีแล้วไว้ในอุเบกขา คือ ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุขที่จะให้มัวเมา คงมีแต่สติรู้แจ้งเห็นจริงตามธรรมชาติอยู่เป็นปกติ.

มรรคทั้ง ๘ องค์นี้เป็นทางที่จะนำมนุษย์ให้ไปสู่พระนิพพานได้ ถ้าทำตามได้จริง แต่มนุษย์ส่วนมากก็หยุดอยู่เพียงรู้แต่ทำไม่ได้ เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ใช่เพราะไม่มีความสามารถ แต่เป็นด้วย -

๑. มีแต่ความรู้ แต่ไม่มีความเข้าใจ เมื่อไม่เข้าใจก็ทำไม่ได้.

๒. เข้าใจแล้ว แต่ยังเพติดเพติดกับความสุขอยู่ จึงมิได้ทดลองว่าทำได้หรือไม่.

๓. มัวอยู่แต่เรื่องของคนอื่น เลຍลิมเรื่องตัวเอง.

๔. เข้าใจผิด ช้อนเป็นเพราะเข้าใจว่าถ้าทำตามทางธรรมแล้วจะต้องทำอะไรไม่ได้ เพราะจะต้องทำได้แต่นั่งวิปัสสนาสมาธิ เป็นเหตุให้เห็นกันไปว่าขัดกับความเจริญของโลก เพราะทำอะไรไม่ได้นอกจากนั่งหาความสุขให้แก่ตัวคนเดียว.

ข้าพเจ้าจึงขอประทานแยงความเห็นในข้อ ๔ นี้ว่า - พระพุทธเจ้ามิได้ทรงมุ่งหมายให้คนทุกคนตามเสด็จไปให้หมดโลก พระองค์ทรงทราบดีว่าโลกจะคงเป็นโลกอยู่ เพราะมนุษย์ได้ทำกรรมไว้อย่างต่าง ๆ กันเป็นเหตุ จึงประทานพระพุทธกรุณาในทางธรรม

ไว้หลายอย่างต่างชนิด เช่น ศีลอันเป็นเครื่องผูกติดบังคับกายใจให้เป็นเบืองตนกมถึง ๔ อย่างคือ - ศีล ๕. ศีล ๘. ศีล ๑๐. ศีล ๒๒๗. ผู้ใดเหมาะและสมัครใจจะรับศีลอย่างใดก็ตามใจปรารถนา ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ว่าคนนั้นจะต้องรับศีลอย่างนั้น อย่างนี้ แต่เมื่อรับแล้วก็ควรจะทำความรู้ความเข้าใจให้ชัดเจนและรักษาไว้ให้ถูกต้องตามระเบียบ ความรู้ที่มโหฬารสำหรับคุณเท่านั้นไม่มีผลอะไร เราต้องทำตามความรู้ที่ตนมีด้วย จึงจะเกิดผลเป็นสุขสันต์ได้จริง ฉะนั้นท่านจึงว่าผู้เป็นพุทธะแท้จริงจะต้องมี ปริยัติ คือ ความรู้ ปฏิบัติ คือ ประพฤติตามความรู้ นั้น ๆ จึงจะเกิดผลเป็นปฏิเวธ คือ ความสุข สมบูรณ์.

ส่วนที่ว้าวกวักกับความเจริญของโลกนั้น ข้าพเจ้าก็เห็นว่าตรงกันข้าม เพราะโลกตะวันตกที่เราว่าเจริญนั้นก็เพราะเขาเรียนศาสนาของเขาแต่เล็ก ๆ จนในโรงเรียนถึงมหาวิทยาลัย เขาก็มีหลักใจเป็นตัวของตัวเองและมีเกียรติเป็นมนุษย์ด้วยไม่ยอมทำ ความชั่ว ธรรมดาความดีย่อมเกิดแต่ในที่สะอาดบริสุทธิ์ ศาสนาเป็นสิ่งที่ทำให้จิตสะอาด บริสุทธิ์ จิตจึงมีแต่สิ่งที่ดีเกิดขึ้นในเวลาที่มีศาสนา คือ ศีลธรรมอยู่เป็นพื้น ฉะนั้นคนที่มี ศาสนาจึงรู้จักคิดแต่ในสิ่งที่ดีให้โลกเจริญ ไม่คิดหมกมุ่นอยู่ในสิ่งชั่วร้าย ถ้าคิดดู เพียงว่าในเวลาเรามีโทษระความคิดที่เกิดขึ้นในเวลานั้น จะมีแต่อยากด่าทอคนอื่นให้หาย โมโห ถ้าเราหยุดโมโหเสียก่อนแล้วจึงคิด ความคิดนั้นก็จะกลายเป็นไม่รุนแรงและ ให้อภัยได้ เพียงเท่านั้นก็จะเห็นแล้วว่า ศาสนาเป็นเรื่องของจิตซึ่งสำคัญยิ่งกว่ากาย เราควรจะมีศรัทธาและจิตของเราให้มีชีวิตอยู่ สัมกับที่ใดเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ดังแต่บูยาตายายมาแล้วจนบัดนี้.

ม้วนที่ตรงกับวันวิสาขะนี้เพียงครึ่ง ๑ ในหนึ่ง เราทั้งหลายได้มีชีวิตอยู่มาจน ถึงวันสำคัญนี้ จึงควรจะยินดีและรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระสัมมา สัมพุทธเจ้า ด้วยเทิดทูนสักการบูชาพระพุทธคุณ อย่างน้อยก็ควรเปล่งวาจาว่า

๑. ข้าพเจ้าขอถวายบังคมพระบรมศาสดาพุทธเจ้า ด้วยสำนึกในพระกรุณา ธิคุณที่ได้โปรดประทานถวายความรู้ในเรื่องสิ่งที่จะทั้งหลายอย่างซาบซึ้ง.

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

๒. ข้าพเจ้าขอนอบน้อมนับถือในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอันเต็ม
ไปด้วยเหตุผลและความจริง.
๓. ข้าพเจ้าขอกราบไหว้ด้วยความเคารพและน้อมถึงพระคุณของพระสังฆอริย-
สาวก ผู้ได้รักษาศาสนานี้ไว้ให้เราจนมาถึงข้าพเจ้า นคอประ
รัตนตรัย อันเป็นทพพระลักษณะของเราตลอดกาล.

สวัสดิ์.

ปาฐกถาเรื่องพระพุทธศาสนา

ทรงเสด็จ ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ท่านทั้งหลาย

คุณสนั่น สุมิตร (ผู้อำนวยการ ร.ร. เตรียมอุดม ฯ) ต้องการให้ข้าพเจ้ามาเล่าเรื่องพระพุทธศาสนาให้ท่านฟัง ข้าพเจ้าคิดว่าทุกคนก็คงจะรู้แล้วเป็นส่วนมาก แต่ความรู้ของเรานั้นคงจะต่าง ๆ กัน ทั้งนี้เพราะเราอยู่, เราเรียน, เรารู้, มาจากที่ต่าง ๆ กัน ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงจะขอเล่าตามที่สำนึกของข้าพเจ้าเอง ถ้าผิดถูกไปอย่างไรบ้างก็ขออภัย.

ก่อนอื่นเราควรจะต้องปัญหาขึ้นว่า ศาสนาคืออะไร? ข้าพเจ้าตอบว่า ศาสนาคือหลักธรรมที่สอนให้เราสูงกว่าสัตว์ทั้งหลาย สอนให้เรามีความรู้รักผิชอบชีวิต ให้รู้จักมีความละเอียด คำสอนใด ๆ ที่ไม่มีความเชื่อมั่น (ชนิด Faith) เกิดขึ้น คำสอนนั้น ๆ ก็เป็นเพียงลัทธิ Ism ไม่ใช่ศาสนา ศาสนานั้นยังเรียน ยิ่งค้น ก็ยิ่งทำให้เลื่อมใสเชื่อมั่นขึ้นทุกที ไม่มีทางสงสัยหรือเปลี่ยนแปลงได้ ศาสนาทุกศาสนามีความมุ่งหมายอย่างเดียวกันคือ สอนให้มนุษย์อยู่ด้วยกันด้วยความสุข เห็นอกเห็นใจกันไม่เกะกะระรานกัน แม่บ้านเมืองจะมีกฎหมายไว้เป็นข้อบังคับ ก็บังคับได้แต่กาย บังคับใจไม่ได้ ถ้าใจเราบริสุทธิ์จากบาปทั้งปวงแล้ว เราก็ไม่ต้องหวาดเกรงภัยอันใด.

ปัญหาต่อไปคือ ทำไมเราต้องมีศาสนา?

ข้าพเจ้าขอตอบด้วยปัญหาว่า - ถ้าไม่มีศาสนาจะเป็นอย่างไร? เราก็จะต้องอยู่ด้วยกันอย่างสัตว์เดรัจฉาน คือทำทุกสิ่งทุกอย่างตามความพอใจตัวเอง ไม่ต้องนึกถึงใคร คราวนี้เราทุกคนก็ต่างมีความพอใจ ความอยากได้กันทุกคน ถ้าความอยากได้นั้นไม่เจาะกันก็ยังไม่แย่งกันได้ แต่ถ้ามันเกิดเจาะกันเข้า และต่างฝ่ายก็ต่างต้องการรุนแรงขึ้นทุกทีแล้ว เหตุที่จะตักกัน แย่งกัน ทำร้ายกัน ก็เกิดขึ้น ผู้ใดมีกำลังแข็งแรง

ขมุนมรื่องน่ารู้

มากก็เป็นฝ่ายชนะหรือได้เปรียบ ผู้ใดอ่อนแอก็แพ้ไป คนเช่นข้าพเจ้ามีร่างกายเล็ก
เท่านั้น ก็ไม่มีหวังจะได้ชนะใคร คงจะต้องถูกรังแกเรื่อยไปเท่านั้น ถ้าพูดตามทางธรรม
จิตกับกายท่านแยกจากกัน จิตชุกชุนยิ่งกว่ากาย เพราะกายนอนนิ่งแล้ว แต่จิตยังไป
เที่ยวต่อไปได้ บางทีก็ไปเอาไกล ๆ เสียด้วย การที่เขาสอนให้นั่งวิปัสสนาสมาธิก็แปลว่า
จะสอนให้รู้จักบังคับใจของตัวเอง ให้อยู่ในระยะมีขอบเขตจำกัด ถ้าจะคิดในทางโลก
ศาสนาเป็นเครื่องช่วยให้เรารู้จักนำใจคนได้เป็นอย่างดีวิเศษ เช่นผู้ใดต้องการมีผู้ดูแล
เลี้ยงดูก็นับถือพระเป็นเจ้า ผู้ใดไม่ยอมอยู่ใต้บังคับใครก็นับถือพระพุทธเจ้า เพราะ
พระพุทธเจ้าท่านให้ตัวของตัวเป็นทพแก่ตัวเอง ผู้ใดไม่นับถืออะไรเพราะเชื่อว่าตาย
แล้วก็สูญ ก็นับถือนักปราชญ์เปอรเชียนที่ชื่อโฮมาเคซิม ท่านพวกหลงผิดของระวิง
สักหน่อย เพราะเป็นผู้ไม่มีจุดหมายปลายทาง สามารถทำอะไรก็ได้เมื่อโอกาส
อำนวย มนุษย์ต้องอยู่ปะปนกันทั้งดั่งชว เราจึงจำต้องรู้จักเลือกคนที่จะเป็นเพื่อน
เป็นคู่ชีวิต ให้ถูกต้องด้วยการดูความเชื่อมั่นชนิด Faith ของเขา เราจึงรู้ว่าเขา
เป็นคนชนิดใด ศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญในข้อนี้ด้วย ข้าพเจ้าจะยกตัวอย่างให้ฟังสัก
เรื่องหนึ่งคือ เพื่อนชาวยุโรปของข้าพเจ้าคนหนึ่งกลับไปบ้านเขาแล้ว เขาได้ถามข้าพเจ้า
ถึงผู้หญิงไทยคนหนึ่งว่า “เขาดีทุกอย่าง พูดอังกฤษชัดราวกับคนอังกฤษ กิริยา
มารยาทก็ชัดเกลาแล้วอย่างสะสวย แต่ทำไมเวลานั้นคุยกับเขานาน ๆ ฉันรู้สึกว่าเขา
อะไรไปสิ่งหนึ่งเสมอ ท่าน (หมายถึงข้าพเจ้า) จะบอกฉันได้ไหมว่าสิ่งที่เขาคิดถึง
นั้นคืออะไร?” ข้าพเจ้านั่งอยู่นาน เพราะไม่อยากพูดถึงผู้อื่นด้วย แต่เขาเร่งเร้าให้
ตอบ ข้าพเจ้าจึงถามว่า “อยากจะลองฉันหรือ? ได้, ฉันคิดว่า Faith ใช่ไหม?
เพราะคนรุ่นนี้ไม่ค่อยเชื่ออะไร” เขาหัวเราะด้วยถูกใจและตอบทันทีว่า “ใช่แล้ว,
น่าเสียตายจริง ๆ!” ฉะนั้นการที่ศาสนาไว้อย่างไรก็สำคัญสำหรับเหมาะสมแก่นิสัยของ
คนต่าง ๆ และเราก็จะได้มีทางรู้จักใจเขาได้ด้วย.

พระพุทธศาสนาเหมาะกับเราผู้เป็นไทย
เราได้ประกาศกับโลกแล้วว่าเราเป็นพุทธศาสนิกชน

เราจึงรับไว้แต่คัมภีร์ธรรมมาแล้ว
ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำ

ชาติเรา คือตั้งแต่ในหลวงจนชาวนาชาวสวน เป็นพุทธศาสนิกชนทงนนั้น ฉะนั้นเมื่อ
เป็นแล้วจะไม่รู้จักพระพุทธศาสนานี้จะใช้ได้แหละหรือ? ท่านต้องพยายามเรียนให้รู้จริง
จนเกิดความเชื่อมั่นชนิด Faith แล้วก็จะมีความรู้ที่ได้จากศาสนาอย่างแน่นอน
ต่อไปในข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องพระพุทธศาสนาตั้งแต่พระพุทธประวัติย่อจนมาถึงเมืองไทยได้
อย่างไร.

พระพุทธเจ้าประสูติที่สวนลุมพิน ในเขตเมืองกบิลพัสดุ์ ในประเทศเนปาล
ทุกวันนี้ ข้าพเจ้าได้พบพระภิกษุชาวเนปาลและอุบาสกคนหนึ่งมาประชุมที่เมืองลังกา
เมื่อเร็ว ๆ มาณ ทำให้นึกถึงพระพุทธเจ้า เพราะพระภิกษุของคณชาว (ไม่ใช่แขกดำ)
สวยงาม มีสง่าราศี แต่ไม่ใช่คนใหญ่โต ฉลาดพูดจาดี ได้บอกข้าพเจ้าว่า จะ
พยายามมาดูพระพุทธศาสนาในเมืองไทยให้จงได้ และเล่าถึงเมืองเนปาลว่าราษฎร
เป็นพุทธราว ๖๐% ท่านกำลังพยายามจะให้ที่สวนลุมพินดีขึ้น และเหมาะแก่การไปมา.

เมื่อพระพุทธเจ้าประสูติแล้วได้ ๗ วัน พระพุทธมารดาภักตมพระชนม์ พระเจ้า
นันทรงเลี้ยงดูต่อมา พระมหาอุษณผู้เป็นใหญ่ในสมัยนั้น ได้ทูลพระพุทธรบิตาว่า
พระกุมารองค์นี้ทรงมีมหาบุรุษลักษณะ ถ้าเสด็จอยู่ในฉะวาสจะได้ทรงเป็นพระเจ้า-
จักรพรรดิ ถ้าเสด็จออกบรรพชาจะได้ทรงเป็นเจ้าแห่งศาสนาในโลก พระพุทธรบิตาจึง
ทรงบำรุงเลี้ยงพระราชโอรสให้เป็นสุขในโลกสมบัติ เพราะเกรงจะเสด็จออกบรรพชา
เสีย โปรดให้ทรงอภิเษกสมรสกับพระนางพิมพา จนมีพระโอรสพระองค์หนึ่งแต่
พระพุทธเจ้าก็มีได้ทรงลุ่มหลงในทางโลก ทรงเห็นความทุกข์ของมนุษย์จนเกิดเวทนา
สังสาร จึงทรงสละความสุขทั้งปวงซึ่งเป็นของพระองค์เองโดยชอบธรรม ออกไป
แสวงบุญเพื่อแก้ทุกข์ให้มนุษย์ซึ่งรวมทงเราด้วย ขอให้ถึงถึงการเปลี่ยนแปลงของ
พระพุทธเจ้า พระองค์เคยทรงพระตำราญอยู่ในพระมหามณเฑียรพร้อมด้วยข้าทาส
ราชบริพาร การที่เสด็จออกบรรพชานี้ มีแต่พระองค์ ๆ เดียว แม้ตรพยสมบัติอันใด
ก็ไม่มีติดพระองค์ บรรทมก็ตามร่มไม้ อาหารการกินแล้วแต่จะหาได้ แต่พระองค์
ก็มีได้ทรงท้อถอย ทรงตั้งพระทัยแน่วแน่ที่จะค้นหาความจริงให้จงได้ อยู่ถึง ๖ ปี จน

ชุมนุมเรณู

ถึงวันเพ็ญเดือนหก ก็ทรงพบความจริงว่า ความทุกข์ทำให้จิตเศร้าหมอง เหตุของทุกข์คือความอยากได้ไม่รู้จักพอ จะแก้ทุกข์ได้แต่ด้วยหยุดอยากเสียเท่านั้นและจงทำแต่ในทางที่ชอบ ๘ อย่างที่เรียกว่ามรรค ๘.

นี่คือ — อริยสัจซึ่งพระพุทธเจ้าทรงค้นพบ เมื่อทรงพบแล้วทรงพระปรารภว่าการที่จะทรงออกเที่ยวสั่งสอนมนุษย์ต่อไปนั้น มนุษย์จะสามารถเข้าใจตามที่ทรงพบหรือไม่ เพราะในสมัยนั้นมีศาสนาอยู่แล้วหลายอย่างหลายชนิด ล้วนแต่เพ้อหาสิ่งแก้ทุกข์กันต่าง ๆ เช่นพวกโยคี พวกบรูชยัญ เป็นต้น ถ้าเขาเหล่านั้นไม่มีทางจะเข้าใจก็เป็นการเสียเวลาที่จะเสด็จไปเที่ยวสั่งสอน น่าจะเสด็จกลับไปสู่สุขารมณ์ในทางโลก และครองพระราชอำนาจตามมนุษยธรรมนั้นจะดีกว่า แล้วทรงระลึกว่ามนุษย์ก็มีอยู่หลายชนิด เปรียบประดุกดอกบัวอันเกิดจากโคลนตม บางดอกสูงขึ้นมาได้ก็ไม่มีพิน้ำ บางดอกก็โผล่ขึ้นมาได้ และบางดอกช้ายับบานรับแสงอาทิตย์ส่งกลิ่นหอมไปได้ไกล จึงทรงเห็นว่าแม้จะไม่เข้าใจทั้งหมด ก็คงจะมีผู้ที่เข้าใจและรับไว้ได้บ้าง เมื่อทรงตกลงพระทัยเช่นนั้นแล้วเสด็จออกทรงสั่งสอนพระปัญจวัคคีย์ ๕ องค์ที่มฤคทายวัน Sarnath เป็นครั้งแรก.

มีรูปเขียนตอนก่อนตรัสรู้อยู่รูปหนึ่งที่ทรงวางพระหัตถ์บนพระชาณู (เข่า) ข้างขวาซึ่งแสดงว่าได้ทรงตกลงพระทัยอย่างเด็ดขาดว่าจะไม่ทรงลุกขึ้นจากที่นั้นถ้าไม่ทรงพบความจริงแห่งทุกข์ เขาจึงเขียนเป็นพระพุทธเจ้าทรงชนะมารเรียกว่ามารวิชัย มารในที่นี้คือโลกียสุขเช่นพระยามารหมายว่า อำนาจ นางรำคือกามารมณ์ นางพระธรณีคือพื้นแผ่นดิน Mother Earth ซึ่งเป็นสักขีพยานอย่างเดียวในที่นั้น ข้าพเจ้าคิดเอาเองว่าที่เขาทำเป็นกลีบบัวรองรับพระพุทธรูปนั้น เขาคงหมายความว่า บัว = มนุษย์ตามที่พระพุทธองค์ทรงเปรียบดอกกระมัง อย่างไรก็ตาม, งามเหมาะดีด้วยประการทั้งปวง.

พระพุทธเจ้าเที่ยวทรงสั่งสอนมนุษย์ด้วยทรงพระดำเนินไปด้วยพระบาทอยู่จนถึง ๔๕ ปี จึงเสด็จสวรรคตหรือเข้าปรินิพพานเมื่อพระชันษาได้ ๘๐ ปี พระองค์ทรงต่อสู้กับความยากลำบากอย่างไม่มีใครทำได้ เพื่อความสุขของมนุษย์คือพวกเรา เราจึงนึก

ถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระองค์ ถ้าท่านยกตัวของท่านขึ้นมาได้เหมือนดอกบัวผุด
พ้นมลเลนและน้ำได้แล้ว ท่านก็จะเห็นพระธรรมและเข้าใจในความสูงที่พระพุทธเจ้า
ประทาน แล้วท่านก็จะรักและบูชาพระองค์อย่างไม่มีวันเสื่อมคลาย.

เมื่อพระพุทธเจ้าเข้าปริณิพพานแล้วได้ ๔ เดือน พระมหากัสสปะได้เป็นประธาน
รวบรวมพระสงฆ์ทำสังคายนา คือรวบรวมคำที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ให้เป็นที่
เข้าใจอย่างเดียวกันเป็นครั้งแรก ต่อมาอีก ๓๐๐ ปีถึงพวกลูกศิษย์ของพระสาวกของ
พระพุทธเจ้าเกิดแตกความเห็นกันเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรจะแก้ไขเปลี่ยนแปลง
ได้ตามที่พระพุทธเจ้าได้ประทานอนุญาตไว้ แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าพระพุทธเจ้าประทาน
อนุญาตแต่สำหรับขอเล็กน้อย จะแก้ไขให้ผิดไปหาควรไม่ จะต้องรักษาไว้ตามที่ทรง
สั่งสอน พวกนิกายเถรวาทหรือหินยาน และพวกที่จะเปลี่ยนคือมหายาน ต่างคน
ต่างแยกกันไป ต่อมาถึงสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชทรงยกพระพุทธศาสนาขึ้นเป็นศาสนา
ของประเทศ แล้วทรงส่งพวกสมณทูตไปเที่ยวเผยแผ่พระพุทธศาสนาเกือบทั่วโลก
พวกหนึ่งมีพระโสณะ และพระอุตระเถระมาทางสุวรรณภูมิ ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่า
สุวรรณภูมินั้นอยู่ที่ไหน? พวกพม่าเชื่อว่าคือเมืองสะเทิมในเมืองมอญ แต่ที่เมือง
สะเทิมไม่มีหลักฐานการก่อสร้างอะไรปรากฏ สมเด็จพระยาดำรงฯ ทรงเห็นว่า
สุวรรณภูมินั้นคือพระปฐมเจดีย์ของเรานเอง เพราะชุดค้นพบสิ่งของสมัยพระเจ้าอโศก
เป็นอันมาก ได้ส่งไปพิสูจน์ถึงมวเซียมอินเดีย เขาก็ตอบมาว่าเป็นของสมัยพระเจ้า
อโศก ฉะนั้นพระพุทธศาสนาก็ได้มาประดิษฐานในเมืองไทยเรานเมื่อราว พ. ศ. ๓๐๐
ปีเศษ ไม่เกิน พ. ศ. ๕๐๐ และเป็นนิกายเถรวาทหรือหินยาน ต่อมาราว พ. ศ. ๑๕๕๐
พวกมหายานกำลังเจริญด้วยได้พระเจ้านิษกะเป็นผู้อุปถัมภ์และแต่งสมณทูตออกเที่ยว
สั่งสอนเช่นเดียวกับพระเจ้าอโศกมาแต่ราว พ. ศ. ๖๒๐ แล้ว แต่ทางหนึ่งมหายานเดิน
ไปทางเหนือคือ ธิเบต เกาหลี จีน ญี่ปุ่นสายหนึ่ง ทางใต้มาทางสุมาตรา ชวา
มลายู ขึ้นมาได้อย่างสูงเพียงไซยาของเรา อีกทางหนึ่งเลยไปถึงเมืองเขมร เขมรเป็น
ผู้ส่งมาให้เราก็คือหนี่ง ในสมัยนั้นเราจึงมีทั้งนิกายเถรวาทและนิกายมหายานปะปน

ชุมนุมเร่ร่อนน้ำ

กันอยู่ในเมืองไทย ต่อมาราว พ.ศ. ๑๖๐๐ เศษ พระเจ้านิรุทธเมืองพุกามได้เป็นใหญ่ในแถบนี้ จึงนำนิกายเถรวาทซึ่งได้มาจากลังกาทวีปเข้ามาให้เรา ดังจะเห็นได้จากทางภาคพายัพ จนถึงไทยเราลงมาถึงตัวใต้ที่สุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงทรงได้พระพุทธลึงค์มาจากลังกา และทรงรับนิกายเถรวาทมาเป็นของประเทศไทยแต่นั้นจนทุกวันนี้.

พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสอนให้เราฆ่าทุกชีวิตหรือเป็นทุกข์ แต่ทรงสอนให้เรารู้จักทุกข์แล้วพยายามอยู่ให้สูงกว่าความทุกข์ทั้งปวง ข้าพเจ้าไม่เถียงว่าพระธรรมเป็นของยาก แต่ยากสำหรับคนที่ไม่รู้จักคิดและปล่อยใจชีวิตเป็นไปวันหนึ่ง ๆ อย่างไม่มีค่า ข้าพเจ้าจะอธิบายถึงธรรมะบางข้อตามทางโลกเพื่อจะได้เข้าใจง่ายขึ้น ดังนี้—

ครั้งแรก เพื่อนผู้หญิงอังกฤษคนหนึ่งถามข้าพเจ้าว่า “เวลามีทุกข์ ท่านนึกอย่างไร?” ข้าพเจ้าตอบว่า “นึกถามตัวเองว่าได้ทำผิดอะไรไว้บ้าง ถ้านึกได้ก็หายเสียใจ เพราะนึกว่าได้ไขหนึ่ที่ทำได้ทำไว้แล้ว ถ้านึกไม่ได้ก็เชื่อว่ากรรมเก่า”

อีกครั้งหนึ่งผู้หญิงอเมริกันถามว่า “การที่ Hitler เอรอแตกไปไล่ทัณฑ์เบบเบบตายในเมืองเบลเยียมมัน ทางศาสนาของท่านว่าอย่างไร?” ข้าพเจ้าตอบว่า “กรรมเก่า” เขาเถียงว่า “อะไรกรรมเก่า เด็กมันยังไม่ทันทำกรรมอะไรสักที” ข้าพเจ้าตอบว่า “ก็นั่นแหละถึงว่ากรรมเก่าที่เด็กทำไว้แต่ปางก่อน ที่จะเกิดมีถมไปทำไมมันไปเกิดที่ตรงจะถูกทัณฑ์แล้ว” เขาตอบว่า “ยัง, ฉันยังเชื่อตามท่านไม่ได้” ข้าพเจ้าขอโทษเขาแล้วตอบว่า “ถ้าจะให้ฉันเชื่อว่าพระเจ้าทรงบันดาลเช่นนั้น ฉันก็เชื่อไม่ได้เหมือนกัน และสักก็โกรธเอาเสียด้วยสิ” แล้วเรากเลยพูดคุยกันถึงเรื่องอื่นเป็นอันล้มปัญหาไปตามความเชื่อของตนด้วยกัน.

เราเชื่อในกรรมว่าเราทำอย่างไรจะต้องได้อย่างนั้น ไม่ช้าก็เร็ว เรายังไม่เชื่อสนิทก็เพราะไม่ได้เห็นผลกรรมนั้นทันตาเห็น ทั้งนี้เพราะผลของกรรมไม่เกิดขึ้นตามใจหรือทันใจเรา เพราะเราทำบุญไว้บ้างทำบาปไว้บ้าง ผลนั้นก็เกิดสลับกันไป แต่จะไม่เกิดผลนั้นเป็นไม่มีแน่ ข้าพเจ้าเคยดาเจ็บจนอ่านเขียนไม่ได้อยู่หลายปี ไม่มีใคร

รักษาหาย ข้าพเจ้ากลุ่มใจหนักหนักกว่าจะลองรักษาด้วยกรรมคุณ จึงไปช่วยทำบุญ โดยเลี้ยงดูเล่นหัวให้รอกกินของใช้แก่พวกตาบอดที่ Saint-Nicolas Home ในปีนี้ ข้าพเจ้าทำอยู่เช่นนี้นราว ๖ เดือนข้าพเจ้าก็พบหมอจีนรักษาตาหาย และกลับอ่านเขียน ได้ดังเดิม.

พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสอนให้เราทุกคนสละโลกไปอย่างพระองค์ท่าน ท่านจึง ประทานศีลไว้ถึง ๓ ชนิด คือศีล ๕ สำหรับทุกคนถือเป็นหลักชีวิตประจำวัน ใน ๗ วัน ก็เติมศีลอีก ๓ องค์เป็น ๘ เพื่อให้คลายความมันเมาในชีวิตเลี้ยวบ้าง จะได้นึกได้ว่าเรา เกิดมาแต่ตัวก็จะตายไปแต่ตัว เอาอะไรไปด้วยไม่ได้ นอกจากกรรมที่ทำไว้ ส่วน ศีล ๒๒๗ นั้นท่านประทานไว้ให้ผู้ที่ตามเสด็จท่านไป คือพระสงฆ์ ผู้รักษาพระพุทธ- ศาสนาไว้แทนพระองค์ท่าน จนตกลงมาถึงชนพวกเราเป็นเวลาถึง ๒๐๐๐ ปีมาแล้ว.

พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสอนให้เราขี้เกียจ แม้พระสงฆ์สาวกของพระองค์ก็อยู่ เปล่าไม่ได้ เช่นการเข้าพรรษา ก็เพราะพระสงฆ์ต้องออกเที่ยวสั่งสอนมนุษย์ ถึงฤดูฝน เดินทางไม่ได้สะดวก ท่านจึงโปรดให้รวมกันอยู่ ๓ เดือนเพื่อให้พ้นฤดูฝน พวกเราจึง ถือโอกาสที่พระท่านอยู่รวมกัน ไปทำบุญเป็นการตอบแทนพระคุณ และช่วยรักษา พระศาสนาไว้.

โลกกำลังติดต่อกันได้โดยสะดวก เพียง ๒-๓ วันเราก็สามารถจะไปได้ทุกโลก เราจึงจำจะต้องพบปะและรู้จักกับชาวโลกยิ่ง ๆ ขึ้นทุกวัน ทุกคนเป็นไทยและถือพุทธ แต่ไม่รู้เรื่องตัวเอง ใครเขาจะนับถือเล่า? ขอให้คิดดูให้ดี ถ้าท่านต้องการจะเรียนรู้พระ- ธรรมจงพยายามอ่านหนังสือเรื่องพระธรรม หรือไปดูพิธีต่าง ๆ ทั่ววัดเช่นบวชนาค ทอดกฐิน ถ้าเข้าใจแล้วจะเห็นว่าประชาธิปไตยมีอยู่แล้วแต่ ๒๐๐๐ ปี ท่านยังเรียนท่าน ก็ยังฉลาดขึ้นและเป็นสุขขึ้นด้วย ถ้าจะลองดูง่าย ๆ ก่อน เอาเพียงเราอยากไปดูหนัง แต่ไม่มีสตางค์ก็เกิดทุกข์ ยิ่งอยากดูมากยิ่งทุกข์มาก แต่ถ้าลองทำใจนิดเดียวว่า ไม่ อยากดูหนังเรื่องนี้และจะไม่ดูละ เท่านั้นท่านก็จะหายทุกข์ทันที ไม่เชื่อกลองดูซิ.

การที่เราเชื่อกรรม เราไม่ได้เชื่ออย่างฝืนเอาเอง เราเชื่อโดยมีเหตุผลเห็นอยู่

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

ประจักษ์ตา และเพราะเชอกรรมจึงต้องเชื่อว่าชาติก่อน, ชาตินี้, ชาติหน้า, เราตายจากวานนี้ นอนแผ่แต่ลมหายใจที่ติดกับตาย แล้วมาต้น (เกิดใหม่) เอาเข้าวานนี้เพื่ออะไร, เพื่อจะอยู่สำหรับพรุ่งนี้ไม่ใช่หรือ?

ข้าพเจ้ามาวานนี้ เพื่อนำความสุขมาให้พวกท่านด้วยตั้งใจดี เรียกว่าทำดี เป็นอันว่าเราได้ช่วยกันทำดี ถ้าเราเชอกรรมเราก็จะต้องได้ผลตอบแทนที่ดี ข้าพเจ้าทราบว่า ท่านจะสอบไล่กันในวันพรุ่งนี้ ฉะนั้นข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าท่านจะสอบได้กันเป็นส่วนมาก จึงขออวยพรให้สอบไล่ได้ด้วย.

สวัสดิ์.

พระโพธิสัตว์

สวัสดีท่านผู้ฟัง

นายกยุวพุทธิกสมาคมสาขางาเ้ว เมืองพัทลุงได้ส่งใบปลิวเรื่องพระโพธิสัตว์มาให้ข้าพเจ้า มีข้อความดังต่อไปนี้—

“โพธิสัตว์ คือ สัตว์ที่มีชีวิต เป็นสุขสดชื่นเบิกบานใจทุกขณะ (คัดจากหนังสือพิมพ์ โพธิสัตว์ของคณะธรรมทานไชยา สุราษฎร์ธานี)

ชีวิตของคนเรา จะรุ่งเรืองเต็มไปด้วยความสุขสดชื่นเบิกบานใจทุกขณะ ก็ด้วยการปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมทางศาสนาโดยครบถ้วน คนในสมัยต่าง ๆ ได้ทดลองปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมทางศาสนาแล้ว ได้รับผลเป็นความสุขสดชื่นเบิกบานใจสามารถทำกิจการงานทางโลกทุกชนิดได้ด้วยจิตอันแจ่มใส ทำบ้านเมืองให้รุ่งเรืองสมบูรณ์ทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ คนที่มีความสามารถเช่นที่กล่าวนี้ เขาให้ชื่อว่าโพธิสัตว์ คือสัตว์ที่มีชีวิตเป็นสุขสดชื่นเบิกบานอยู่ทุกขณะ.

คนโดยมากมักจะเข้าใจผิดไปว่า คนเราจะปฏิบัติตนตามศีลธรรมอย่างเคร่งครัดไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่คิดโกงเบียดเบียนผู้อื่น ทำแต่การงานที่เป็นคุณประโยชน์ จะต้องบวชเป็นพระ ถ้ายังอยู่ในบ้านเรือนแล้ว จะไม่สามารถปฏิบัติตนตามศีลธรรมให้สมบูรณ์ได้ จะต้องฆ่าสัตว์ตัดชีวิต มีคดโกงเบียดเบียนผู้อื่น ฯลฯ ต่างชวนกันเชื่อผิด ๆ ไปว่าชาวบ้านครองเรือนจะไม่อาจมีความสุขสดชื่นเบิกบานใจอย่างสมบูรณ์ได้.

ตลอดอายุขัยของโลก มีพระโพธิสัตว์บังเกิดขึ้นนับไม่ถ้วน ล้วนแต่ได้บำเพ็ญตนเป็นตัวอย่าง เป็นชาวบ้านที่มีความสุขสดชื่นเบิกบานใจ เป็นตัวอย่างแก่ชาวโลกในด้านศีลธรรมโดยสมบูรณ์ โพธิสัตว์นั้น ๆ เป็นสุขอยู่ในชีวิตครองเรือนอย่างชาวบ้านทั่ว ๆ ไป พระโพธิสัตว์ลี้ลิตตะ มีใจสงบเบิกบานได้ตั้งแต่เป็นเด็กขณะนั่งอยู่ได้ร่มไม่หว่า เด็กตามธรรมดาที่ไม่ถูกผู้ใหญ่อบรมให้เสีย มีใจสงบเบิกบานได้ทุกคน

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

พระโพธิสัตว์มหิสต์ เมื่ออายุ ๗ ขวบ เป็นหัวหน้ารวบรวมทรัพย์ของเด็ก ๆ สร้างศาลาสำหรับเป็นที่เด็กเล่น และเป็นที่ให้คนกำพร้าอนาถามาพลอยอาศัย เด็ก ๆ ถูกเสื้อสมาธิกอนุสสาภาภาษาตสมัน ก็ทำหน้าที่อย่างพระมหิสต์ได้ดี.

พระโพธิสัตว์นั้นเป็นคนธรรมดา อาศัยอยู่ในบ้านเรือนตามธรรมดา แต่เป็นคนชนิดที่จิตใจจดจ่ออยู่แต่ในเรื่องจะทำความดี อุดมคติของพระโพธิสัตว์มีว่า—จะทำแต่ความดี จะยอมตายเสียดีกว่า หากจะต้องทำความชั่ว อุดมคตินี้ ก็เหมือนกับคำขวัญของลูกเสือของพระมงกุฎเกล้า ๆ ที่สอนลูกเสือให้ถือคำขวัญว่า—เสียชีพอย่าเสียสัตย์ พระโพธิสัตว์นั้น เมื่อได้พบคำสั่งสอนที่ดีแล้ว พยายามปฏิบัติตามอย่างครบถ้วนจริง ๆ จึงได้ผลจริง มีจิตใจเพียบพร้อมด้วยเมตตากรุณา มีแต่ความสุขสดชื่นเพราะได้บำเพ็ญแต่คุณความดีจริง ๆ ใครเห็นใครรัก หน้าตาอิ่มเอมแจ่มใส.

ไม่ว่าในสมัยใด ๆ ผู้ปฏิบัติแต่ความดี ไม่ยอมทำความชั่ว จะได้รับผลคือ—มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขสดชื่นเบิกบานใจทุกขณะ”

จบเนื้อความในไบปลิของยวพุทธิก ๆ สาขาบางแก้ว เมืองพัทลุง เพียงนี้. ข้าพเจ้าอ่านแล้วสบายใจ จึงนำมาอ่านให้ท่านทั้งหลายฟังด้วย เพื่อจะได้เห็นว่าศีลของพระโพธิสัตว์นั้น เรา ๆ ก็สามารถทำได้ ส่วนเรื่องของพระโพธิสัตว์นั้นมีต่าง ๆ กันไป เช่นในนิกายพุทธมหายาน เขามุ่งหมายไปเกิดเป็นพระโพธิสัตว์ในโลกหน้า เพื่อจะได้กลับมาช่วยคนในโลกนี้อีก จนได้พุทธภูมิแล้วจึงเข้าปรินิพพาน ไม่มีเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป ส่วนนิกายเถรวาทคือพวกเรา มุ่งหมายขึ้นไปสู่ความสิ้นทุกข์ทางเป็นพระอรหันต์ ซึ่งมีถึง ๔ ขั้น คือ ๑. พระโสดาบัน ๒. พระสกทาคามี ๓. พระอนาคามี ๔. พระอรหันต์ เมื่อได้เป็นพระอรหันต์แล้วจึงไม่มีเวียนว่ายตายเกิด เพราะกิเลสดับแล้วโดยไม่มีเชื้อจะเกิดได้อีก ผู้เป็นมหายานจึงอธิบายว่า—พระโพธิสัตว์และพระอรหันต์ ก็คืออย่างเดียวกันนั่นเอง.

ส่วนทางศาสนาพราหมณ์ เชื่อว่าบุคคลสำคัญในโลกนี้มีนับตัวถ้วน ไม่ใช่มีได้หลาย ๆ คนในเวลาเดียวกัน ฉะนั้น บุคคลพิเศษนั้น ๆ จึงจะต้องแบ่งภาคจากพระ

เป็นเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง เพื่อให้ลงมาปราบปรามหรือบำรุงเลี้ยงโลกมนุษย์
แทนพระองค์พระเป็นเจ้า เขาจึงถวายพระนามว่า -

สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้า และ สมเด็จพระนารายณ์เป็นเจ้า เป็นต้น ส่วน
ทางพระพุทธศาสนานั้น ถือว่าพระเจ้าแผ่นดินทรงเป็นพระโพธิสัตว์ เพราะเสด็จมาบำรุง
เลี้ยงช่วยเหลือประชาชน แล้วก็จะทรงได้พุทธภูมิในภายหน้าตามทางคติมหายาน
เขาจึงใช้คำว่า - พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว และยังมีคำว่า ข้าพระพุทธเจ้า
อยู่จนบัดนี้ ทั้งนี้ ก็เพราะเราเคยมทงมหายานและเถรวาทอยู่ในเมืองไทยมาแล้วแต่
ก่อนเป็นครั้งคราว จนถึงพระเจ้ารามาธิบดีแห่งกรุงศรีอยุธยา ทรงรับพระพุทธศาสนา
จากลังกามาเป็นศาสนาประจำชาติแต่นั้นมา แต่ยังมีสิ่งปะปนเหลืออยู่เป็นสิ่งที่ผิด
ได้จนบัดนี้.

ข้าพเจ้าขอเชิญชวนท่านทั้งหลาย ให้ลองปฏิบัติตามธรรมของพระโพธิสัตว์ดูบ้างว่า
จะเป็นสุขสดชื่นเบิกบานใจทุกขณะ ได้จริงหรือไม่.

สวัสดี.

พ.ศ. ๒๕๐๐

ท่านผู้ฟังทั้งหลาย

เดือนนี้เป็นเดือนชนบี พ.ศ. ๒๕๐๐ ตามวิถีใหม่ เราจะมีการฉลองครบรอบ ๒๕ ศตวรรษของพระพุทธศาสนาในวันวิสาขะ เดือนพฤษภาคมนี้ บางคนก็ยังเรียกว่า - กิงพุทธกาล ฉะนั้น เราจึงควรจะรู้ว่าทำไมเราจึงเรียกกันว่า - กิงพุทธกาล.

เมื่อข้าพเจ้าอายุได้ ๘-๙ ขวบ เคยไปฟังเทศน์กับคุณย่า และได้ยินพระท่านบอกศักราชว่า วันนั้น เดือนนั้น พ.ศ. เท่านั้น แล้วต่อว่ายังคงเหลืออีกเท่านั้นปี ในเวลานั้นไม่ได้เข้าใจได้ สนุกแต่การฟังเพลงแม่มนเล่นิทานให้ฟัง ครั้นโตขึ้นก็ไม่ได้ยินพระท่านว่าอย่างนั้นอีก แล้วกล่ยมโนไม่ได้ถึงคำว่า - กิงพุทธกาล จนได้เรียนพระพุทธศาสนากับเสด็จพ่อเมื่ออายุได้ ๑๙ ปี จึงมีความเข้าใจ เพราะท่านทรงอธิบายให้ฟังถึงมหายานและหินยาน (ซึ่งเดี๋ยวนี้เราเรียกว่า - เถรวาท) ผิดกันอย่างไร จึงมาถึงคำว่า - กิงพุทธกาล ท่านตรัสว่าเมืองไทยเราได้รับมาทั้ง ๒ นิกาย เป็นครั้งคราว เช่นในสมัยลพบุรี เราก็มียุทธมหายานและเถรวาท ฉะนั้น คำสอนต่าง ๆ จึงยังปะปนกันอยู่เป็นอันมาก ในเรื่อง - กิงพุทธกาลนั้นมาจากคัมภีร์ของมหายาน ซึ่งเรียกกันว่า - ปัญจอนิตรฐาน ท่านผู้เขียนคงจะมุ่งหมายอธิบายว่า เหตุที่พระพุทธศาสนาจะเลื่อมมนาคอ จะต้องเริ่มเลื่อมด้วยเหตุอัน ๆ ก่อน แต่ตามที่พระพุทธองค์ ได้ตรัสไว้แล้วว่า - พระพุทธศาสนาจะเลื่อมหรือจะเจริญก็เพราะบุคคล ๔ จำพวก คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา.

ส่วนคนอ่านในสมัยต่อมาเข้าใจไปเสียว่า จะเป็นความจริงดังได้เขียนไว้ ก็ค้นหาจำนวนปีในพระคัมภีร์ต่าง ๆ ว่าจะอยู่ได้สักกี่ปี ในคัมภีร์ต่าง ๆ นั้น ท่านมักจะเขียนด้วยความประมาณ แม้เราเองก็ยังชอบพูดกันว่า - ไกลร้อยโยชน์แสนโยชน์อยู่จนบัดนี้ เมื่ออ่าน ๆ ไปแล้วก็พบที่ท่านกล่าวไว้ เช่นภิกษุณีนั่นถึงจะมีไปได้อีกไม่เกิน

๓๐๐๐ ปี และยังมีเรื่องอื่น ๆ ที่กล่าวว่า เป็นพระพุทธรูปดัดคล้าย ๆ เช่นนอก & แห่ง
จึงรวมจำนวนเอาไว้ทั้งหมดแล้วคงจะเป็น ๕๐๐๐ ปี ผู้เขียนและผู้อ่านมามากชนเท่าไร
ความเข้าใจไม่ตรงกันมากจนไปด้วย ตกลงมาชนหลังพระท่านเทศน์บอกพุทธศักราช
แล้วลบหักจำนวนปีจาก ๕๐๐๐ นั้น เพื่อเตือนสติผู้ฟังให้เร่งทำบุญเสียเท่านั้น เมื่อ
สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงจัดระบอบสงฆ์ตาม
วิธีใหม่แล้ว จึงทรงเปลี่ยนวิธีบอกศักราชว่าให้เลิกเรื่องพุทธกาล ๕๐๐๐ ปี เพราะไม่มี
แก่นสารอะไร พระพุทธศาสนาจะเสื่อมหรือจะเจริญก็เพราะบุคคล & จำพวกตามพระ-
พุทธดำรัสต่างหาก เรื่อง - กิงพุทธกาล - จึงสูญไปแต่นั้น.

มาถึงบัดนี้กลับทำให้คนรื้อเรื่องพุทธกาลมาพูดกันอีก ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าควรจะรู้
เสียให้สิ้นสงสัย จึงได้กราบเรียนถามเรื่อง - ปัญจอินทรธาน - ไปยังเจ้าคุณพระ-
นิรันตรญาณมุนี วัดเทพศิรินทร์ ฯ ท่านได้กรุณาส่งหนังสือเรื่องสารัตถสังคหะมาให้
อ่าน ได้ความว่า - ปัญจอินทรธาน - นั้นคือ ความเสื่อม ๕ ข้อ คือ -

๑. ปริยัตอินทรธาน	คือ	ความรู้อเสื่อม
๒. ปฏิบัติอินทรธาน	„	ความประพฤติเสื่อม
๓. ปฏิเวธอินทรธาน	„	ความหลุดพ้นเสื่อม
๔. ลิงคอินทรธาน	„	ความเป็นระเบียบเสื่อม
๕. ธาตุอินทรธาน	„	การมีวัตถุธาตุต่าง ๆ ก็เสื่อม

ท่านอธิบายว่า - ๑. นั้น ถ้าพระสงฆ์ไม่เอาใจใส่เล่าเรียนพระไตรปิฎกแล้ว ความรู้ก็
จะเสื่อม การเสื่อมนี้จะดังตนแต่ปลายมาตน คือ พระอภิธรรมจะเสื่อมก่อน แล้ว
พระวินัยก็จะเสื่อมตาม แล้วในที่สุดพระสูตรก็จะเสื่อมสูญ.

๒. นั้น ต่อไปถ้าพระสงฆ์ไม่รู้ จักปฏิบัติวิบัติส่นำฐานะจนเกิดมรรคผลได้แล้ว ก็
จะรักษาได้แต่ศีลอย่างเดียว แล้วก็จะค่อย ๆ เสื่อมลงทุกที ๆ จนเป็นปฏิบัติอินทรธาน.

๓. นั้น ปฏิเวธ คือถ้าไม่มีพระอรหันต์แม่เพียงคนต้นคือ - โสธาบิณ - แล้ว
ก็แปลว่า ปฏิเวธอินทรธาน.

๔. นั้น ดึงคอนตรธาน - ได้แก่ความประพฤติของพระสงฆ์ ถ้าไม่สำรวจให้สัมพันธ์กับความนับถือของคน เช่นกิริยาอุกฤษฏ์ไม่เรียบร้อย นุ่งห่มสีต่าง ๆ ตามชอบใจ เมื่อใด เมื่อนั้นคอนตรธานก็เกิดขึ้น คงจะเป็นชนที่ผู้ใหญ่เคยเล่าให้ฟังว่า ต่อไปพระสงฆ์จะมีแต่เฝ้าเหลืองห้อยหู.

๕. ธาตุนตรธาน นั้นเข้าใจว่าเมื่อสิ่งทั้งปวงเสื่อมสูญไปแล้ว ธาตุนทั้งหลาย แม้จะเป็นสถานที่ดีการบูชา ก็จะไม่เหลือ เพราะเหลืออยู่ก็จะไม่มีประโยชน์อันใด.

ในหนังสือ - สรรตถสังคหะ - นี้ บอกไว้ว่า พระนันทาทจารย์เจ้าเป็นผู้อธิบายไว้ในลังกาทวีป ไทยเราก็คงจะได้คิดนี้มาจากลังกา ถ้าอ่านด้วยพิจารณาก็จะเห็นได้ว่าเป็นการท่านทำนายด้วยเหตุผลไว้ว่า ถ้าเป็นเช่นนั้น จะเกิดเป็นผลเช่นนั้น ๆ ถ้าเรากล้าพอจะสู้ความจริง ก็จะเห็นว่าคำที่ท่านทำนายไว้นั้น ได้เกิดขึ้นแล้วมีใช้น้อย ๆ ในนามของอุบาสก อุบาสิกา ข้าพเจ้าจึงขอเชิญชวนท่านทั้งหลายให้ช่วยกันเล่าเรียนให้ถูกต้องตามพุทธประสงค์ เพื่อจะได้ช่วยกันรักษาไว้ซึ่งพระบรมพุทธศาสนา อันชาวโลกโดยมากยอมยกให้ว่า ไทยเรามีอยู่อย่างถูกต้องยิ่งกว่าในที่อื่น ๆ.

ลวักดี.

พระพุทธรูปนามณรัตนปฏิมากรแก้วมรกต

ลงในหนังสือพุทธธรรม ตุลาคม ๒๔๙๔

ในหนังสือโบราณกล่าวว่า พระอรหันต์ผู้มุนีนามว่าพระนาคเสน เป็นผู้สร้างพระแก้วมรกตพระองค์นี้ ในเมืองปาตลีบุตรอินเดียเหนือ (Patna) พระนาคเสน นี้เป็นผู้มีชื่อว่าไดโตตอบปัญหาธรรมแก่พระเจ้ามณฑิ (Menander) ผู้เป็นเชื้อสายแม่ทัพคนหนึ่งของ Alexander the great อเล็กซานเดอร์ ดิ เกรต ซึ่งกำลังเตรียมตีอินเดียเหนือทางคันธารราชูในสมัยอเล็กซานเดอร์ ดิ เกรต) จนทรงเลื่อมใสและรับพระพุทธศาสนาไว้เป็นศาสนุปถัมภ์ อย่างไรก็ตาม ผู้มีอำนาจที่ได้นำพระแก้วนี้เป็นมอชนเอกอย่างยอดเยี่ยมและเป็นแบบอินเดีย บ่อหยกชนิดนี้ยังไม่มี ใครพบว่ายู่แห่งใด ที่เราเรียกว่า-มรกต-นั้น เพราะเรียกตามภาษาเปอร์เซีย ซึ่งเขาเรียกหยกว่า-มอระโกด-และเราเข้าใจว่าคือ-มรกต.

ต่อมาเกิดมกษัตริย์ในอินเดีย จะเป็นด้วยภยธรรมชาตหรือภยสงครามก็ตาม ได้มีผู้เชิญเสด็จพระแก้วหนภยนั้นลงมาทางใต้ถึงเมืองลังกา หลวงจีนฟาเหียน กล่าวไว้ในจดหมายเหตุของท่านว่า - ได้ไปบูชาพระแก้วมรกตองค์ใหญ่ที่วัดอภยครวิหารในเกาะชิลอน ยังไม่พบว่ามมีพระแก้วมรกตองค์ใหญ่กว่าองค์นี้เลย จึงน่าจะเชื่อได้ว่าเคยเสด็จไปอยู่ในเกาะชิลอนครั้งหนึ่งจริง ต่อมาพระเจ้าอนิรุทธมหาราชเมืองพุกามได้ทรงขอพระแก้วจากเมืองชิลอนเชิญเสด็จลงเรือมา เกิดพายุพัดไปถึงเมืองเขมร จนเกิดเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งออก จึงมีผู้เชิญเสด็จหายขึ้นไปทางเหนือต่อไป จบเรื่องนิยายเพียงเท่านี้.

ต่อไปนี้เป็นเรื่องจริงที่มีหลักฐานอยู่ในพงศาวดารโยนก ดังต่อไปนี้ -

ใน พ. ศ. ๑๙๗๗ พม่าถูกพระเจ้าเจดีย์โบราณทวัดหนึ่งในเมืองเชียงรายพังลง ใน
พระเจ้าเจดีย์นั้นพระพุทธรูปพอกปูนปิดทองคำอยู่หลายองค์ขนาดต่าง ๆ กัน พระสงฆ์
สามเณรจึงช่วยกันเชิญเข้าไปรักษาไว้ในพระอุโบสถ ๒-๓ เดือนต่อมา ปูนที่พอก
ไว้กระเทาะออกเห็นเป็นแก้วสีเขียว จึงช่วยกันแกะออกทวาทพระองค์ แล้วส่งข่าว
ไปทูลพระเจ้าเชียงใหม่ เพราะเมืองเชียงรายเป็นเมืองชนเชียงใหม่อยู่ในเวลานั้น
พระเจ้าเชียงใหม่ให้แต่งกระบวนแห่ไปรับเสด็จพระแก้ว พอดีทางแยกไปเมือง
ลำปาง ข้างที่พระแก้วทรงมาไม่ยอมไปทางเมืองเชียงใหม่ แม้จะเปลี่ยนเป็นข้าง
ที่เชื่องทุกตัวก็จะไปทางเมืองลำปาง พระเจ้าเชียงใหม่จึงประทานอนุญาตให้เชิญเสด็จ
ไปไว้ในเมืองลำปาง ราษฎรก็พากันสร้างวัดถวาย พระแก้วจึงเสด็จอยู่ในเมือง
ลำปางต่อมา ๓๒ ปี ถึง พ. ศ. ๒๐๑๑ พระเจ้าเชียงใหม่ติโลกราชได้เป็นมหาราช
จึงให้ไปเชิญเสด็จพระแก้วมรกตมาประดิษฐานไว้ในเมืองเชียงใหม่ ให้สร้างวัด
และก่อพระมณฑป (ทางเหนือเรียกว่า - กู่) ขึ้นเป็นที่ประดิษฐานพระแก้ว อยู่ตรง
ศาลากลางบันได พระแก้วมรกตเสด็จอยู่ในเมืองเชียงใหม่ต่อมาอีก ๘๔ ปี.

ถึง พ. ศ. ๒๐๘๔ พระเจ้าเชียงใหม่ในเวลานั้นสิ้นชีพ ไม่มีรัชทายาทสืบ
สันตติวงศ์ เสนาอำมาตย์ให้ไปเชิญเจ้าไชยเชษฐาผู้เป็นหลานตาของพระเจ้าเชียงใหม่
ที่สิ้นชีพนั้น และเป็นโอรสองค์ใหญ่ของพระเจ้าโพธิสารเมืองลานช้าง ให้มาเป็น
พระเจ้าเชียงใหม่สืบวงศ์จากพระเจ้าตา ๓ ปีต่อมาพระเจ้าโพธิสารสิ้นชีพ พวก
ราชโอรสเกิดแย่งราชสมบัติกันขึ้น พวกลานช้างจึงมาเชิญพระเจ้าไชยเชษฐาให้เสด็จ
ขึ้นไประงับการจลาจลในเมืองหลวงพระบาง พระเจ้าไชยเชษฐาเชิญพระแก้วมรกตไป
ด้วยว่าจะให้พี่น้องได้ทำบุญร่วมกัน พระแก้วจึงได้เสด็จไปอยู่ในเมืองหลวงพระบาง
ต่อมาอีก ๓๒ ปี.

ถึง พ. ศ. ๒๓๐๗ พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองมียอำนาจ คิดจะขึ้นไปตีทาง
ลานช้าง พระเจ้าไชยเชษฐาเห็นว่าเมืองหลวงพระบางจะสู้ศึกไม่ได้ จึงย้ายราชธานี
ไปอยู่ที่เมืองเวียงจันทน์ เชิญพระแก้วมรกตไปด้วย พระแก้วจึงเสด็จไปอยู่ในเมือง
เวียงจันทน์ถึง ๒๓๔ ปี.

พระพุทธรูปปางนาคปรก

ถึง พ. ศ. ๒๓๒๓ เกิดสงครามขึ้นในระหว่างกรุงธนบุรีและประเทศล้านช้าง
สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑) ทรงเป็น
จอมทัพขึ้นไปปราบเมืองเวียงจันทน์ ได้ชัยชนะแล้วทรงเชิญพระแก้วมรกตลงมายัง
กรุงธนบุรี ถึง พ. ศ. ๒๓๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑ ทรงสร้าง
วัดพระแก้ว แล้วเชิญเสด็จพระแก้วมรกตเข้ามาประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถเมื่อวัน
จันทร์ เดือน ๔ แรม ๑๔ ค่ำ ปีมะโรง พ. ศ. ๒๓๒๗ ดังเห็นกันอยู่บัดนี้.

DOI: 10.1002/for

๒๔, ๒๕
สวัสดิทานผู้ฟัง

จงหยุดทำบาปทั้งปวง

จง^๐ทำ^๑แต่การ^๒กุศล^๓ แล้ว^๔

จงรักษาจิตให้บริสุทธิ์สะอาด.

หลักที่ ๒ คือ จงทำแต่การกุศลนั้น กษัตริย์ว่าให้ช่วยเหลือผู้อื่น เพราะการ
ทำความสุขให้ตัวเองนั้น จะเรียกว่าทำกุศลได้อย่างไร การกุศลในทางธรรม คือ
ช่วยเหลือทางวัด เพราะเป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน ที่จะต้องช่วยกันรักษาพระ
พุทธศาสนาไว้ให้ได้ในโลกนี้ รวมทั้งการปฏิบัติธรรมด้วย ส่วนการกุศลทางโลก
ก็คือการสังคมสงเคราะห์ต่างๆ เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันใหม่ความสุข เพราะ
เราไม่ได้อยู่ในโลกนี้คนเดียวคนเดียว จึงจำเป็นต้องนึกถึงผู้อื่นด้วย.

หลักที่ ๓ คือ จงรักษาจิตให้บริสุทธิ์ หมายความว่าบริสุทธิ์จากบาปบุญคุณโทษ
ทั้งปวง มีสติเห็นความจริงของโลกอยู่อย่างแจ่มชัด ไม่มีเวรมีกรรมแก่ผู้หนึ่งผู้ใด
คงเหลืออยู่แต่ความเมตตากรุณาแก่สัตว์โลกโดยทั่วไป ถ้าเราไม่มีบาปแล้ว แม้จะมี
เรื่องทุกข์ร้อนเกิดขึ้น ก็เป็นเพราะกรรมเก่าตามมาทัน ถ้าเรากล้าพอจะใช้กรรมเวร
นั้นๆ เสียด้วยการอดทน แก้ไขแต่ในทางกุศลแล้ว สิ่งที่ทำให้เดือดร้อนก็จะผ่านพ้น
ไปได้ด้วยดี เราจะอยู่ในโลกนี้ด้วยความสุขสวัสดีได้ เพราะรู้เท่าทันโลกกรรม
อันหมุนเวียนเปลี่ยนผลัดกันอยู่เสมอ ไม่มีอะไรหยุดนิ่ง กุศลกรรมทั้งปวงจะเกิดขึ้นได้
แต่จากจิตที่บริสุทธิ์จากบาป ฉะนั้นจึงขอเชิญชวนท่านทั้งหลายจงทดลองรับหลัก
พระพุทธธรรม ๓ องค์นี้ไปประพฤติดู แล้วท่านก็จะได้รับความสุขที่แท้จริง สัมกับที่
ได้เกิดมาในหมู่พุทธศาสนิกชน.

อีกประการหนึ่ง วันนเป็นวันที่ได้จัดตั้งพุทธสมาคมขึ้นในกรุงเทพ ฯ นับเป็น
ปีที่ ๒๗ วันนคงจะยังมีอีกหลายท่านที่ยังไม่เห็นประโยชน์ของพุทธสมาคม ข้าพเจ้า
จึงขอโอกาสแถลงการณ์ในวันนด้วย ดังต่อไปนี้ -

ตั้งแต่เราแยกโรงเรียนออกจากวัดไปเป็นอย่างสมัยใหม่ เด็กของเราที่ห่างเหิน
จากการพระศาสนา อันเป็นหลักใจของมนุษย์ไปเป็นลำดับ แม้จะให้ไปวัดใน
บดิน อย่างดีก็จะได้เพียงความรู้ แต่ไม่มีความเข้าใจได้ เพราะความรู้และความ
เข้าใจนั้น ผิดกันคนละเรื่องทีเดียว ถ้าเด็กไม่เข้าใจแล้วความศรัทธาที่จะเกิดประโยชน์
ก็ไม่มี การที่จะสอน จะทำ ให้เด็กเข้าใจถึงเกิดศรัทธานั้น จำเป็นจะต้องพูดภาษา
ของเด็กๆ จึงจะเข้าใจได้ เปรียบเหมือนจะให้เด็ก ม. ๑ ไปพูดกับพวก ม. ๘ หรือ
ให้พวก ม. ๘ มาคุยกับพวก ม. ๑ นั้น ผลที่จะเกิดก็คือนานๆ เข้าเห็นว่าจะใช้ไม่ได้
เสียด้วยกันทั้งคู่ แล้วต่างฝ่ายก็ต่างจะต้องตลกขบขันและกันยงขันทุกที โดยเหตุนี้
พุทธสมาคมจึงเป็นสถานกลางที่จะทำให้เด็กเข้าใจ แล้วพาทางไปสู่วัดให้.

ประการที่สอง เหตุการณ์ในโลกปัจจุบัน การพบปะติดต่อกับโลกภายนอก
มีอยู่แทบจะทุกวันเวลา มีชาวต่างประเทศทั้งชายหญิง บรรดาจะทำการศึกษาติดต่อ

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

เล่าเรียนพระพุทธศาสนา โดยที่เขาส่งกันยังมีได้เข้าใจในพระธรรมวินัย จึงมี
สถานที่เหมาะแก่การติดต่อของชาวต่างประเทศอยู่แต่ที่พุทธสมาคมนี้ เพราะเป็นสถาน
ที่เอกชน ไม่ใช่ทางการที่จะต้องมีความเกรงใจ พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยจึงเป็น
องค์การหนึ่งจริงกนกนดอยู่แล้วทั่วโลก.

กิจการของสมาคมมีอยู่ดังนี้ -

๑. เรามีปาฐกถาทุกวันเสาร์ เวลาบ่าย ๑๔ น.

และมีอภิปรายปัญหาธรรมทุกเสาร์ปลายเดือน

๒. สอนพระสูตรทุกวันพุธ เวลา ๑๗ น.

๓. สอนพระอภิธรรมทุกวันอาทิตย์ เวลา ๙ น. เข้า.

การสอนนี้ไม่มีค่าบวญการแต่ประการใด ผู้ใดจะอยู่เพียงใดหรือจะใดตามอาจารย์
อย่างไรก็ได้ทั้งนั้น.

๔. เรามีการพิธี สวดมนต์ เลี้ยงพระ บิณฑุ ๔ ครั้ง คือ -

๑. มาฆบูชา

๒. วิสาขบูชา แลวแจกของเด็กด้วย

๓. เข้าพรรษา

๔. ออกพรรษา

ทั้งนี้เพราะสมาชิกจะได้ร่วมกันทำการกุศล และได้รู้เห็นจัดการงาน ในเรื่องการ
พิธีได้ถูกต้อง และได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้กันในหมู่สมาชิก.

นอกจากกิจการประจำดังกล่าวมาแล้ว ยังมีกรงานพิเศษที่เหมาะสมแก่สมาคม
จะพึงทำทั้งนอกและในประเทศอีกเป็นอันมาก กิจการของเราได้ดำเนินมาด้วยดี
มีสมาชิกเพิ่มขึ้นอยู่เสมอทุกเดือน เวลาสอนหรือประชุมก็มีคนแน่น ๆ เสมอ จน
สถานที่จะไม่เพียงพอแก่งานอยู่แล้ว เทำที่ใดเล่ามาโดยย่อนหวังว่าท่านผู้ฟังคงจะ
เข้าใจและเห็นประโยชน์ของสมาคม พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่าพระศาสนาจะรุ่งเรือง
หรืออนตรธานก็เพราะ คน ๔ จำพวก คือ -

๑. พระภิกษุ
๒. ภิกษุณี บदनกควรจะเป็นช
๓. อุบาสก
๔. อุบาสิกา

เราผู้เป็นอุบาสกอุบาสิกา จึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาพระศาสนาไว้ให้ได้ด้วย
 บัดนี้โลกกำลังอลเวง ไม่มีผู้ใดจะปฏิเสธได้ว่าพระพุทธศาสนาไม่มีภัย เราได้ทำ
 หน้าที่ของเราโดยสมควรถูกต้องหรือยัง ข้าพเจ้าจึงขอเชิญชวนท่านทั้งหลายให้ไป
 ร่วมการกุศลและทำประโยชน์ด้วยกัน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแก่ชาวพุทธทั่วโลกด้วย
 เทอญ.

สวัสดิ์.

ลัมโพธิ์ฉงค ๗

พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขอนอบน้อม
ถวายอภิวาทพระรัตนตรัยเบญทพงพระลกลดลอดกาล:

๑๔. ๑๕.
สวัสดิทานผู้พง.

วันนตรงกบวันทพุทธศาสนิกชนได้มีมหาบุรุษพิเศษ คือ สมเด็จพระสัมมา-
สัมพุทธเจ้าสมณโคตม ผู้ทรงเป็นทพงพระลกลองของเราอยู่ตลอดชีวิต พระพุทธธรรม
ที่โปรดประทานไว้ ก็มีหลายอย่างต่างชนิดกัน เพียงพอที่จะทำให้เราเป็นคนดี, คน
ฉลาด, คนกล้าหาญต่อความจริง อันมีเหตุผลโดยถูกต้อง, และเป็นคนที่หาความ
สุขให้ตัวเองได้อยู่เป็นนิจนิรันดร์.

ในพระพุทธธรรมหมวดหนึ่ง ซึ่งทรงแสดงถึงทางปฏิบัติจะนำไปสู่การตรัสรู้
ได้นั้น มีสัมโพธิมก ๗ อยู่ด้วยเป็นสำคัญ. เราจึงควรจะนำมาสนทนากันในวันนี้
พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้นี้ เพื่อจะได้เกิดปัญญาเห็นทางแห่งความทุกข์ความเจริญ
ชั่วขณะหนึ่งกยงต์. แล้วเราจะได้อ่านกันในพระพุทธรูปคุณในวันนี้นะด้วยกัน.

ส้มโพลมงค์ ๗ มีอะไรบ้าง จึงเป็นทางนำไปสู่การตรัสรู้ได้ ? ข้าพเจ้า
ขออธิบายตามความเข้าใจดังต่อไปนี้ คือ.

ข้อที่ ๓ สติสัมโพชฌงค์ คือ ความรู้ลึกด้วยอยู่เสมอ ว่าสิ่งใดเกิดสิ่งใดถูก.
เห็นโลกธรรมตามที่แท้จริงประจักษ์ใจอยู่เป็นนิตย์ ไม่กระโดดโลดเต้นไปตามอารมณ์
อันเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้ไม่มีสติมักจะบังคับตัวเองไม่ได้ แลทำอะไรโดยไม่ยั้งคิด
เสียก่อน เขาเรียกว่า—คนเสียสติ และมักจะต้องไปอยู่ในโรงพยาบาลพิเศษเสมอ.

องค์ที่ ๒ คือ ธรรมวิยัติโพชนงค์ หมายความว่า รู้จักเลือกพระธรรมให้
เหมาะกับเรื่องของตน เพราะมนุษย์ทุกคนไม่เหมือนกันทั้งทางกายและทางจิต แม้

ความสุขและความทุกข์ไม่เหมือนกัน. บางคนเจ็บเป็นโรคอย่างหนึ่ง อีกคนเป็นอีกอย่างหนึ่ง เราจะใช้ยารักษาขนานเดียวกันก็ไม่ได้. เวลากายเจ็บเราก็มองหาหมอ ยาให้รักษา ถ้าจิตเจ็บเราจะไปหาใครรักษา? เพราะโรคจิตนั้นบางทีก็ไม่อยากบอกใครเสียด้วย. เราจะให้ใครรักษาดีกว่าพระพุทธธรรมเป็นไม่มีแล้ว. แต่การรักษา นั้นจำจะต้องรู้สมุฏฐานของโรคก่อน แล้วจึงจะหายารักษาให้ถูกต้องได้. โรคมีหลาย ชนิดก็ต้องมีหลายชนิดไปตามกัน ถ้าเราเลือกยาไม่ถูก ก็เป็นความผิดของเราเอง ไม่ใช่ของยา. โดยเหตุนี้ เราจึงจำต้องเรียนรู้ทั้งโรคและทั้งยา เพื่อเลือกใช้ให้ถูกต้องเป็นคุณประโยชน์แก่ชีวิตของเรา.

องค์ที่ ๓ คือ วิริยสัมโพชฌงค์ แปลว่า ความเพียร เพียรในที่นี้หมายความว่าเพียร ละบาปและเพียรทำดีให้เป็นบุญ การกระทำทุกอย่างย่อมมีทั้งยากและง่ายอยู่ตาม เหตุการณ์. ถ้าเราพบเรื่องยากแล้วท้อเสีย ก็จะไม่ได้อะไรเลย เปรียบเหมือนเรา ต้องการจะร้อยพวงมาลัยไปบูชาพระ แต่ร้อยไปได้สักหน่อยก็เห็นว่ายากกว่าเสียเวลา แล้วเลิกเสียเช่นนั้น ความต้องการของเราก็ไม่เกิดผล ชาวคนอื่นจะดูถูกได้ด้วยว่า ทำไม่เป็น. ถ้าเรารูจักมีความเพียรไม่ย่อท้อ นึกว่าทำไมคนอื่นเขาจึงทำได้ เราเป็น อย่างไรจึงทำไม่ได้ แล้วอดล้าห์พยายามทำต่อไป ผลสำเร็จย่อมจะเกิดขึ้นตาม ความต้องการอยู่เสมอ ขออย่างเดียวแต่อย่าท้อเสียเท่านั้น.

องค์ที่ ๔ คือ ปิติสัมโพชฌงค์ แปลว่า ความอิ่มใจ ธรรมดาของจิตเกิด ของอารมณ์เกิด ย่อมมีเวลาซึมเศร้าท้อแท้ ในเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นด้วยความเสียใจ. เราจะต้องรู้ความจริงว่าคนทุกคนในโลกนี้ ไม่มีใครรู้จักแต่หัวเราะอย่างเดียว หรือ รู้จักแต่ร้องไห้อย่างเดียว ทุกคนมีทั้งสุขและทุกข์สลับเปลี่ยนกันไปเป็นธรรมดา. ถ้ามี เหตุการณ์ให้เราท้อถอย ก็จงนึกถึงกุศลกรรมต่าง ๆ ที่ได้เคยทำไว้ และเชื่อในกรรม- ดินนั้น ๆ ว่าคงจะผ่อนหนักให้เป็นเบา. โลกนี้กว้างใหญ่ไพศาลไม่มีแต่เราผู้เดียวที่มี ความทุกข์. ถ้าคิดได้เช่นนั้นจิตใจที่หมกมุ่นคิดแต่เรื่องราวก็จะหมดไปได้.

องค์ที่ ๕ คือ ปีติสัมโพชฌงค์ แปลว่า ความสงบไม่ฟุ้งซ่านทั้งกายและใจ.

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

เพราะอารมณ์เศร้ามันขึ้นได้นั่นใด อารมณ์พุ่งชานเหิงลมก็เกิดขึ้นได้ ด้วยความ
ยินดีเกินไปนั้น. เมื่อใดได้ลาภก็คิดว่ามันมีไม่มีใครสู้, เมื่อใดได้ยศก็มักเพลินไป
ว่าดีกว่าผู้อื่น, เมื่อใดได้รับการสรรเสริญก็มันเมามจนไม่รู้ว่าจริงหรือไม่จริง. ท่านจึง
สอนให้รู้จักทำให้สิ่งบรรจบ ไม่ยินดีจนเหิงและไม่ยินร้ายจนหดหู่. ต้องรักษาจิต
ให้รู้แจ้งเห็นจริงในโลกธรรมอยู่ทุกเวลาว่า ของทุกสิ่งเมื่ออารมณ์เกิดขึ้นแล้วก็ดับไปใน
ที่สุด ไม่มีอะไรจริงยั่งยืน นอกจากชื่อเสียงและบาปบุญคุณโทษ.

องค์ที่ ๖ คือ สัมผัสโพชฌงค์ หมายความว่า ทำให้เป็นหนึ่ง ไม่วอกแวก
จับจด. สิ่งที่เป็นชนเล็กชนน้อยย่อมไม่มีกำลัง แต่ถ้าเรารวมเข้าให้เป็นหนึ่ง ย่อมจะ
ต้องมีกำลังแข็งแรงกว่าปลีกย่อย. เมื่อทำจิตให้มั่นคงได้แล้ว สิ่งที่ดีก็จะตามมา
ได้ง่าย. เป็นการหัดจิตให้เป็นคนจริง ไม่โลเลทำดีบ้างชั่วบ้าง.

องค์ที่ ๗ คือ อุเบกขาสัมโพชฌงค์ หมายความว่า นั่งอยู่ด้วยสติ เป็นการห้ามจิต
มิให้ทุรนทุรายยุ่งใจในเรื่องที่ไม่ควรยุ่ง ยกตัวอย่างเช่นการเจ็บไข้ ถ้าเราได้รับการ
แล้วโดยถูกต้องแต่โรคก็ยังไม่หาย เราก็ใช้อุเบกขาให้สติว่ามันเป็นไปตามกฎธรรมดา
คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ต้องมีแก่คนทุกคน เราหนีไม่พ้นได้เช่นเดียวกัน แล้ว
ทำให้สิ่งบรรจบกว่าการเจ็บไข้นั้นมันจะหมดไปตามเวลาของมันเอง. โดยมากคนไข้
ห่มสัติกะหายได้เร็ว เพราะรู้ตามความเป็นจริง กำลังจิตแข็งแรงช่วยสู้กับโรคภัย
ไข้เจ็บได้ดีกว่าคนไข้ที่ตนรนกระวนกระวายเป็นอันมาก.

สัมโพชฌงค์ ๗ องค์ดังได้กล่าวมานี้ เป็นพระธรรมที่น่าทางไปสู่การรู้แจ้ง
เห็นจริงในโลกธรรม ตัวข้าพเจ้าเองก็ได้เข้าถึงพระพุทธรธรรมในทางนี้. แต่แรกก็ยัง
ไม่สู้เข้าใจแจ่มแจ้งนัก พังแล้วอ่านแล้วครุ่นเดยวกลม พอสอบอารมณ์ต่าง ๆ เข้าก็เข้าไป
ตามอารมณ์นั้น ๆ อีก มีหิวเพราะเมื่อใดร้องไห้เมื่อเสียเป็นต้น. ครั้นได้อ่านสัมโพช-
ฌงค์ ๗ องค์นี้แล้วได้เห็นพระธรรมแจ้งชัด และหยุดร้องไห้ในสิ่งที่ไม่เป็นสาระได้เป็น
อันมาก แม้จะยังไม่เด็ดขาดทีเดียว แต่ชีวิตก็มีความสุขขึ้นมิใช่น้อย ๆ. จึงขอเชิญชวน
ท่านทั้งหลายทดลองประพฤติตามพระธรรมนี้ดูด้วยตนเอง เพื่อจะได้รู้ว่าคุณค่าใดจะ

สุขเท่าไรแห่งพระพุทธธรรมหาไม่.

อีกประการหนึ่ง สัมโพชฌงค์ ๗ นั้น มีกล่าวไว้ในพระสูตรหนึ่งว่า ครึ่งหนึ่ง พระโมคคัลลานะ และพระมหากัสสปะ พุทธสาวกป่วยเป็นไข้ พระพุทธเจ้าได้โปรด ประทานธรรมคือสัมโพชฌงค์ ๗ นั้น เป็นผลให้พระอรหันต์ ๒ องค์นั้น หายเจ็บไข้ ได้ในทันที. แม้เมื่อพระองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเองประจวบ ก็โปรดให้ พระจุนทเถระแสดงสัมโพชฌงค์ถวาย พระองค์ก็หายจากพระโรคาพาชนั้น ๆ. สัมโพช- ฌงค์ ๗ องค์นั้นจึงกลายเป็นมงคลคาถา เรียกว่า โพชฌงค์ปริตต์ และนิยมสวดกัน เวลามักคนไข้เจ็บ เพื่อให้หายโรคร้ายไข้เจ็บดังเรื่องที่มีมาในพระสูตรนั้น.

วันนี้นับเป็นวันมหามงคลวันหนึ่งของพวกเรา ข้าพเจ้าจึงขอตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้พระพุทธธรรม คือสัมโพชฌงค์ ๗ ดังได้กล่าวมานี้, จงได้ประทานสรรพสิริสวัสดิ พิพัฒนามงคลแก่เราชาวพุทธทั่วกัน แม้ผู้ใดมีอาการป่วยไข้อยู่ ก็จงพลันหายด้วยเดช แห่งสัมโพชฌงค์นั้น เทอญ.

สวัสดิ.

บุคคลผู้กระทำกิจส่วนใหญ่นิในพระพุทธศาสนา

ของประเทศไทย

พระพุทธศาสนามาถึงประเทศไทยเป็น ๕ ยุคด้วยกัน คือ -

๑. พระโศกและพระอัครเถระ นำมายังสุวรรณภูมิในสมัยพระเจ้าอโศก-
มหาราช ราว พ.ศ. ๓๐๐ ที่เชอเชนนเพราะเมืองนครปฐมเป็นเมืองใหญ่
ซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งของในสมัยพระเจ้าอโศก.
๒. สมัยศรีวิชัย ราว พ.ศ. ๑๒๐๐ พระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานได้เจริญรุ่ง-
เรืองขึ้นมาจากเกาะสุมาตราถึงเมืองไชยาในประเทศไทยเป็นที่สุด พิสูจน์
ตามสิ่งของที่ขุดพบและทางพงศาวดาร.
๓. ประมาณ พ.ศ. ๑๔๐๐ ได้รับพระพุทธศานานิกายมหายานและศาสนา
พราหมณ์มาจากเมืองเขมร เรียกว่า - สมัยลพบุรี เพราะได้พบศิลา-
จารึกที่เมืองนั้น.
๔. สมัยเชียงแสน พ.ศ. ๑๖๐๐ ไทยทางเหนือได้รับพระพุทธศานานิกาย-
เถรวาทจากพระเจ้าอนิรุทธเมืองพุกาม.
๕. สมัยสุโขทัย พ.ศ. ๑๘๐๐ เศษ พระเจ้ารามคำแหงมหาราช พระเจ้า-
แผ่นดินพระองค์ที่ ๓ ของราชวงศ์สุโขทัย (พระร่วง) ทรงรับพระพุทธ-
ศานานิกายเถรวาทจากลังกา มาเป็นศาสนาประจำชาติมาแต่นั้นจน
ทุกวันนี้.

พระพุทธศาสนาในเมืองไทย มีพระเจ้าแผ่นดินทรงเป็นพุทธศาสนูปถัมภกตลอดมา
ได้ทรงทำนุบำรุงด้วยความเลื่อมใสตามมากและน้อย แล้วแต่เหตุการณ์ในประเทศ
ทุกพระองค์ ผู้ใดทรงมีโอกาสอุปถัมภ์บำรุงมากเป็นพิเศษ มีอยู่ดังนี้ -

๑. พระมหาธรรมราชาลิไทย (พ.ศ. ๑๘๐๐-๑๘๒๑) พระเจ้าแผ่นดิน

บุคคลผู้กระทำกิจส่วนใหญ่ในพระพุทธศาสนา

พระองค์ที่ ๕ แห่งราชวงศ์สุโขทัย ได้ทรงบำรุงพระพุทธศาสนาถึงขีดสุด
ในเวลานั้น ได้ทรงแต่งหนังสือเรื่อง - ไตรภูมิ ซึ่งเป็นหนังสือเก่าที่สุด
ที่มีอยู่ในเมืองไทยเวลานี้ ทรงสร้างวัดหลายวัด และพระพุทธรูปปางม
อย่างวิเศษสุดอยู่จนบัดนี้ คือพระพุทธชินราช ที่เมืองพิษณุโลก และ
พระพุทธชินสีห์ที่วัดบวรนิเวศ ฯ กรุงเทพฯ ฯ

๒. พระเจ้าทรงธรรม แห่งกรุงศรีอยุธยา ได้ทรงพบรอยพระพุทธบาท
ที่เมืองสระบุรี ใน พ.ศ. ๒๓๔๘ ตามที่พระสังฆลังกาบอกว่า - พระ
พุทธองค์ได้ทรงเหยียบรอยพระพุทธบาท ประทานไว้ที่เขาสวรรณบรรพต
ในประเทศไทยอีกแห่งหนึ่ง และได้ทรงก่อสร้างพระมณฑปขึ้นเป็นที่
สักการะแห่งหนึ่งจนทุกวันนี้.

๓. พระเจ้าบรมโกษฐ์ แห่งกรุงศรีอยุธยา ได้ทรงส่งพระอุปาลิออกไป
ให้อุปสมบทในลังกา เมื่อ พ.ศ. ๒๒๘๖ ยังมีสยามวงศ์อยู่ในลังกา
ประเทศจนบัดนี้.

๔. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระเจ้าแผ่นดินพระองค์แรก
ของราชวงศ์จักรี ได้ทรงทำสังคายนาปรับปรุงพระไตรปิฎกใน พ.ศ. ๒๓๓๓
ภายหลังราชธานีเดิมถูกไฟไหม้หมด.

๕. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงตั้งคณะธรรมยุตขึ้น
ตามพระวินัยที่ไดมาจากจาริกกัลยาณที่เมืองหงสาวดีเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๒.

๖. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพิมพ์พระไตรปิฎก
ขึ้นเป็นเล่มสมุด ๔๕ เล่ม ใน พ.ศ. ๒๔๓๓.

๗. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระราชโอรส
ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงจัดการปกครอง
คณะสงฆ์และการสอบไล่เปรียญเป็นอย่างใหม่ แต่ใน พ.ศ. ๒๔๓๓.

พระไตรลักษณ์

สวัสดีท่านผู้ฟัง

วันนี้จะพูดถึงข้อธรรมะที่เรียกว่า - พระไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง และ อนัตตา ๓ ข้อนี้ เป็นความจริงอันไม่มี ใครจะโต้เถียงได้ด้วยเหตุผล แต่คนหมู่มากที่ไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง จึงควรจะพูดกันเสียให้รู้และเข้าใจอย่างถูกต้องดังต่อไปนี้ :-

๑. อนิจจัง - คือความไม่เที่ยง ไม่อยู่คงที่ของทุกสิ่ง มีอะไรบางอย่างที่อยู่ยั่งยืนไปชั่วกัลปาวสาน นอกจากข้อเสีย ? ถ้าเราดูสิ่งต่าง ๆ ด้วยตาธรรมดา ก็จะเห็นสิ่งทั้งหลาย เพราะเรามองแต่ผิวหน้าแต่รูปต่าง ๆ แต่ถ้าเราดูด้วยตาของสมองแล้ว จะได้พบกับความจริงเสมอไป คือต้องคิดก่อนแล้วจึงจะเห็น ดูกับเห็นจึงไม่เหมือนกัน ด้วยเหตุนี้ดอกกระมัง พวกพราหมณ์เขาจึงทำรูปพระอิศวรให้มีพระเนตร ๓ ดวง ตรงพระนลาฏซึ่งหมายความว่า ทรงเห็นเหตุการณ์ทั้งด้วยพระเนตรตามนุษย์และพระเนตรพิเศษ ฉะนั้นการที่จะพูดถึงเรื่องธรรมะอันไม่มีตัวตนแสดงนั้น เราจึงจำต้องดูจากสมองจึงจะเห็นได้จริง เราจะเริ่มแต่ตัวโลกที่เราอยู่เอง ก็เป็น อนิจจัง คือ ไม่อยู่คงที่ หมุนไป เคลื่อนไปเป็นวงเวียน สภาวะทั้งหลายมี วัน เดือน ปี ก็เปลี่ยนไปตามสภาพ แล้วย้อนกลับมาเป็นวงเวียน เช่น วันเริ่มสว่าง เข้า แล้วยกสาย ๆ แล้วก็เย็น ๆ แล้วยกมืด ๆ แล้วยกสว่างไปใหม่ เดือนที่ ๑ แล้วยกเปลี่ยนเป็น ๒ เป็น ๓ ไปเรื่อย ๆ แล้วยกกลับมา ๑ ไปใหม่ ปีก็เหมือนกันเริ่มเดือน ๑ เดือน ๒ เดือน ๓ แล้วยกกลับมา ๑ ใหม่ เรียกว่า ๑ ปี แม้จะกล่าวว่าเป็นเพราะมนุษย์กำหนดกันขึ้นเองก็จริง แต่ก็ก็เป็นภาวะอันหนึ่งที่โลกทั้ง โลกยอมรับแล้วจนเป็นกฎธรรมดา.

คราวนี้พูดถึงดินฟ้าอากาศ ก็เป็น อนิจจัง อีก ดิน-ทางน้ำไหลมาเปลี่ยนแผ่นดินให้เป็นเกาะแก่ง เป็นบึง เป็นบางได้อยู่เสมอ ฟ้า-ก็มีแดดออก แดดหุบ เมฆดำ เมฆขาว ฝนตก ฟ้าร้อง ไม่มีอยู่นิ่งแน่นอน อากาศ-มีฤดูถึง ๓-๔ ฤดู หมุนเวียนเปลี่ยนกันไปอีก มีร้อน มีหนาว มีเปียกก็มีแฉะ เปลี่ยนแปลงผลัดกันไปเรื่อย ๆ.

พูดให้ใกล้เข้ามา คือตัวเราเอง มีอะไรคงที่อยู่บ้าง ? ทั้งผมทั้งขนร่วงหล่นแล้วขึ้นใหม่ สีส้มก็เปลี่ยนไปตามอายุ เนื้อหนังสลดชันแล้วก็ค่อย ๆ เทียวแห้งยุบไปตามอายุอีก แม้แต่อารมณ์ก็เปลี่ยน ไม่มีใครร้องให้ได้ตลอดเวลา และก็ไม่มีใครหัวเราะอยู่ได้ตลอดเวลาเหมือนกัน นอกจากในโรงพยาบาลบ้านสมเด็จ ฯ

สรุปว่า ถ้าเราเห็นความจริงเสียเช่นนั้นแล้ว เราก็จะไม่คว่ำครวญโหยให้จนเกินควรในเวลาที่จะต้องประสบกับความเปลี่ยนแปลงในชีวิต ด้วยเห็นอยู่แล้วว่าเป็นธรรมดาของทุกคน.

๒. ทุกข์- คือความทุกข์ เมื่อสิ่งทั้งปวงมันเปลี่ยนแปลงไป ถ้าเป็นสิ่งที่เราไม่ชอบเราก็ไม่รู้สึกอะไรมาก บางทีกลับชอบใจเสียด้วยซ้ำ แต่จะมีสักกี่อย่างที่เราไม่ชอบและอยากให้เปลี่ยนไปเสีย โดยมากก็เป็นสิ่งที่เราอยากได้ให้อยู่นาน ๆ เช่น-ไม่อยากจะแก่แต่ก็ต้องแก่ตามธรรมชาติ แม้เราจะแก้ไขด้วยตกแต่งปลอมแปลงอย่างไร มันก็เห็นอยู่ดี ไม่อยากให้ผมขาว เอายาใส่ ๒-๓ วัน รากผมก็โผล่ขึ้นมาให้จับได้ แม้จะหมั่นใส่หมั่นทาย้อมไว้ ใจเรารู้ว่ามันไม่จริง ถ้าเรารักอะไรมาก ๆ แม้ของไม่วิญญูญาณ เช่น เครื่องเพชรพลอย ของใช้ต่าง ๆ ถ้ามันจะแตกหายสูญลงเมื่อใด เรารักเราชอบมันมากเท่าใด เราก็เศร้าโศกเสียใจอาลัยมันมากเท่านั้น ยิ่งเป็นบุคคลที่เรารักเราบูชาด้วยแล้ว เรายิ่งเกิดทุกข์เป็นอเนกปริยาย เพียงครู่ก็เปลี่ยนใจเพราะความไม่แน่นอน ก็แรงพอจะให้เด็กที่ไม่มีสติ ซ้ำตัวตายด้วยคิดว่าเห็นทุกข์ได้ ถ้าคิดให้ดีแล้ว จะเห็นว่า จะหนีได้อย่างไร ? เพราะการฆ่าไม่ว่าใคร เป็นบาปทั้งนั้น และบาปนั้นเกิดผลแต่เป็นความทุกข์เท่านั้น ไม่ว่าในโลกนี้หรือโลกหน้า

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

ใครเป็นผู้ยืนยันว่าโลกหน้าไม่มี ? เขาเอาอะไรมาพิสูจน์ ? เรามิฉะนั้น วันนั้น และพรุ่งนี้ ทำไมถึงจะไม่มีโลกก่อน โลกปัจจุบัน และโลกหน้า ฉะนั้นบาปจะพาไปสู่ทุกข์ และบุญจะพาไปสู่สุข การแก้ทุกข์มีอย่างเดียว แต่ดูให้ถึงความจริงโดยไม่ย่อท้อ หรือเขาแก้ตัวเองฝ่ายเดียว ต้องดูลงไปให้ถึงความจริงที่เรียกว่า-อนัตตาดังต่อไปนี้:-

๓. อนัตตา- คือสิ่งที่ไม่มีตัวตน ไม่มีใครบังคับให้เป็นไปตามชอบใจได้ ยกตัวอย่าง เช่น ตัวเราไม่มีอะไรเป็นจริงเป็นจัง ธาตุทั้ง ๕ คือ ดิน-เนื้อหนัง กระดูก, น้ำ-น้ำมูก น้ำลาย เลือด เหงื่อ, ไฟ-ความอบอุ่นของร่างกาย, ลม-คือลมหายใจเข้าและออก ธาตุทั้ง ๕ นี้รวมกันเข้าเป็นสังขารรูปร่างของเรา แล้วเกิดเวทนา รู้สึกยินดีในรายอันเกิดจาก ทางปาก หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มีชื่อเสียง เรียกว่านนาน ทั้งอาจจะเปลี่ยนไปได้ตาม สัญญา กันไว้ สังขาร เป็นสิ่งที่ปรุงแต่งขึ้นด้วยธาตุต่าง ๆ มี ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศธาตุ วิญญาณธาตุ ถ้าสังขารแตกดับธาตุต่าง ๆ ก็แยกย้ายไปตามเรื่องของมัน จะมีอะไรที่เรียกได้ว่าเราว่าเรา ?

แม้ในเวลามีชีวิตอยู่ เราก็คงไม่ได้ว่าตัวตนอยู่ที่ไหน มีแต่ขา แขน ออกหลัง หัว คัน ฯลฯ ล้วนแต่รวม ๆ กันเข้าแล้ว สัมมตเรียกว่านันทานเท่านั้น แม้แต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย เราก็มักบังคับให้เป็นไปตามใจชอบไม่ได้ เมื่อบังคับไม่ได้แล้วจะเรียกว่าเป็นตัวเป็นตนได้อย่างไร ฉะนั้นแหละท่านจึงเรียกว่า-อนัตตา.

ยังมีอีก ธาตุหนึ่งที่น่าจะเอาใจใส่ คือ วิญญาณธาตุ ซึ่งตรงกับธาตุรู้ หรือธาตุอันหมอยู่ในตัวคนทุกคน เปรียบเสมือนต้นมะม่วง เมื่อบ่มต้นแล้ว ก็จะต้องมีเมล็ดพืช และเมล็ดพืชนั้นย่อมมียาง คือ กิเลสอยู่เป็นกฎกรรมตา ถ้ายางมีอยู่ และเมล็ดตกลงสู่พื้นดิน คือ กรรมแล้ว ก็ย่อมจะต้องงอกงามขึ้นเป็นต้นต่อ ๆ ไปอีก การเกิดการตาย ก็ย่อมจะเป็นเช่นเดียวกับกฎกรรมชาติอนันต์ ทั้งในเวลานี้ วิชยและไตรทศน์ ก็พิสูจน์อยู่ว่า ทั้งเสียงทั้งรูป มิได้สูญสิ้นไป แต่กลับเดินทางไปได้ไกล ๆ มิใช่น้อย ฉะนั้นการที่เชื่อกันว่า ตายแล้วสูญนั้น น่าจะผิดเสียดอกกระมัง ?

พระไตรลักษณ์

ขอให้พวกเราที่เชื่อตามเหตุผลว่า กำลังของกรรมที่เราทำ ๆ ใวันั้น จะส่ง
เราไปในที่ต่าง ๆ ตามที่เราทำไว้ จงช่วยกันทำแต่กุศลกรรมเถิด เราจะได้มีชีวิต
ดีกว่าที่เราเป็น ๆ อยู่ในบัดนี้.

สวัสดิ.

พรหมวิหาร

สวัสดิ์ท่านผู้ฟัง

สมัยนมัสการถึงเรื่องศาสนากันมากกว่าแต่ก่อนมาก ทั้งนี้เพราะพวกฝรั่งกำลังเอาใจใส่ในศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธของเรา เพราะฝรั่งชอบเรียนชอบรู้ ฝ่ายเราก็จำต้องเรียนเพื่อจะได้โต้ตอบกับเขาได้ถูกต้อง ถ้าใครตอบไม่ได้หรือตอบไปผิด ๆ ด้วยนึกว่าฝรั่งไม่รู้ละก็เข้าใจผิดมาก ฝรั่งโดยมากรู้เรื่องพระพุทธศาสนาแล้วเพราะอ่านหนังสือ แต่ยังไม่เข้าใจเท่านั้นเอง. ความรู้กับความเข้าใจไม่เหมือนกันเลย ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงจะขอให้พวกเราทำความเข้าใจเสียให้ถูกต้อง ยกตัวอย่างเช่นคำว่า-รัก Love ของทางศาสนาคริสต์ เป็นต้น. มีฝรั่งหลายคนอธิบายว่าถ้าเรารักและทำให้ความรักคือ Love เกิดขึ้นได้ทั่วไปแล้ว รัก หรือลัฟ ตัวเดียวจะทำให้เกิดสันติสุขได้ โดยแน่นอน. หลักของ M.R.A. ก็อยู่หลักหนึ่งในสี่ว่า- Absolute Love คือ รักอย่างเด็ดขาด. พวกคริสต์เขายืนยันกันดี แต่พวกเราเข้าใจไม่ได้ เพราะคำว่ารักของเราต้องมิกเลส์ passions อยู่ด้วย และสิ่งใดที่มิกเลส์เราก็มองว่าจะมีแต่สุขได้อย่างเดียว เพราะจะต้องมีทุกขอยู่โน้นด้วยตามกฎกรรมตา. ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงโปรดประทาน พรหมวิหาร ไว้ให้เรา ซึ่งถ้าเข้าใจถูกต้องแล้ว จะมีแต่ความสุขอย่างเดียวไม่มีทุกขเจอปน. ถ้าทำได้ดังต่อไปนี้ คือ :-

๑. เมตตา คือ ชอบพอถูกใจ ตัวอย่างเช่นเราเดินไปพบเด็กคนหนึ่งขมขื่นแฉะน้ำ ผุดด้วยก็โต้ตอบอ่อนหวานฉนั้นผู้ใหญ่กับเด็ก ทำให้เราเกิด เมตตา ขึ้นทันที และพร้อมที่จะช่วยเหลือเด็กนั้นเสมอ นี้เรียกว่า-เมตตา ไม่มีมิกเลส์คือ passions อยู่ในนั้น.

๒. กรุณา คือ ความเห็นใจและช่วยเหลือ เช่นเดินไปพบเด็กหลงทางร้องไห้

อยู่ เราได้ตามช่วยพาไปส่งบ้านหรือพ่อแม่เด็กบอก โดยไม่เรียกร้องอะไรตอบแทน
เป็นคำบวชการ เช่นนเรียกว่ากรุณา.

๓. มุทิตา คือ ยินดีด้วย เช่นเห็นผู้ใดเข้ามาลาภ มียศ มีสมบัติ มีผู้ชมเชย
เรายินดีด้วย ไม่อิจฉาริษยา. เพราะเห็นว่าเขาทำกรรมดี เขาก็ควรได้รับรางวัล.
ถ้าเขาได้ดีโดยไม่ได้ทำดีอะไร ก็เป็นเพราะกรรมเก่าของเขาดี เขาจึงได้ผลดีนั้น ๆ อยู่
ไม่มีเหตุจะต้องอิจฉา. ถ้าคิดเท่านั้นยังไม่หายอิจฉา ก็คิดใหม่ว่า-ความดีกับความชั่ว
อยู่ด้วยกันเสมอ มีสุขแล้วก็มีทุกข์ ๆ แล้วก็มีสุขสลับกันไป สิ่งที่เราเห็น ๆ อยู่ก็อาจจะ
ต้องเป็นดั่งบางช่วงบางตอนของทุก ๆ คน ไม่มีอะไรแปลกและแน่นอน. แม้คนเราชอบ ๆ
กันอยู่ในวันนี้ พรุ่งนี้อาจจะเกลียดชังกันก็เป็นได้. เราจะไปเอาใจใส่กับสิ่งที่ผ่านไป
ชั่วครู่หนึ่งยามหนึ่งให้เสียเวลาทำไม ? อีกประการหนึ่งความสุขเป็นของหายาก ผู้ใด
ได้พบก็เป็นกุศลของผู้นั้น เราจึงควรยินดีด้วยมากกว่าที่จะอิจฉาริษยา, เพราะการ
อิจฉาริษยาไม่เคยปรากฏว่าให้ผลดีแก่ผู้ใด นอกจากเอาไฟมาเผาจิตของตัวเอง.

๔. อุเบกขา คือ การวางเฉย ไม่ยินดียินร้ายในทุกข์สุขของผู้อื่นหรือของ
ตัวเอง จนเกินขอบเขตถึงเสียสติเสียความยุติธรรม. ต้องดูเหตุผลเป็นหลัก เช่นเรา
ทำอะไรผิดพลาดไปจนเกิดผลไม่ดีขึ้น เราจะไม่แก้ไขด้วยทำผิดให้มันหนักยิ่งขึ้นไปอีก
เมื่อรู้ว่าผิดแล้วรีบผิดด้วยถอ-อุเบกขา-คือยอมรับผิดนั้นโดยดี เพื่อให้มันสิ้นกรรม
สิ้นเวรกันไป. ถ้าเห็นเพื่อนฝูงพี่น้องเขาทำผิด เราไม่ควรพยายามชี้แจงตักเตือนช่วยให้
เขาเห็นทางที่ถูก ถ้าเขาไม่ทำตามหรือได้รับผลกระทบร้ายต่าง ๆ แล้ว เราก็จะต้อง
ยึดอุเบกขาว่าเป็นกรรมของเขาที่หาตนเอง ไม่มีใครจะช่วยใครได้ แทนที่จะเสียใจ
หรือเข้าไปช่วยให้ผิดกลับเป็นดี ซึ่งจะกลายเป็นบาปต่อไปอีกด้วยซ้ำ. มิฉะนั้นก็เป็น
เรื่องเจ็บใจ ถ้าเราได้รักษาตัวโดยถูกต้องทุกประการแล้ว แม้มันจะไม่หายก็ควรจะ
ใช้หลัก-อุเบกขา-นี้ ให้เห็นผลว่า เราได้ทำทุกอย่างโดยถูกต้องแล้ว เมื่อไม่หาย
ก็เป็นเรื่องนอกเหนืออำนาจของเรา เพราะไม่มีใครอยากเจ็บอยากตาย ไม่มีผู้ใด
เลือกโรคร้ายให้เจ็บได้ว่า จะเป็นอย่างไรนั้น ถ้าเราทำถูกต้องแล้วก็ปล่อยไปตามเรื่อง

ชุมนุมรื่องนำรู้

กรรม ทำใจเป็นอุเบกขา จิตเราก็จะเป็นสุขไม่กระวนกระวาย อันอาจจะเป็นเหตุให้โรคภัยนั้น ๆ กลับตบลงถึงหายก็ได้ เพราะได้กำลังจิตช่วยรักษาอีกทางหนึ่ง.

พรหมวิหาร—คือเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา มีคุณตั้งพรรณนามานี้ และเป็นโลกียสุข ถ้าผู้ใดทำได้ ความรู้แทบทุกชนิด ถ้าอ่านแต่ตำราจะรู้อจริงไม่ได้ เช่นการทำกับข้าวของกิน ข้าพเจ้าได้ยืมสาว ๆ หลายคนพูดว่า— “ไม่ต้องเสียเวลาเรียน ดูตำราครูเดียวก็ทำได้” แต่ก็มีหลายคนที่ทำของเสีย ๆ มากมายเพราะดูแต่ตำรา. แม่เพียงทอดปลาทำให้หน้าก้นก็ทำยาก เพราะตำราไม่ได้บอก หรือบอกก็เข้าใจไม่ได้ว่า น้ำมันมากน้อยเท่าไร ไฟจะต้องร้อนเพียงไหน หนึ่งปลาจึงจะกรอบน่ากิน ฉะนั้นใดก็ดี การประพฤติกกรรมก็นั่น ถ้าท่านไม่ทดลองทำดู ก็จะไม่รู้อได้เลยว่า ความสุขจากกรสพระพุทธรธรรมนั้น จะทำให้ท่านได้รับความสุขอย่างไร จะไม่มีใครอธิบายให้ถูกต้องได้ นอกจากตัวท่านได้รู้สึกเอง. ฉะนั้นขอท่านจงทดลองดู ข้าพเจ้าขอรับรองว่า จะไม่เสียใจและเสียเวลาเปล่าเลย.

สวัสดิ์.

สิ่งที่เราไม่เชื่อ

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ทุกวันนี้เราเอาใจใส่กับเรื่องศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธมากกว่าแต่ก่อน
จะเป็นเพราะเราสอนกันมากเกินไป หรือเพราะถูกชาวต่างประเทศเขาใส่เลียงมากเกินไป
เป็นได้ทั้งสองประการ แต่ — ก็ยังมีผู้ที่ไม่ยอมเชื่ออยู่ไม่น้อย เราจึงน่าจะพิจารณา
กันว่า — ทำไมเขาจึงไม่ยอมเชื่อในเรื่องศาสนามัน และมีอะไรบ้างที่ทำให้เขาไม่เชื่อ.

๑. คือไม่เชื่อว่าการกรรมจริง เพราะทำดีไม่ได้ดี คนชั่วยังเป็นคนดีอยู่ จึง
ไม่ยอมเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว.

ข้าพเจ้าขอแก้ปัญหาข้อนี้ว่า — ธรรมชาติของมนุษย์จะต้องเชื่ออะไรอย่างหนึ่ง
ในเวลาที่เกิดมีความทุกข์ หรือความโลภ ความโกรธ และความหลง เราจึงจะ
ได้ยินยอมเสมอว่าบุญนบุญไปหมด หรือบูชาอิทธิฐานว่าให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ แม้
ผู้หมดแต่ความสุขแล้วแต่ยังต้องการไม่รู้จัก ก็จะยังบนบานศาลกล่าวอยู่เป็นนิตย์
เหตุการณ์ดังกล่าวมานี้ แสดงชัดถึงธรรมชาติของมนุษย์ว่าต้องการความเชื่อในสิ่งหนึ่ง
สิ่งใดอยู่เสมอ แม้แต่รูปต่าง ๆ เช่นหมู่ในถนนอิฐทางค์และแม่พระธรณีที่มุม
ศาลยุติธรรมก็ยังมีทองปิดด้วยการติดสินบน แต่ความเชื่อชนิดต่าง ๆ นี้เราจะถือเอา
เป็นการแน่นอนว่าจริงเช่นนั้นแน่หรือ? เพราะความไม่แน่นอนเองจึงทำให้เกิดข้อกัง
อย่างลุ่มหลงกันไปเป็นพัก ๆ แล้วก็หมดไปเอง.

ส่วนการเชื่อในกรรมนั้นเป็นของแน่ เป็นแต่เราไม่ได้ติดตามดู และผลแห่ง
กรรมยังไม่เกิดทันใจเรา ๆ ก็เลยคิดเอาว่าไม่เกิดผลจริง ถ้าเราจะตามดูทุกคิดแล้วจะ
เห็นได้แน่ชัดว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วจริง ๆ เป็นแต่เราบังคับให้เกิดผลตามใจเราไม่ได้
เท่านั้น ทำไมจึงบังคับไม่ได้ ทั้งนี้ก็เพราะว่าบุคคลหนึ่ง ๆ ย่อมทำดีไว้บ้างทำชั่วไว้
บ้าง ผลจึงเกิดสลับกันขึ้นตามกำลังของกรรมนั้น ๆ เช่นเราปลูกไม้ดอกและไม่ผล ย่อม

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

ได้รับผลผิดเวลาอันเป็นธรรมดา อีกประการหนึ่งการสอนเรื่องกรรมนั้นถ้าจะให้ชัดเจน
ไปให้ชัดก็จะต้องยกตัวอย่าง อันเกี่ยวเนื่องไปถึงเจ้าของเรื่องซึ่งจะกลายเป็นการ
ประจานเขาไปได้โดยง่าย ฉะนั้นในพระพุทธศาสนาท่านจึงสอนให้เห็นธรรมด้วยตนเอง
ถ้าเราไม่คิดตามดูเราก็ย่อมจะเห็นไม่ได้ ฉะนั้นท่านที่ไม่เชื่อกรรมนั้นเป็นเพราะท่าน
ใจเร็วและไม่มีความอดทนพอจะนั่งดูผลเท่านั้นเอง ถ้าท่านจะเรียนพระพุทธศาสนา
ให้เห็นจริงว่ากรรมนั้นมีอยู่ ๔ ชนิด คือ -

๑. กรรมพหิรั
๒. กรรมทันทา
๓. กรรมชาติหน้า
๔. กรรมส่วนรวม

กรรมต่าง ๆ นี้จะเห็นได้ว่ามีอยู่หลายชนิด แต่ทำไมออกผลได้ตามใจเรา ก็เพราะทุกคน
ทำดีไว้บ้าง ทำชั่วไว้บ้าง จึงออกผลตามกำลังของกรรมนั้น ๆ เป็นพัก ๆ มาอย่างไร
ก็ต้องมีผลแน่นอน ปัญหาที่มีอยู่แต่เพียงว่าเวลาไรเท่านั้น อีกประการหนึ่งเราถกกัน
แต่เพียงศีลไม่ถือกรรม จึงไม่ค่อยจะได้เห็นผล ยกตัวอย่างเช่นเราบวชศีลกาเมาแล้ว
และเราก็ประพฤติแน่วแน่โดยไม่แย่งลูกเมียของผู้ใดมาทำชั่วทำให้ผิดศีล แต่เรามีได้
รังเกียจผู้ประพฤติผิดศีลเหล่านั้นเลย เราดื่มพระธรรมที่มีอยู่ในที่หลายแห่ง โดย
เฉพาะในมงคลสูตรข้อต้น ทว่า - อย่าคบคนชั่ว แทนที่เราจะประพฤติตามพระธรรม
สอนเรากลับคิดเห็นไปเสียว่าเป็นเรื่องของคนอื่น และถ้าเป็นคนที่ชอบใจก็มักจะเห็น
เป็นไม่ว่าไปไม่ได้ บางทีก็กลับยกย่องผู้ประพฤติผิดให้เป็นคนดีไปด้วยซ้ำ เราจะได้ยิน
ผู้แก้ความผิดด้วยความลำเอียงอยู่เสมอ คราบใดที่เรายังไม่กล้าสู่ความจริง เรายัง
ไม่ยึดหลักความประพฤติเป็นใหญ่และยังใช้อารมณ์ตัดสินเหตุการณ์อยู่แล้ว คราบนั้น
เราจะเห็นผลกรรมให้ทันตาเห็นไม่ได้เด็ดขาด.

สรุปรวมความว่า กรรม ๔ อย่างที่ท่านกล่าวไว้นั้น คือ -

๑. กรรมพหิรั - เป็นเรื่องของกรรมที่ทำได้ก่อนไว้ จึงต้องมาเกิดในที่จะต้อง

รับกรรมด้วยกัน เช่นมาเกิดแก่พ่อแม่ที่ไม่ดี เพื่อรับและแบ่งผลชั่วมาเป็นมรดก.

๒. กรรมทันตา - เป็นเรื่องที่เห็นผลได้ในชีวิตนี้ ดังที่เราได้เห็นกันอยู่เสมอแล้ว ถ้าเรารู้จักดู.

๓. กรรมชาติหน้า - คือกรรมที่ทำไว้และยังไม่เกิดผลในชีวิตนี้ ผลนั้นก็จะติดตามไปยังชาติหน้าเป็นแน่นอน.

๔. กรรมส่วนรวม - กรรมของข้าพเจ้าคิดเอาเองว่า เกิดจากการไม่นำพา กับเรื่องของผู้อื่นจนเกินไป ยกตัวอย่างเช่นมีเหตุร้ายเกิดขึ้นแก่ผู้หนึ่งผู้ใด เราก็ไม่ช่วยเหลือกลับเอาตัวรอด ดังจะได้ยินแม่เฒ่าลูกอยู่เสมอบอกว่า - อย่าไปยุ่ง ไม่ใช่เรื่องของเรา. จริงอยู่ในบางกรณี เราไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับถ้าเป็นเรื่องส่วนตัวเขา แต่ ถ้าเป็นเรื่องส่วนรวมเช่นไฟไหม้หรือถูกขโมยก็ไม่ช่วยเหลือจับกุมแล้ว ก็เสมอเหมือนช่วยผู้ร้ายทำบาป จึงเกิดเป็นกรรมส่วนรวมขึ้นได้ด้วยประการฉะนี้.

อย่างไรก็ตาม ถ้าเราช่วยกันเอาใจใส่ศึกษาในเรื่อง - กรรม - ต่าง ๆ นั้นจนเห็นผลแน่ชัดแล้ว จะทำให้ชีวิตเรามีความสุขใจด้วยเห็นสังขารมียังขึ้น ดีกว่าที่จะปล่อยให้จิตใจล่องลอยไปตามอารมณ์ ไม่มีที่ยึดเหนี่ยวให้เกิดปัญญา ขอท่านทั้งหลายจงศึกษาเรื่องกรรมให้ถูกทางเถิด จะได้เป็นสุขได้ทั่ว ๆ กัน.

สวัสดิ์.

ไม่มีโลกหน้า

สวัสดีท่านผู้ฟัง

เรายังมีสิ่งที่ไม่ค่อยจะเชื่อกันอยู่อย่างหนึ่งคือ — เชื่อว่าโลกหน้าไม่มี ทั้งนี้ก็เพราะเชื่อว่าตายแล้วสูญเป็นเหตุ แต่ถ้าเราเชื่อในกรรมแล้ว โลกหน้าก็ยังคงต้องมี เพราะตามกฎกรรมตา สิ่งใดมีต้น สิ่งนั้นก็ต้องมีปลาย เช่นถ้าเราลุกขึ้นเดินแล้ว จะต้องไปที่ถึงเป็นจุดหมายปลายทางด้วยกันทั้งนั้น ถ้าจะดูเหตุผลในปัจจุบันก็จะเห็นได้ว่า เมื่อคนไหนรอนอนหลับ การหลับนั้นไม่มีความรู้สึกนึกคิดอะไรได้เลย ยิ่งหลับสนิทด้วยแล้ว แม้จะมีใครทูปใครตักก็ไม่รู้สึก ไม่ผิดอะไรกับผู้ที่นอนตายอยู่ นอกจากยังมีลมหายใจอยู่เท่านั้น ที่ทำให้เรายกกันว่า — หลับ.

ครั้นเช้าขึ้นนอกวันหนึ่ง เราก็ตนชนใหม่ จำเรื่องวานนี้ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง แต่เราก็ตนตวันใหม่ เป็นชีวิตใหม่นอกวันหนึ่ง เสมือนเกิดใหม่อีก.

เราเกิดมาแล้ว และจะต้องดำรงชีวิตอยู่ในวันนี้เพื่ออะไร? ก็เพื่อจะอยู่ต่อชีวิตในวันพรุ่งนี้ต่อไปอีก ด้วยหวังว่าจะได้มีชีวิตชดชุนกว่าวันนี้ มีใช่หรือ?

เมื่อกฎกรรมตาชี้ให้เราเห็นว่า เรามี่วานนี้ วันนี้ และพรุ่งนี้แล้ว ทำไมจึงจะไม่มีชาติก่อน ชาตินี้ และชาติหน้าเล่า?

อีกประการหนึ่ง เราเห็นอยู่แล้วว่ากรรมคือการกระทำต่าง ๆ นั้น ได้ให้ผลตอบแทนทุกอย่างอยู่เสมอแล้ว แต่เด็กที่เกิดมาใหม่ ๆ ยังมีได้มีโอกาสทำกรรมดีกรรมชั่วอันใด แต่บางคนก็ทูลสภาพมาแต่เกิด มีปากแหว่ง ชาติวัน เป็นใบ้ เป็นบ้า นานาประการ กรรมเหล่านั้นชี้ชัดว่าเป็นกรรมชาติก่อนของเด็กเหล่านั้น จึงสั่งมาให้เป็นผลดังที่เป็นอยู่ มีบางคนกล่าวว่าเพราะติดโรคของพ่อแม่ แต่พ่อแม่ที่ปราศจากโรคก็มีถมไป ทำไมจึงไม่ไปเกิดที่พ่อแม่ดี ๆ เล่า? ทั้งนี้เห็นกรรมเฉพาะตัวได้อีกเหมือนกัน.

ครึ่งหนึ่งในเวลาสงครามที่แล้วมา ข้าพเจ้าได้พบผู้หญิงอเมริกันคนหนึ่ง เขาถามข้าพเจ้าว่า - การที่ฮิตเลอร์เอารถแทงกลไกคนในเมืองเบลเยียม จนที่บ่เด็กเล็กตายแบบนั้น ทางศาสนาของท่านว่าอย่างไร? ข้าพเจ้าตอบว่า - เป็นบาปหนักของผู้ทำ และเป็นกรรมของเด็ก ซาติก่อนคงเคยบัสตัวให้ตายไว้ จึงต้องมาเกิดให้เขาบอบตายในชาตินี้ดอกกรรมัง. แหม่มคนนั้นยังโกรธอยู่ แยก่อนข้าพเจ้าว่า - ฉันเชื่อไม่ได้ดอกอย่างนั้น. ข้าพเจ้าก็หัวเราะบอกว่า - ถ้าอย่างนั้นจะให้เชื่ออย่างไรเล่า? ถ้าจะให้เชื่อว่าพระเจ้าทรงพระกรุณาให้เด็กถูกบอบตายอย่างนั้น ฉันก็เชื่อไม่ได้เหมือนกัน. ที่ฉันว่าเป็นกรรมของเด็ก ก็เพราะที่อนันต์เกิดได้ออกเป็นหลายแห่ง ทำไมจะต้องไปเกิดตรงที่ ๆ จะมีภัยถึงถูกขยเช่นนั้นเล่า. แก่เลยนิ่งแล้วเปลี่ยนเรื่องพูดกันต่อไป.

ถ้าจะคิดแต่ด้วยเหตุและผลเท่าที่ เราจะเห็นได้ รู้ได้ เพียงในชาตินี้ เราก็คงเห็นได้ว่า การมีชาติหน้านั้น ทำให้เรามีหวังว่าจะทำชีวิตให้ดีขึ้นได้ ไม่เป็นคนคิดสั้น และอยู่ไปวันหนึ่ง ๆ โดยดูถูกตนเองว่าเป็นผู้ปราศจากประโยชน์อันใดทั้งสิ้น. บางคนกลับคิดไปว่า ไหน ๆ เราก็คงจะต้องตายแล้ว รีบกอบรีบโกยเอาความสุขสนุกสบายเสียให้ทันในชีวิตนี้ ทำไมจึงไม่คิดบ้างว่า ไหน ๆ จะตายแล้ว รีบทำกรรมดีไว้มาก ๆ เกิด ชาติหน้าจะได้ดีกว่านี้ บางคนแย้งว่าชาติหน้าเราไม่รู้สัก แต่ความจริงมันก็ต้องรู้สึกเช่นเดียวกับชาตินี้เหมือนกันนั่นเอง และรู้ด้วยว่าเป็นกรรมเก่าหรือกรรมใหม่ เหมือนกับที่เราอยู่ทุกวันนี้. คนที่ไม่มีความหวังอาจจะเป็นคนฉวยโอกาสได้ง่าย ๆ เพราะไม่มีหลักใจจะตัดสินใจว่าอะไรดีอะไรชั่ว สุดแต่ได้ก็เอาทั้งนั้น ในที่สุดก็เป็นคนที่เชื่อถือไม่ได้ แล้วเลยไม่มีใครจะสมัครใจจะสมาคมด้วย แล้วเราจะอยู่เป็นสุขได้อย่างไร ด้วยตัวคนเดียวในโลกอันไพศาลนี้.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสไว้ว่า - ชีวิตเราเสมือนคนเดินทางไปในป่าใหญ่ รู้ไม่ได้อาจจะมีน้ำกินหรือน้ำไม่ในวันพรุ่งนี้ ถ้าเราเอา

ชุมนุมเรื่องน่ารู้

น้ำใส่กระบอกสพายหลังตดไปด้วย ก็ไม่เป็นการหนักหนาอะไร ถ้าพบน้ำข้างหน้า
ก็แล้วไป ถ้าไม่พบก็จะได้มีกินไม่ออดอยาก การทำบุญกุศลและความดีติดตัวไปด้วย
ก็เสมือนมีน้ำติดตัวไปเหมือนกัน.

ขอท่านผู้มีปัญญาจงพิจารณาต่อไปเถิด.

สวัสดิ์.

ตายแล้วสูญ

สวัสดิ์ท่านผู้ฟัง

เมื่อเดือนก่อนข้าพเจ้าได้พูดถึงสิ่งที่เราไม่ค่อยจะเชื่อกัน คือ เรื่องกรรม ทำดีไม่ได้ ทำชั่วไม่ได้ชั่ว ยังมีอีกหลายข้อที่เราสงสัยกันอยู่ทุกวันนี้ ฉะนั้น วันนี้จะยกเอาเรื่องตายแล้วสูญ มาพิจารณากันให้เกิดประโยชน์บ้าง ดังต่อไปนี้.

มนุษย์เกิดมาแล้วค่อย ๆ โตขึ้นเช่นเดียวกับลูกไม้ดอกไม้ คือ ตุ่มก่อนแล้วกลีบ ๆ แล้วกลีบบาน ๆ แล้วโรย ๆ แล้วกร่วงหล่นเป็นที่สุด แต่การที่ร่วงหล่นลงสู่พื้นดินนั้น มีเมล็ดมีเกสรร่วงหล่นลงไปเป็นพืชพันธุ์ต่อไปด้วย เป็นเหตุให้เกิดพืชผลต่อ ๆ กันไป จนกว่าเมล็ดหรือเกสรที่จะเป็นพืชผลต่อไปนั้นจะได้ถูกเผาผลาญให้ ไชยะจะเป็นพืชสืบต่อไปนั้นเหือดแห้งไม่สามารถเกิดต่อไปได้อีก จึงจะเรียกว่าสูญจริง.

ฉันใดก็ดี มนุษย์มักเกิดเป็นไชยะ มีกรรมเป็นพืชผลให้สืบต่อ จนกว่าเราจะเผาผลาญไชยะคือกิเลสให้เหือดแห้งไป เราจึงจะไปถึงท่อนเรียกว่านิพพาน ไม่มีเกิด ไม่มีตายเรียกว่าสูญจริงได้ แต่มนุษย์โดยมากเราเผากิเลสของตัวเองได้แล้วหรือ ? เท้าที่เห็น ๆ กันอยู่กลวนแต่เต็มไปด้วยกิเลส มากบ้าง น้อยบ้าง อันเป็นเหตุให้ต้องกลับมาไขว่คว้าอยู่เรื่อยไป แล้วเราจะมีสิทธิอันใดที่จะเชื่อว่าตายแล้วสูญ.

ถ้าเราจะคิดว่าตายแล้วสูญไปตามธรรมชาติ คือไม่มีตัวอยู่และไม่แลเห็นอีกแล้ว ก็แปลว่าเป็นเรื่องของกายเท่านั้น ที่สูญเป็นดินเป็นขี้เถาไป แต่คนเรามีเพียงกายเท่านั้นหรือ ? เปล่าเลย สิ่งที่สำคัญยังมีอีกไม่น้อย เพราะตัวเราปรุงแต่งเป็นสิ่งขารขันธ์ด้วยธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม อันมีพลังของตัวเองอยู่โดยธรรมชาติ ถ้าจะเปรียบกับรถยนต์รถยนต์หรือแม่เหล็กวิทยุ ก็จะผิดกันไม่ไกลนัก ธาตุดินประกอบกันขึ้นเป็นรูปร่าง แต่จะเล่นไปได้ก็ด้วยธาตุไฟทำให้ธาตุน้ำเป็นธาตุลมเป็นกำลังผลักดันให้วิ่งไปได้ และก็ยังจะต้องมีสิ่งที่จุมให้ไฟติด คือน้ำมันเป็นเหตุให้ธาตุทั้ง ๔ ต่างทำ

หน้าที่ของมันคือไป ร่างกายของมนุษย์ก็ประกอบด้วยธาตุทั้ง ๔ เช่นกัน นามันก็คือ
 กิเลส เมื่อเกิดกิเลสคือความต้องการจนกระวนกระวายจนแล้ว ก็กลายเป็นอารมณ์ ๆ
 ทำให้ก่อการกระทำเป็นกรรมชน กรรมจึงเป็นผู้นันดาลให้ชีวิตเราเป็นไปต่าง ๆ กัน
 ส่วนพลังของธาตุไฟนั้นเล่า ถ้าเราจะพิจารณาดูให้ถ้วนถี่ ก็จะเห็นได้ว่ามีอำนาจไม่ใช่
 น้อย ๆ ยกตัวอย่างเช่นวิทยุและโทรทัศน์ก็เป็นสิ่งพิสูจน์แล้วว่า ทั้งรูปทั้งเสียงไม่ได้สูญ
 ไปเลย ยังเดินทางไปได้ไกล ๆ และย้อนกลับมาให้เราเห็นได้อีก.

อีกประการหนึ่ง มีเด็กหลายคนที่มีอายุประมาณ ๕-๖ ขวบ ยังไม่รู้วิธีปิด
 ไปได้ แต่ได้เล่านี่เรื่องชาติก่อนของตัวเองได้ถูกต้อง เช่นมีเรื่องหนึ่งเกิดขึ้นในเมืองพม่า
 เมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ นเอง คหบดีพม่านายหนึ่งมีลูกสาวเกิดขึ้นภายหลังมารดา
 ของเขาตาย เด็กนั้นก็โตขึ้นเรื่อย ๆ มาอย่างเด็กธรรมดา ครั้นพอได้ ๖ ขวบก็พูดขึ้นเอง
 กับพ่อว่า - เมื่อชาติตาย เองนั่งร้องไห้อยู่ตรงนั้น ๆ แล้วก็เอาชาใส่ โลงไปฝังที่นั้น ๆ พ่อ
 ไม่เชื่อว่าพูดเหลวไหล แล้วทำให้เด็กพาไปซื้อที่ฝังศพ เด็กก็พาไปที่ศพแม่ของตัวเอง
 ต้อง วันหนึ่งบอกว่า ก่อนชาติตายข้าเอาผ้าเช็ดหน้าขมวดสวดดวงกว้างไว้นขอเท่านั้น ๆ
 ที่วางไว้นั้นสูงเกินที่เด็กขนาด ๖ ขวบจะเอารขึ้นไปวางไว้ได้ แต่ครั้นให้คนขึ้นไปดู ก็
 ได้ห่อสวดต่างคนนลงมาเท่ากับจำนวนเด็กบอก วันหนึ่งเด็กเกิดบอกว่าจะมาหาเพื่อนที่บึง
 พ่อจึงต้องพามาบึงและมาเล่าให้เจ้าคุณรักษา ฯ (คืออยู่จ่าย) ฟัง เจ้าคุณได้เล่า
 เรื่องนี้ให้ข้าพเจ้าฟังเอง. อย่างไรก็ตามเด็กเหล่านั้น โดยมากโตขึ้นแล้ว ความจำเหล่านั้น
 ก็หายไปหมด จะเป็นเพราะธาตุขันธ์เปลี่ยนแปลงไปตามกาลสังขารด้วยเหตุใดก็ยังไม่
 ไม่ได้.

อีกเรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องของญาติข้าพเจ้าคนหนึ่ง เขาเป็นคนสมัยใหม่ไม่เชื่อ
 สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ครึ่งหนึ่งเขาไปยุโรปด้วยราชการ . เมื่อไปพบเวลาที่คนในประเทศ
 อังกฤษกำลังคลั่งดูโชคชะตาจากคนทรง เขาจึงไปทดลองดูโดยที่คิดจะไปจับกลของพวก
 เหล่านั้น แต่คนทรงซึ่งมีอายุราว ๕๐ ถามว่าอยากพบใคร เขาตอบว่าอยากพบแม่
 คนทรงตอบว่าจะพยายามส่งไฟฟ้าของตัวเองไปรับวิญญาณดวงนั้น แต่ถ้าวิญญาณนั้นอยู่

ในรัศมีไฟของเขาก็คงจะติดต่อกันได้ ถ้าไม่ยุ่งก็จะต่อไม่ได้ให้เขาคอยตามผู้ที่จะมา
เอาเอง เขาได้พบพ่อของเขาแทนแม่และได้พูดจากันรูเรื่องด้วย ตัวเขาเองก็รู้สึกแปลก
ประหลาดและเขาได้เล่าเรื่องน ให้ข้าพเจ้าฟังเอง.

ที่ข้าพเจ้าเล่าเรื่องต่างๆ มาเล่านี้ ไม่ได้มุ่งหมายจะให้ผู้ฟังเชื่อไปทุกสิ่งทุกอย่าง
เป็นแต่อยากจะให้สังวรไว้บ้างว่า โลกธาตุของเรานั้นยังมีอยู่และยังมีอีกหลายอย่างที่เรา
เรายังจะรู้ไม่ได้ ฉะนั้น จะตัดสินอะไร จึงควรจะใช้เหตุผลให้ถ่วงถ่วงเสียก่อนแล้วมา
ช่วยกันขบคิดหาความจริง จะดีกว่าตัดสินไปอย่างชู้ๆ ซึ่งไม่ทำให้เกิดทั้งสติและ
ปัญญา.

รวมความว่าผู้ที่เห็นว่าตายแล้วสูญนั้น ไม่มีเหตุผลอันใดเลย นอกจากตัวเห็น
ว่ารูปสูญไปเท่านั้น ส่วนผู้ที่เชื่อว่าไม่สูญเพราะจะต้องไปรับผลกรรมต่อไปนั้น มีเหตุผล
ดังได้อธิบายมานั่นแหละ ซึ่งผู้ฟังควรจะนำไปพิจารณาต่อไปให้เกิดประโยชน์ตามที่
เป็นจริง.

ควัดติ.

พระนิพพาน

พระนิพพานเป็นปัญหาหนึ่งที่มีผู้ชอบถามว่าคืออะไร ? และอยู่ที่ไหน ? โดยเฉพาะชาวต่างประเทศมักจะถามจนแทบทุกคน ที่ได้เรียนหรืออ่านเรื่องพระพุทธศาสนาแล้ว.

คำตอบคงจะมีต่าง ๆ กันตามความเชื่อและเข้าใจของบุคคลหนึ่ง ๆ ข้าพเจ้าเคยถามยายแก่หมอนวดคนหนึ่ง ที่ไปวัดทุกวันพระว่า - “พระนิพพานนั้นอยู่ที่ไหน, และเป็นอย่างไร ?” แก่ขมอไปบนฟ้าตอบว่า - “โน้นท่าน, อยู่บนโน้น อยู่ในเมืองแก้ว เป็นปราสาทลอยอยู่ในสวรรค์ ใครไปถึงแล้วก็ไม่ต้องกินต้องนอน เพราะอิมทิพย์ ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข หมดเวรหมดกรรมเลย.” ข้าพเจ้าถามยั่วเก่าว่า - “แล้วยายจะไปเมื่อไรล่ะ ?” แก่ตอบว่า - “โอ๊ย, ไปไม่ได้ดอกท่าน ยิ่งอีกหลายชาติ nữa เพราะกิเลสมันยังไม่หมด.”

คราวมีปัญหาอันเดียวกันนั้น ถ้านำไปถามคนสมัยใหม่ เขาจะตอบทันทีว่า - “โอ๊ย เขาหลอกให้ล่ะ ไม่มีหรอกนิพพาน.” ถ้าเอาคำตอบ ๒ ทางนี้มาเทียบกันดูว่าที่น่าเชื่ออย่างไร ? เชื่ออย่างไรจะใกล้ความจริง ? ถ้าเชื่อแล้วจะได้ประโยชน์อะไรอย่างไรบ้าง ? ความเชื่อซึ่งจะเรียกว่า - งมงาย - ของยายแก่นั้น พังดูเป็นความปรารถนาที่เกียจคร้านเสียจริง ๆ เพราะไปถึงแล้วก็ไม่ต้องทำอะไร นอนขเกียจ อิมทิพย์อยู่ราวกับก้อนอะไรก้อนหนึ่ง แต่คอนท้ายของเก่าที่ว่า - ไปยังไม่ได้ เพราะกิเลสมันยังไม่หมด - นั้นน่าฟังและน่าพิจารณาด้วยเหตุผล, ซึ่งอาจจะทำให้เราฉลาดขึ้น. ส่วนคำตอบของคนสมัยใหม่นั้น ไม่ได้อะไรเลย. เป็นเรื่องตอบของอารมณ์อย่างเดียว ไม่มีใครต้องการเหตุผลด้วยปัญญาแผ่นดินเดียว เรียกว่าตอบอย่างดัดบด ไม่ต้องนึกถึงอีกให้เสียเวลา. สุดท้ายได้ข้อปัญญาไม่เกิด ไม่มีอะไรสำหรับชีวิต เป็นอันอยู่ไป

วันหนึ่ง ๆ จนกว่าจะตายไป. คนชนิดนี้ยอมกลายเป็นนักหาโอกาส Opportunist ไป
ได้โดยง่าย, ใครให้ราคาดีก็ซื้อได้ ไม่มีคุณค่าอะไรเลย.

ฉะนั้น เรามาขบปัญหาของยายแก่กันดูจะดีกว่า ที่เก่า - ไปไม่ได้ เพราะ
กิเลสมันยังไม่หมด - นั่นเป็นความจริง เพราะพระนิพพานนั่นเป็นทแห่งหนึ่งซึ่งไม่มี
ความทุกข์ มีแต่สุขและสันติ เพราะผู้อยู่ในทนั้นจะต้องเป็นผู้หมดกิเลสแล้วจึงจะไปถึง
ได้. ที่ท่านกล่าวว่า - นิพพานัน ปรมิ สุขํ แปลว่า พระนิพพานเป็นสุขที่สุด และ
นิพพานัน ปรมิ สุขญํ แปลว่า พระนิพพานเป็นทที่หมดสิ้นแล้ว อะไรสุข, อะไร
หมดสิ้น ? คนโดยมากยังเข้าใจว่า ภาวะ คือการเป็นอยู่หมดสิ้น ทำให้คนที่ยังมี
กิเลสร้องว่า - ฉันยังไม่อยากสุข ยังอยากกลับมาโลกนอก. คนที่พูดเช่นนั้นจะต้องเป็นผู้
มีชีวิตในโลกนี้ จึงยังทำให้มีความอาลัยอยู่ แต่เรามีชีวิตจนพอใจแล้วทุกคนหรือ ?
เปล่า, ชีวิตที่เห็น ๆ กันอยู่ก็หมดลงแล้วตามทกรรมสั่งมา. กรรมนั้นจึงเสมือนค่า
เดินทาง ถ้าเรามีค่าเดินทาง (คือกุศลกรรม) มาก เราก็นำมันไป ได้ และลดลงมา
ตามกุศลนั้น ๆ แต่ถ้าไม่มีค่าเดินทางเลยเล่า ? คนที่เขามีเขาก็เสียให้เพื่อเอามาใช้
เช่นเขาชนเอาข้าว เอาสัตว์เลี้ยงสัตว์กินมาเพื่อประโยชน์ของเขา. ชีวิตจึงเท่าเทียมกัน
ไม่ได้ เพราะกุศลกรรมมันเป็นมูลเหตุ. ผู้ที่เห็นจริงอย่างนั้น และเบื่อหน่ายในสังสารวัฏฏ์
คือ เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิดเช่นนั้น จึงหวังพึ่งพระนิพพาน เพราะไม่มีการเวียนว่าย
ตายเกิดอีก และเป็นภาวะที่ไม่มีทุกข์ มีแต่สุขสันติเท่านั้น. ทนั้น ผู้ที่จะไปถึงได้จะต้อง
ทำให้กิเลสดับสูญให้หมดสิ้นก่อน และโดยที่รู้ตัวด้วยว่ากิเลสของตัวเองได้ดับสนิทจนสูญ
แล้วจริง ๆ เปรียบเหมือนตะเกียงที่ไม่เต็มน้ำมัน ปลอ่ยให้มันหมดไป ๆ จนจุดไฟ
ไม่ติดได้ นั่นแหละ จึงจะเรียกว่า - สุข. คือกิเลสสูญแล้ว, ไม่ใช่ให้ใครมาสะกดจิต
แล้วก็มีอาการเคลิบเคลิ้มหมดสติไปชั่วคราวช่วยยาม. ในทางพระพุทธศาสนาท่านว่า - ผู้ที่
จะเป็นพระอรหันต์ได้ จะต้องพยายามดับกิเลสได้เป็นขั้น ๆ จากสิ่งที่ยึดมั่นเราไว้ใน
โลกนี้ ซึ่งมีอยู่ถึง ๑๐ ชนิด เรียกว่า - สังโยชน์ ๑๐ คือ -

ขุมนุมรื่องนำรู้

๑. ความเห็นที่เป็นเหตุให้ถอดถอน
๒. ไม่แน่ใจในทางดำเนินของตน
๓. เชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่ามีได้ด้วยศัลพรด
๔. กำหนดในกาม
๕. หงุดหงิดด้วยโทษะ
๖. ติดในรูปธรรม
๗. ติดในสุขเวทนา
๘. ถอดว่าเป็นนั่นเป็นนี่
๙. คิดพล่านเกินกว่าเหตุ
๑๐. หลงไม่รูจริง.

ผู้ใดตัดได้เด็ดขาดในข้อ ๓ แรก ก็เรียกว่าไตรชนชน - โสตาบัน

ผู้ใดตัดได้ขาดอีก ๓ ข้อ ไตรชนชน - สกทาคามี

ถ้าตัดได้อีก ๓ ข้อ ไตรชนชน - อนาคามี

ผู้ใดตัดได้เด็ดขาดทั้งหมด จังจะเป็น - พระอรหันต์

และการตัดได้เด็ดขาดนั้น ไม่ใช่ชั่วคราวยาม ต้องได้ตลอดไป เหมือนน้ำมันในตะเกียงหมดแห้ง แม้จะเอาไฟมาจุดก็ไม่ติดได้นั้นแหละคือ พระอรหันต์ และได้ถึงพระนิพพานเที่ยงแท้แล้ว.

ชาวต่างประเทศชอบถามข้าพเจ้ากันว่า - พระนิพพานของท่านอยู่ที่ไหน ? ถ้าเขาถามด้วยเอาเรื่องข้าพเจ้าก็ตอบว่า - พระเจ้าของท่านอยู่ที่ไหน พระนิพพานของฉันทันก็อยู่ที่นั่นแหละ. แต่ถาเขาถามด้วยอยากรู้อยากเรียนจริงๆ แล้ว ข้าพเจ้าก็อธิบายว่า - มีหลายสิ่งหลายอย่างในโลกนี้ที่พิสูจน์ไม่ได้ แต่มนุษย์ก็คงอยากรู้อยากเรียนเอง ฉะนั้นจะตอบคำถามอยากรู้ได้ ก็แต่ด้วยการคาดคะเนด้วยเหตุผล อันน่าจะใกล้เคียงกับความจริง ยิ่งกว่าคิดเห็นอย่างอื่น ในเรื่องพระนิพพานนี้ ถ้าจะให้ตอบอย่างสั้นก็บอกว่า จะเป็นใน

ที่แห่งใดก็ตาม แม้ในจิตใจ ถ้าไม่มีทุกข์มีแต่สุขสันต์แล้ว ทนนักคอพระนิพพาน.
เราจะปฏิเสธได้หรือว่าไม่มีที่แปลก ๆ กัน แม้ในโลกปัจจุบันนี้ Prisonคุก และ
Palaceวัง ก็เริ่มด้วยตัว P ด้วยกันทั้ง ๒ แห่ง แต่คนที่อยู่ในนั้นกรูสัดกัดกันทั้ง
๒ แห่ง. เราจะรู้ได้อย่างไรว่าดาวฤกษ์ดวงอื่น ๆ จะไม่ใช่ที่ที่มีแต่สุขสันต์ ? อย่างไร
ก็ตาม, พระนิพพานเป็นที่มุ่งหวังของชาวพุทธ เพราะเป็นที่แห่งเดียวที่ ให้สุขสันต์อันคง
อยู่ตลอดไป ไม่มีปรวนแปรเปลี่ยนแปลงเป็นอื่นได้.

เราทุกคนมีจิตอันบริสุทธิ์เหมือนกัน ถ้าหากแต่มีกิเลสปกคลุมจิตไว้เสียต่าง ๆ
กัน ทำให้เกิดอารมณ์เป็นไปทั้งทางดีทางชั่ว ถ้าเราไม่ยอมให้กิเลสมาปกคลุมจิตเราได้
เราก็ได้จิตบริสุทธิ์มาเป็นของเรา. ด้วยเหตุนี้แหละ ผู้มีกิเลสจึงไปถึงพระนิพพานไม่ได้
จำต้องดับกิเลสให้หมดจริง ๆ ก่อนจึงจะไปได้. เรื่องของจิตนี้ ถ้าเราไม่ทดลองดูก็จะเข้าใจ
ไม่ได้ ฉะนั้น ถ้าท่านต้องการจะรู้จริงก็ต้องทดลองด้วยตนเอง.

ถวัลย์ดี.

สพฺพปาปสฺส อภินิเวชิตฺวา จุตฺตมํ สุขํ อสมฺมํ

สจิตฺตปริโยทปนํ เอตํ พุทฺธานสาสนํ

Cease to do evil learn to do good
Cleanse your own heart, this is the teaching
of the Buddha

จงหยุดทำกรรมชั่วที่มัวหมอง

เสริมสนองศรัทธาสร้างทางกุศล

จงฟอกจิตให้ผ่องแผ้วด้วยพุทธมนต์

จักหลุดพ้นด้วยพุทธธรรมพระสัมมา ฯ

(ของเฉลิม วงศ์อินทร์)

กรมการศาสนา
กรุงเทพฯ

สกุลเชยสุวรรณ

พ่อแม่

นายชน นางทิพย์

น้องน้อง

นายพร้อม เชยสุวรรณ
นางวิเชียรธนากร

(ชม เอมะปาน)

นายเล้ง เชยสุวรรณ

นายเชย เชยสุวรรณ

เกิด พ.ศ. ๒๔๒๓

แก่ อายุ ๗๐ ปี

เจ็บ เส้นโลหิตในสมองแตก

ตาย พ.ศ. ๒๕๕๓

ภริยาและบุตร

นางเหรียญ เชยสุวรรณ

นางวิเชียร บุญมาก

นางสมเชื้อ เมืองสมบูรณ์

นายฉลวย เชยสุวรรณ

นายชลอ เชยสุวรรณ

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

ร. พ. มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร พระนคร
นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๓/๓/๒๕๐๕

បរិសេស រវាង បរិសេស បរិសេស បរិសេស បរិសេស បរិសេស
 បរិសេស បរិសេស បរិសេស បរិសេស បរិសេស បរិសេស បរិសេស បរិសេស បរិសេស បរិសេស